

Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Verksamhetsberättelse 2021

Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Döbelnsgatan 50
113 52 Stockholm

Org.nr: 802000-1072

Tel: +46 8 679 60 78
info@allmannabarnhuset.se

www.allmannabarnhuset.se

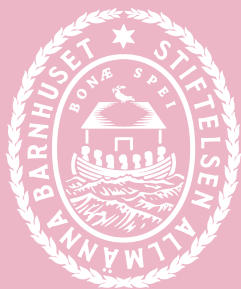
Omslagsbild: Caroline Hernandez, Unsplash.

Övriga bilder: Shutterstock och Unsplash.

*Barnen på bilderna i rapporten har ingen
koppling till innehållet i rapporten.*

Innehållsförteckning

Förord	5
Överblick 2021	8
Om Stiftelsen Allmänna Barnhuset	10
Organisation	12
Styrning och ledning	14
Sammanfattning.....	16
Stödjer forskning.....	17
Driver utvecklingsprojekt.....	17
Sprider kunskap.....	19
Barn i den sociala barnavården.....	22
Skolfam.....	25
Letterbox Club Sverige.....	30
Barns och ungas delaktighet i den sociala barnavården.....	33
Barn som anhöriga.....	34
BRA - Barns rätt som anhöriga.....	35
Modellen BRA-samtal för nya målgrupper.....	38
BRA-samtal för yngre barn.....	39
Efter våldet - rättigheter för barn i skyddat boende	40
Barn i separationer och vårdnadstvister.....	41
Samverkansteam och DOORS.....	42
Våld mot barn.....	44
Kartläggning av förekomsten av barnmisshandel.....	45
Forskning om sexuella övergrepp och våld mot barn.....	48
KIBB – Kognitiv Integrerad Behandling vid Barnmisshandel.....	49
Efter barnförhöret.....	53
Stöd och behandling för barn som utsatts för våld och övergrepp.....	55
Forskning.....	58
Forskningsbidrag.....	59
Inkomna forskningsrapporter.....	60
Spridning av forskning.....	61
Mötesplatser och digitala kanaler.....	62
Barnrättsdagarna.....	63
Dagsattprataom.se	66
Digitala kanaler.....	68
Externa konferenser och nätverk.....	70
Deltagande i utredning, hearing, samrådsmöten, referensgrupper och remissyttranden.....	72

Stiftelsen
Allmänna Barnhuset

Vi utvecklar och sprider
kunskap från forskning
och praktik

Vi ökar kompetensen
hos de professionella
som möter barn

Vi påverkar beslutsfat-
tare och politiker

Förord

Barnkonventionen omsätts i praktiken

Året 2020 färgades till stor del av pandemins framfart, då hela världen fick ställa om. Det blev även en stor omställning för Stiftelsen Allmänna Barnhuset, för att kunna fullfölja sitt uppdrag att främja och sprida kunskap trots restriktionerna. Det innebar ett snabbt kliv in i en mer digitalt anpassad verksamhet, vilket krävde ett skifte i tankesätt och pröva nya verktyg för att nå ut till våra målgrupper. Året 2021 skulle i motsats kunna ses som det år då det digitala arbetssättet övergick från att vara ett temporärt till att bli mer bestående i stiftelsens arbete, både internt och externt. Det framgår speciellt i alla de webinarier, utbildningar och konferenser som vi erbjudit under året. Den digitala kompetensutveckling har stärkts under året och resulterat i att stiftelsen under 2021 identifierat vilka digitala verktyg som fungerar bäst beroende på syfte och målgrupp.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har som ett ständigt mål att stärka barn och unga i socialt utsatta livssituationer. De projekt, insatser och utbildningar samt forskning som stiftelsen stödjer eller bedriver är i huvudsak främjande och förebyggande insatser, som stödjer barnets utveckling. Skolfam är ett exempel på brottsförebyggande arbete med ett enkelt recept, sett ur stiftelsens perspektiv och kunskap, att ge barnet tillgång till rätt stöd i rätt tid.

För att bidra till att barnkonventionen omsätts i praktiken har stiftelsen prioriterat fyra områden och anställt fler personer och kompetenser som gör det möjligt att i högre grad driva utvecklingsprojekt tillsammans med kommuner och regioner samt myndigheter, universitet och högskolor.

Nya publikationer lanserades under 2021 bland annat kring barn som upplever våld, sexuella övergrepp mot barn samt insatser för barn i sociala barnavården. Rapporten Unga, sex och internet efter #metoo var den mest nedladdade publikationen under 2021.

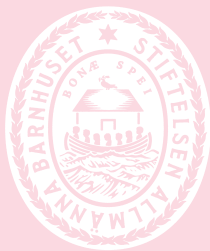
Stiftelsen flyttade till nya lokaler under 2021 som erbjuder nya möjligheter som mötesplats och utbildningslokal. I december månad invigde statssekreterare Tobias Gerdås Lundin stiftelsens nya kontor. I samband med invigningen delades Stora Priset ut till tre aktörer som genom banbrytande insatser befrämjat barns och ungdomars sociala förhållanden i Sverige.

Anne Marie Brodén
Ordförande
Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Cecilia Sjölander
Generalsekreterare
Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Viktiga händelser 2021

Stora Priset

I december delades Stora Priset ut till vinnare för både år 2020 och 2021. Priset för 2020 tilldelades Simone Ek och Föreningen Sveriges ungdomsmottagningar (FSUM). Priset för 2021 tilldelades Föreningen för familjecentralers främjande (FFFF). Prisutdelningen sändes live och på plats fanns även ett 30-tal inbjudna gäster.

Verktyslåda till Sveriges kommuner

Regeringen beviljade Stiftelsen Allmänna Barnhuset medel för att göra en särskild informationssatsning kring insatser för placerade barn. 900 paket fyllda med material skickades ut till alla kommuner, som även inbjöds att delta vid ett webinarium kring Skolfam och Letterbox Club Sverige.

Barnrättsdagarna 2021

Barnrättsdagarna gick av stapeln i november och livesändes under två dagar som en digital konferens från Conventum i Örebro. Drygt 800 deltagare var anmälda och tittade sammanlagt på de 67 seminarierna som erbjöds i plattformen.

Flytt till nya lokaler

I maj flyttade Stiftelsen Allmänna Barnhuset till nya lokaler i Vasastan. De nya lokalerna erbjöd ett större utrymme för en växande verksamhet samt bättre möjligheter för att sända webinarier.

Digitala utbildningar & webinarier

Under 2021 har Stiftelsen Allmänna Barnhuset genomfört en stor del av verksamheten digitalt, både genom Teams-möten, webinarier via Zoom och utbildningar i plattformen Skillboost.

Lansering av rapporten Unga, sex & internet efter #metoo

Rapporten Unga, sex & internet efter #metoo lanserades i augusti. Resultatet från studien fick stor medial uppmärksamhet och rapporten blev den mest nedladdade publikationen 2021.

Stiftelsen
Allmänna Barnhuset

Överblick 2021

Forskning

Under 2021 har Stiftelsen Allmänna Barnhuset beviljat 1,5 miljoner kronor i forskningsanslag till fem projekt. Fyra forskningsrapporter inkom från projekt som tidigare beviljats medel. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har bedrivit forskning för ca 1,2 miljoner kronor inom ramen för utvecklingsarbete i de fyra prioriterade områdena.

Publiceringar

Stiftelsen Allmänna Barnhuset producerar böcker, rapporter och filmer för att kunna sprida forskningsresultat, utbilda praktiker och stödja utsatta. Tre nya rapporter och en bok lanserades under året. Under 2021 har ca 18 300 publikationer spridits via webbplatsen. Totalt antal filmvisningar under 2021 via Youtube var ca 48 000.

Mötesplatser & digitala kanaler

Barnrättsdagarna är världens största barnrättskonferens och den ledande mötesplatsen för barnrättsfrågor. 2021 års konferens arrangerades digitalt och livesändes från Conventum i Örebro, för drygt 800 anmälda deltagare. Temat för året var "Varje barns rätt till bästa uppnåeliga hälsa" med fokus på barnkonventionen som lag i praktiken. Därefter kunde deltagarna ta del av totalt 67 förinspelade seminarier under tre månader i den digitala plattformen.

Digitala kanaler

Det mesta av verksamheten förmedlas via huvudsajten www.allmannabarnhuset.se som under 2021 hade över 50 000 besökare. Stiftelsen Allmänna Barnhuset driver även webbplatser för Sättra Bruk, Skolfam, Dags att prata om och Barnrättsdagarna.

Sociala medier är en viktig kanal för kunskapsspridning och ger verksamhetens målgrupper möjlighet att interagera. Stiftelsen Allmänna Barnhuset driver, utöver sin egen sida på Facebook, även enskilda sidor för Skolfam och Barnrättsdagarna samt har konton på Twitter, LinkedIn, Instagram, Youtube och Vimeo. Våra inlägg hade en räckvidd på totalt 290 000 visningar. Under 2021 skickades även 30 nyhetsbrev ut till 14 600 prenumeranter.

Utvecklingsprojekt

2019 tog Stiftelsen Allmänna Barnhuset över huvudmannaskapet för utvecklingen av projektet Letterbox Club Sverige, där bokpaket skickas till barn som bor i familjehem och barn som lever i familjer med långvarigt försörjningsstöd. Under 2021 deltog ca 830 barn från 37 kommuner.

BRA-samtal är en modell för att uppfylla kraven på anhöriga barns rätt till information, råd och stöd. Samtalet ska styras av barnets frågor och öppna för barnets delaktighet. Hittills har över 500 personer utbildats i modellen. Stiftelsen Allmänna Barnhuset driver även projekt för att pröva modellen för nya målgrupper inom skyddade boenden samt utveckla den för yngre barn (3-6 år).

Skolfam är idag den bäst dokumenterade modellen för att främja en gynnsam skolutveckling för familjehemsplacerade barn. Sedan starten har totalt 1 316 barn kartlagts minst en gång i något Skolfam-team. Varje år genomförs en kvalitetsuppföljning med syfte att följa resultatutvecklingen för de Skolfambarn som gått ut årskurs nio samt att kvalitetssäkra arbetsmodellens utförande runt om i landet.

EFTER BARNFÖRHÖRET

I arbetsmodellen Efter barnförhören erbjuder socialtjänsten hembesök samma dag som barnet hörts av polisen, för att säkerställa barnets rätt till stöd och information. Under 2021 genomfördes 22 boosterträffar för de kommuner som arbetar enligt modellen, där 77 kommuner deltog. Under året har det även genomförts nio utbildningar med 147 deltagare.

Samverkansteam

för stöd till barn och föräldrar
i samband med separation

Syftet med projektet är att ge ett tvärprofessionellt samordnat stöd till föräldrar och barn i samband med konflikt eller separation och öka barnets delaktighet. Under 2021 har organisationen MÅN lämnat in en ansökan till Arvsfonden för att utveckla ett stöd till fäder i separation med fokus på ett jämställt föräldraskap. Enligt ansökan ska Stiftelsen Allmänna Barnhuset delta i projektets referensgrupp.

KIBB står för Kognitiv Integrerad Behandling vid Barnmiss-handel. Genom insatsen får barn och föräldrar behandling parallellt. 2021 påbörjades den tionde och elfte utbildningsomgången av KIBB med 25 respektive 23 deltagare. I 12 kommuner utökades antalet KIBB-behandlare och i åtta kommuner startades helt nya KIBB-team.

Dagsattprataom.se innehåller information och stödmaterial om sexuella övergrepp, våld mot barn och att leva med föräldrar som inte bor ihop. Webbplatsen riktar sig till barn, vuxna respektive yrkesverksamma och hade 38 000 besökare under 2021. På webbplatsen finns även översatt material kring sexuella övergrepp, för att kunna nå ut med viktig kunskap till målgrupper som är nya i det svenska språket.

Stöd och behandling

för barn som utsatts för sexuella övergrepp,
sexuellt våld eller annat fysiskt våld

För att öka tillgången till stöd och behandling för barn som blivit utsatta har Stiftelsen Allmänna Barnhuset tagit fram en modell kallad Det fjärde rummet. Modellen presenterades vid en slutkonferens under hösten 2019. I väntan på externa medel har stiftelsen påbörjat ett arbete med egna medel, då det finns en stor efterfrågan hos kommuner och barnahus på implementeringsstöd för att kunna arbeta enligt modellen.

Om Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Stiftelsen Allmänna Barnhuset grundades 1633 och är idag en statlig stiftelse. I reglementet beskrivs stiftelsens ändamål att verka för god vård och uppfostran av barn som är i behov av särskild omsorg och en i övrigt förbättrad social barnavård. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har till uppgift att bedriva, stödja eller på annat sätt främja upplysning och forskning samt pröva nya åtgärder inom området.

FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen, är en betydelsefull utgångspunkt i Stiftelsen Allmänna Barnhusets verksamhet i att stärka barn och ungdomar i utsatta livssituationer.

Styrelsen har tagit beslut att Stiftelsen Allmänna Barnhuset ska vara en aktiv nationell aktör att initiera praktik relevant och tillämpbar forskning samt utvecklingsprojekt för att göra verklig skillnad för barn i utsatta situationer. Med en tydlig prioritering och målstyrning av verksamheten bidrar Stiftelsen Allmänna Barnhuset till att barnkonventionen omsätts i praktiken. Styrelsen har pekat ut fyra prioriterade områden:

- Barnets rätt i sociala barnavården med fokus på deras rätt till utveckling, hälsa, skolgång, information och delaktighet.
- Barnets rätt till information, delaktighet och utveckling som har en förälder med psykisk- eller somatisk sjukdom, missbruk, funktionsnedsättning eller som har avlidit.
- Barnets rätt till information och delaktighet samt stöd och utveckling i samband med separation eller vårdnadstvist.
- Barnets rätt till information, delaktighet, samt stöd och behandling kring våld och sexuella övergrepp.

I vårt arbete tar vi alltid hänsyn till barnets rättigheter med dess grundstenar att skydda, stödja och utveckla varje barn utifrån dess förutsättningar, och innehåller därmed alla dessa komponenter. Genom artikel 6 om

barnets rätt till utveckling har vi särskilt inriktning på förebyggande och främjande insatser i våra ovanstående områden. Flera av stiftelsens modeller och insatser bidrar till brottsförebyggande åtgärder genom att minska risken för utanförskap när barn växer upp eller levt i socialt utsatta livssituationer.

Barn har rätt att växa upp med bästa möjliga hälsa under trygga och goda förhållanden och att skyddas mot alla former av utnyttjande och övergrepp. Barn som upplever våld eller själva utsätts för våld och sexuella övergrepp riskerar att utveckla psykisk ohälsa som påverkar deras utveckling. Barn som har en förälder med svår psykisk sjukdom eller somatisk sjukdom, missbruk och funktionsnedsättning är en annan identifierad riskgrupp.

Barn som blir omhändertagna av samhället på grund av omsorgssvikt eller av eget beteende har många gånger växt upp med erfarenheter av våld och eller sexuella övergrepp. När samhället griper in och omhändertar och placerar ett barn ska det ske utifrån barnets bästa och barnet ska ges bästa möjliga förutsättningar.

Varje barn är expert på sitt liv och en viktig del i varje människas utveckling är att få uttrycka sina upplevelser och erfarenheter och att bli tagen på allvar. Vuxnas ansvar är att möjliggöra barnets inflytande och delaktighet genom att våga se, våga fråga, våga lyssna och våga agera i alla frågor som berör barn. Därför är artikel 12 om barnets rätt till inflytande och delaktighet en viktig del i alla våra målområden.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset samverkar med ett stort antal aktörer och verksamheter inom kommuner, regioner, statliga myndigheter, universitet, högskolor och idéburen sektor. Bland annat genom att stödja forskning, bedriva metodutveckling, öka kompetensen hos professionella som möter barn samt att påverka beslutsfattare.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset kommunicerar sina prioriterade frågor med stöd av fakta från forskning och praktik. Exempel på detta är Stiftelsen Allmänna Barnhusets webbplatser och sociala kanaler där vi informerar om aktuell forskning, utbildning och utvecklingsprojekt samt sprider kunskap via rapporter och filmer.

Mötesplatser som Barnrättsdagarna, arrangemang av konferenser och seminarier samt rundabordsamtal och direkta dialoger med aktuella aktörer är en annan form av spridning av våra prioriterade frågor.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset är förvaltare av Stiftelsen Stockholmsfonden. Enligt stadgarna ska avkastningen från Stockholmsfonden komma barn i Stockholms Stad tillgodo som bidrag för sådan barnavårdande verksamhet som avses i Stockholmsfondens stadgar.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset är förvaltare av avkastningen på kapitalet i Wennerqvistska fonden. Enligt fonden ska medel gå till "invalidiserade, hjälpbehövande barn och ungdomar under 21 år, vilka ej erhålla fortlöpande understöd av kommun eller är omhändertagna av barnavårdsnämnd".

Inom ramen för Stiftelsen Allmänna Barnhuset ägs och förvaltas två fastigheter i Stockholm som en långsiktig investering för att ge betydande avkastning liksom nedanstående bolag.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har två helägda dotterbolag, Sättra Bruk AB och Allmänna Barnhuset i Stockholm AB.

Organisation

Stiftelsen Allmänna Barnhuset är moderstiftelse i en koncern med två helägda dotterbolag, Sättra Bruk AB och Allmänna Barnhuset i Stockholm AB.

En förutsättning för att Stiftelsen Allmänna Barnhuset ska kunna dela ut medel till forskning och bedriva utvecklingsprojekt är en god och stabil ekonomi. Under 2021 har styrelsen prioriterat underhåll av fastigheter på sina två ägda hyresfastigheter, Fasaden och Geten, samt att styrelsen aktivt har arbetat med stiftelsens värdepappersportfölj. Likaså har styrelsen uppdaterat ägardirektiven för bolagen Allmänna Barnhuset i Stockholm AB respektive Sättra Bruk AB.

För att Stiftelsen Allmänna Barnhuset ska vara en nationell aktör som bidrar med att omsätta barnkonventionen i praktiken har styrelsen fattat flera strategiska beslut. Exempelvis har styrelsen beslutat att stimulera forskning och metodutveckling inom Stiftelsen Allmänna Barnhusets egna utvecklingsprojekt. Styrelsen har beslutat att långsiktigt prioritera utveckling och spridning av följande projekt: Skolfam, Letterbox Club Sverige, Samverkansteam, BRA-samtal, Det fjärde rummet, KIBB, Efter barnförhöret, webbplatsen Dagsattprataom.se samt kunskap om våld mot barn.

Allmänna Barnhuset i Stockholm AB - utbildning, konferenser och bokförsäljning

Allmänna Barnhuset i Stockholm AB bedriver utbildning, konferenser och bokförsäljning. Bolaget har sin verksamhetsgrund i det reglemente som styr moderstiftelsen, Stiftelsen Allmänna Barnhuset, att verka för god vård och uppföstran av barn i utsatta situationer. Barnkonventionen är en betydelsefull utgångspunkt i bolagets verksamhet. Bolaget styrs genom ägardirektiv som beslutats av stiftelsens styrelse.

Allmänna Barnhuset i Stockholm AB:s verksamhet delas upp i följande kategorier:

- Utbilda för att ge teoretiska kunskaper
- Utbilda för att nå ut med praktiska färdigheter
- Utbilda fram till licens
- Lyfta frågor kring barnrättsperspektivet
- Sprida resultat från Stiftelsen Allmänna Barnhusets forskning och metodutveckling

Under 2021 har bolaget fortsatt att utveckla sin verksamhet. Allmänna Barnhuset i Stockholm AB har genomfört Barnrättsdagarna som en digital konferens under 2021.

Bolaget har genomfört två utbildningar inom ramen för KIBB-utbildning (Kognitiv integrerad behandling vid fysisk misshandel). Ett avtal slöts med Stockholm Stad avseende genomförande av fyra utbildningar i BRA-samtal, varav två genomförts under 2021. Totalt nio utbildningar i BRA-samtal har genomförts under 2021 samt en ledarutbildning. Utbildningen Efter barnförhöret har genomförts vid sju tillfällen under 2021.

Under året har bolaget sålt åtta föreläsningar till några kommuner och barnrättsorganisationer.

Totalt har bolaget sålt 3 855 böcker. Under året har nya upplagor av BRA guiden, KIBB-manualen, Efter barnförhöret, Rättighetsbärare eller problembärare tryckts upp. Boken I skuggan av våldet och rapporten Unga, sex och internet efter #metoo lanserades och trycktes upp för försäljning.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har nationellt ansvar för insatsen Letterbox Club Sverige, där försäljning och distribution av 838 läsfrämjande paket har genomförts av bolaget.

Sätra Bruk AB

Sätra Bruk AB är en långsiktig investering sedan 1935 som syftar till att ge en betydande avkastning till Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Sätra Bruk AB bedriver skogsbruk, jordbruk, gäst- och konferensverksamhet, kraftproduktion vid tre mindre kraftverk, förvaltning av värdepapper samt fastighetsförvaltning. Sätra Bruk ligger i Västra Götaland. Bolaget styrs genom ägardirektiv som beslutats av stiftelsens styrelse.

Under 2021 har styrelsen för Sätra Bruk AB fattat flera strategiska beslut såsom:

- Framtagande av en ny värdering för hela bolaget.
- Förlänga avtalet med Södra Skogsägarna med ett nytt treårigt avtal.
- Ta fram en analys av samtliga kraftverk, turbiner och dammvallar. Analys beräknas klar till juni 2022.
- Att tills vidare stänga gäst- och konferensverksamheten och vidta nödvändiga åtgärder för att minska negativa konsekvenser för bolaget på grund av Covid-19. Exempelvis har byggnaderna hyrts ut delvis under året samt att företagsmäklare har anlitats med uppdrag att finna intressent att driva gäst- och konferensverksamheten.
- Upphandla ett nytt funktionsavtal för värme och ventilation, så även upphandla nytt avtal för brandanläggning och vattenverk, klart december 2021.
- Ta fram underlag för en ansökan till Länsstyrelsen kring renovering av Sätra Brygga, ansökan skickades in i november månad.
- Arrendera ut sportfisket, ett samarbete och avtal har slutits med Hökensås sportfiske till och med augusti 2023.

Bild på Sätra Bruks Herrgård.

Styrning och ledning

Stiftelsen Allmänna Barnhuset leds av en styrelse med en ordförande och sex ledamöter, varav tre ska vara forskare samt tre ska vara politiker. Ordföranden och ledamöterna utses av regeringen och har en mandatperiod på fyra år. Regeringen har förordnat följande styrelse för Stiftelsen Allmänna Barnhuset fram till 31 december 2021.

Styrelse 2021

Ordförande

Anne Marie Brodén

Ledamöter

Boel Andersson Gäre

Fredrik Lundh Sammeli

Marie Sallnäs

Lars Svedberg

Per-Inge Lidén

Ulrika Heie

Styrelsen har haft sex möten under 2021.

Generalsekreterare

Cecilia Sjölander

Medarbetare 2021

Anders Karlbom, Bengt Söderström, Bonnie Friedh, Carolina Jernbro, Ellinor Åslin Hägg, Emma Tengwall, Hans Elfström, Henna Ohranen, Janina Fryckholm, Johanna Thulin, Marianne Gabrielsson, Marie Grahn, Martina Marklund, Monica Achá Sonesson, Rikard Tordön, Semeh Maaroufi, Susanne Björk, Sofia Lager Millton, Solveig Dalgrund, Vilma Hedlund, Åsa Landberg och Åsa Lundström Mattsson.

Vision

Barn som lever i utsatta livssituationer ska ges samma möjligheter till goda uppväxtvillkor som andra barn.

1

Stödjer forskning

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar årligen ut medel till forskning som är fokuserad på barn- och ungdomsfrågor med social och psykosocial inriktning. Vi stöttar forskning som bedöms vara till nytta för samhället och/eller den sociala praktiken.

2

Driver utvecklingsprojekt

Stiftelsen Allmänna Barnhuset driver olika utvecklingsprojekt. Det kan t.ex. handla om att samla och sprida kunskap inom olika ämnesområden, stödja utvecklingsarbete av behandlingsmetoder, gruppverksamhet och socialt arbete som rör barn och ungdomar.

3

Sprider kunskap

Stiftelsen Allmänna Barnhuset ger ut böcker och rapporter i frågor som rör socialt utsatta barn och unga. Böckerna/rapporterna är huvudsakligen kunskapssammanställningar inom ett särskilt område, eller redovisningar av forskningsprojekt. Vi ordnar också konferenser, seminarier och utbildningar för att sprida kunskap från aktuell forskning.

Sammanfattning

Stiftelsen Allmänna Barnhusets verksamhet har även under 2021 påverkats av pandemin covid-19. Verksamheten har anpassats efter växlande restriktioner under årets gång. Stiftelsens arbete har skett på olika sätt för att kunna bedriva en effektiv verksamhet trots begränsningarna. Utbildningar har tagit hänsyn till målgruppers önskemål om digitala respektive fysiska träffar och gjort regelbundna riskanalyser. Likt året innan har stiftelsen sänt både webinarier och digitala konferenser för att kunna nå ut med och sprida kunskap kring forskning och praktik.

För att bidra till att barnkonventionen omsätts i praktiken har styrelsen pekat ut några prioriterade områden för år 2021: Barn i sociala barnavården, Barn som anhöriga, Barn till föräldrar som separerar och Våld mot barn. Forskning och utvecklingsprojekt har varit grunden för spridning av kunskap på mötesplatser och i våra digitala kanaler samt deltagande i samråd, referensgrupper och svar på remisser.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har under 2021 avsatt resurser för att kunna delta i myndighetssamverkan och har samarbetat med flera aktörer: Barnafrid, Barnombudsmannen, Brottsoffermyndigheten, Jämställdhetsmyndigheten, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Polisen och Socialstyrelsen.

Avkastning på kapital och bolag är en förutsättning för verksamheten, men även medel från andra aktörer, för att kunna axla rollen som nationell samordnare inom flertalet utvecklingsprojekt. Finansieringen säkerställer att Stiftelsen Allmänna Barnhuset har möjlighet att utveckla och sprida kunskap om praktikrelevanta metoder samt stödja forskning som visar vägen framåt. Stiftelsen Allmänna Barnhuset ansöker varje år om medel för de projekt som vi anser är särskilt angelägna att prioritera, för att fylla kunskapsluckor och motverka ineffektiva arbetsmetoder. Under 2021 har Stiftelsen Allmänna Barnhuset arbetat med flera projekt där externa medel varit avgörande för genomförandet:

- Regeringen beviljade medel för att ta fram, trycka och sprida en populärvetenskaplig publikation utifrån resultaten av Unga, sex och internet efter #metoo.
- Regeringen beviljade medel för planering av en nationell elevstudie kring våld mot barn.
- Regeringen beviljade medel för att planera och genomföra en föräldraenkätundersökning och intervjuer om föräldraskap, våld mot barn och stöd.
- EU-finansiering för medverkan i projektet Promise 3 avseende KIBB, med syfte att skapa en anpassad KIBB-utbildning för Europa.
- Projektet BRA, Barns Rätt som Anhöriga, utvecklar BRA-samtal för yngre barn med stöd från Arvsfonden
- EU-finansiering för medverkan i projektet Efter våldet – Rättigheter för barn i skyddat boende, avseende BRA-samtal för barn i skyddade boenden.
- Projektet Letterbox Club Sverige beviljades medel från Kulturrådet för att kunna utveckla fler paket anpassade för mångspråk och tillgänglighet.
- Regeringen beviljade medel för att sprida information om insatserna Skolfam och Letterbox Club Sverige för att stärka placerade barns skolgång och öka deras möjligheter att gå ut grundskolan med godkända betyg.

Stödjer forskning

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har under 2021 beviljat ca 1,5 miljoner kronor i forskningsanslag till fem projekt, tilldelat som fortsättningsanslag eller planeringsanslag, inom olika områden som rör barn i samhällsvård och barn med föräldrar som är i konflikt om barnet.

Under året inkom fyra forskningsrapporter till Stiftelsen Allmänna Barnhuset som berörde ämnesområden som barns rätt att uttrycka sig, våld mot barn och barn i samhällsvård.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har inom ramen för utvecklingsarbeten i de fyra prioriterade områdena bedrivit forskning för ca 1,2 miljoner. Forskningen rör bland annat Skolfam, BRA-samtal till barn i osäkra boendeförhållanden, stöd och behandling till barn som varit utsatta för våld samt tidigt stöd och råd till föräldrar genom föräldrarådgivare.

Driver utvecklingsprojekt

Stiftelsen Allmänna Barnhuset medverkar till att förverkliga barnets rättigheter i Sverige genom flera utvecklingsprojekt inom de prioriterade områdena.

BARNETS RÄTT I SOCIALA BARNAVÅRDEN MED FOKUS PÅ DERAS RÄTT TILL UTVECKLING, HÄLSA, SKOLGÅNG, INFORMATION OCH DELAKTIGHET

Stiftelsen Allmänna Barnhuset är nationell samordnare av Skolfam, som idag är den bäst dokumenterade modellen för att främja en gynnsam skolutveckling för familjehemplacerade barn. Av de Skolfambarn som slutat grundskolan 2021 hade 74,9 % behörighet till gymnasiet, en procentenhets höjning från 2020. Trots goda resultat ser vi att Skolfam endast når 11 procent av målgruppen, där framför allt mindre kommuner lyser med sin frånvaro, vilket kan förklaras av brist på resurser där insatser för barn i samhällsvård blir nedprioriterat. I december 2021 gjordes därför en större

informationssatsning med hjälp av beviljade medel från regeringen, där ett paket fyllt med information kring insatserna Skolfam och Letterbox Club skickades ut till nyckelpersoner i Sveriges samtliga kommuner. Med i utskicket fanns även den nylanserade populärvetenskapliga rapporten I föräldrars ställe – om förutsättningar och insatser för barn och unga i samhällsvård (Tordön, R., 2021).

Letterbox Club Sverige är en intervention med syfte att stimulera och väcka barnets lust att läsa, räkna och lära sig, genom att skicka paket med böcker, spel och skrivmaterial hem till barnet. Under 2019 tog Stiftelsen Allmänna Barnhuset över ansvaret att driva och utveckla projektet. Målgruppen är barn 6–11 år som bor i familjehem, barn som lever i familjer med långvarigt försörjningsstöd eller har öppna insatser, som riskerar att få sämre resultat i skolan. 2021 deltog 830 barn från 37 kommuner i Letterbox Club Sverige. Enligt de utvärderingar som gjorts i samband med projektet har majoriteten av föräldrar och barn varit positiva till deltagandet i Letterbox Club, och föräldrar har uppskattat att det bidragit till goda stunder tillsammans med barnet. Det har gjorts en del studier i andra länder om interventionen, men det krävs fler studier om Letterbox Club Sverige för att kunna fastställa hur det påverkar barnets förmågor och kunskaper. Stiftelsen Allmänna Barnhuset utlyste forskningsmedel under hösten 2021 för att genomföra en studie av vad deltagandet i Letterbox Club Sverige betyder för barnen och deras föräldrar/familjehemsföräldrar, t.ex. välbefinnande, samspel, behov av stöd samt intresse för spel, böcker och läsning. Syftet är att kunna fortsätta utveckla och förbättra modellen. Under hösten 2021 fick Stiftelsen Allmänna Barnhuset medel från Kulturrådet för att utveckla anpassade paket till fler åldersgrupper, som riktar sig till barn som är nya i det svenska språket respektive barn med lässvårigheter.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset deltar som samarbetspart och är med i styrgruppen för föreningen Knas Hemmas treåriga

arvsfondprojekt Rätt-ish hemma. Syftet är att skapa en nationell utbildning riktad till barn och unga som är samhällsplacerade idag. 2021 var planerat att vara projektets sista år och diskussioner har förts om hur materialet bland annat ska paketeras till utbildningar. Projektet har dock fått förlängning och kommer även fortsätta en bit in i 2022.

BARNETS RÄTT TILL INFORMATION, DELAKTIGHET OCH UTVECKLING SOM HAR EN FÖRÄLDER MED PSYKISK- ELLER SOMATISK SJUKDOM, MISSBRUK ELLER FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Inom projektet BRA - Barns rätt som anhöriga genomfördes tio utbildningar i BRA-samtal, vilket är fler än något tidigare år. En stor anledning är att utbildningen anpassades till att kunna genomföras digitalt, för att på så sätt kunna möta en stor efterfrågan trots pandemin. Stiftelsen har under året även utbildat två nya BRA utbildare, som gör det möjligt att erbjuda utbildningar under fler tillfällen än tidigare. BRA-samtal ingår även i två olika projekt med fokus på barn i osäkert eller skyddat boende – i en pilot som utvärderas i ett forskningsprojekt av Maria Cederschiölds högskola (tidigare Ersta Sköndal Bräcke högskola) och i det andra som samarbetspart i ett EU-projekt tillsammans med bland annat Rädda Barnen och Barnafrid.

Hösten 2019 startades arvsfondsprojektet BRA-samtal för yngre barn, 3–6 år. En grundläggande del i projektet är barnens delaktighet. Projektet har under 2021 bland annat genomfört träffar med expertgrupper bestående av barn med egna erfarenheter av anhörigskap samt samarbetat med en förskola. På grund av pandemin har projektet fått anpassas något där vissa av träffarna med barn fått ske digitalt eller skjutas fram till nästa år. Inom projektet har även ett antal olika experter konsulterats för att ge sitt perspektiv utifrån områden som förskoledidaktik, psykologi och sociologi.

BARNETS RÄTT TILL INFORMATION OCH DELAKTIGHET SAMT STÖD OCH UTVECKLING I SAMBAND MED SEPARATION ELLER VÅRDNADSTVIST

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har fortsatt samarbeta med organisationen MÄN kring ett projekt med syfte att utveckla ett föräldraskapsstöd till fäder i samband med separation där fokus ligger på ett jämställt föräldraskap och barns behov genom användning av frågeformuläret DOORS. Därtill har stiftelsen, tillsammans med flertalet institutioner, deltagit i planerandet av en ansökan om ett tvärvetenskapligt forskningsprogram, med avsikt att söka programfinansiering från Forte i fältet barn i konfliktfyllda separationer och vårdnadstvister.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har fortsatt en ambition att kunna stötta kommuner i ett utvecklingsarbete där de erbjuder samordnat stöd utifrån behov i samverkansteam och användandet av det systematiska frågeformuläret DOORS samt att utveckla ett DOORS anpassat för barn. Ett sådant utvecklingsarbete förutsätter finansiering för att kunna förverkligas.

BARNETS RÄTT TILL INFORMATION, DELAKTIGHET, SAMT STÖD OCH BEHANDLING KRING VÅLD OCH SEXUELLA ÖVERGREPP

För att kunna veta hur vanligt det är med våld mot barn i Sverige, är det viktigt att göra regelbundna kartläggningar. Den senaste nationella kartläggningen som genomfördes år 2016 av Stiftelsen Allmänna Barnhuset i samarbete med Karlstads universitet som byggde på en elevenkät har haft en stor spridning sedan lanseringen 2017. Under 2021 kommer en ny studie att genomföras med stöd av beviljade medel från regeringen. Studien utgår från samma elevenkät som tidigare år, men med en del uppdaterade frågor kring våld i olika kontexter. Utöver elevenkäten kommer Stiftelsen Allmänna Barnhuset även att genomföra en föräldrastudie som bygger på enkäter och intervjuer kring våld mot barn.

I augusti 2021 lanserades rapporten Unga sex och internet efter #metoo, den fjärde nationella studien om ungdomars sexualitet, utsatthet för sexuella övergrepp, sexuell exploatering och sexuell exponering via sociala medier, som genomförts med stöd av medel från regeringen. Studien genomfördes genom en anonym enkät där elever på slumpmässigt utvalda gymnasieskolor fått svara på frågor kring utsatthet för sexuella övergrepp. Den senaste studien hade även uppdaterats med nya frågor, till exempel kring attityder till pornografi och erfarenheter av hedersrelaterat våld. Resultatet visade bland annat att antalet barn som utsatts för någon form för sexuella övergrepp ökat – den tidigare studien visade att var femte barn varit utsatt men nu uppgav en av fyra barn att de utsatts. Rapporten fick god spridning i både sociala medier och press och under 2022 kommer en populärvetenskaplig rapport att lanseras för ytterligare spridning till stiftelsens målgrupper.

KIBB, Kognitiv Integrerad Behandling vid Barnmisshandel, är en behandlingsmodell för familjer där fysisk barnmisshandel förekommit och föräldrar och barn bedömts kunna fortsätta ha kontakt. Det är en unik modell där barnet och föräldrarna får behandling samtidigt. Fysiskt misshandlade barn är ofta återkommande fall hos socialtjänsten, där majoriteten av barnen ändå bedöms att kunna fortsätta bo med föräldern. Stiftelsen Allmänna Barnhuset är ansvarig för utbildning i behandlingsmetoden, där intresset är fortsatt stort i landet. Två nya utbildningsomgångar startade under året. I slutet av 2021 hade totalt 240 personer från 54 kommuner hittills genomfört utbildningen, varav 201 certifierats. Idag finns fem certifierade utbildare och under 2021 finansierade stiftelsen en traineeplats för att certifiera ännu en utbildare för att kunna möta efterfrågan. KIBB ingår även i ett EU-projekt vid namnet PROMISE 3 som drivs av Europeiska Barnahusnätverken. I projektet utbildar Stiftelsen Allmänna Barnhuset deltagare från olika europeiska länder i behandlingsmodellen.

Under 2020 fortsatte Stiftelsen Allmänna Barnhuset arbetet med att sprida arbetsmodellen Efter barnförhöret – en modell där socialtjänsten ger ett strukturerat krisstöd genom hembesök hos familjen, samma dag som barnet förhörts. Stiftelsen Allmänna Barnhuset ansvarar för utbildning i modellen och för närvarande finns sex utbildare som arbetar i par. På grund av pandemin fick flertalet utbildningstillfällen skjutas upp eller ställas in under 2021, men trots det genomfördes nio utbildningar med 147 deltagare. Det innebär att totalt 567 deltagare har utbildats i modellen hittills. Under 2021 införde stiftelsen även en särskild utbildning riktad till utredare, chefer och samverkande myndigheter om modellen och hur den kan implementeras i verksamheten.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset presenterade 2019 ett förslag till regeringen på modellen Det fjärde rummet, som säkerställer att barn som utsatts för våld och sexuella övergrepp får tillgång till stöd och behandling. Det finns idag en stor efterfrågan på implemeteringsstöd hos kommuner i Sverige och stiftelsen har arbetat med att sprida kunskap kring modellen i olika sammanhang under året. Då inga externa medel har beviljats under 2021 har stiftelsen använt egna medel för att ge stöd till flera Barnhus i frågan.

Sprider kunskap

Under året har Stiftelsen Allmänna Barnhuset anordnat, närvarat och deltagit på olika mötesplatser, som en del i uppdraget som kunskapsspridare. Under 2021 har det mesta fortfarande skett i digitala sammanhang. Stiftelsen publicerar och tillgängliggör även kunskap i form av rapporter, böcker och informationsfilmer.

En anpassning som Stiftelsen Allmänna Barnhuset valt att göra under pandemin, var att börja sända webinarier inom våra olika temaområden för att kunna fortsätta att nå ut nationellt och vara tillgängliga för våra olika målgrupper. Under 2021 sände vi totalt sex webinarier och tre digitala konferenser som tillsammans hade ca 12 400 visningar.

MÖTESPLATSER

Barnrättsdagarna är den största mötesplatsen för barnrättsfrågor och anordnas av Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Konferensens tema för 2021 var "Varje barns rätt till bästa uppnåeliga hälsa". Likt 2020 anpassades och genomfördes Barnrättsdagarna även detta år som en digital konferens. Konferensen sände livesändningar från plenar under två dagar. Utöver det kunde deltagarna ta del av totalt 67 förinspelade seminarier och delta i sex olika Barnrättssnack, ett slags digitalt mingel, via den digitala plattformen. Totalt 814 personer var anmälda vilket inkluderade 120 föreläsare och 16 utställare. Dock var antalet som såg livesändningen fyra gånger fler än de som var anmälda, vilket visar på en större publik.

Stiftelsen har i samarbete med Göteborgs stad genomfört den digitala Skolfam- och Familjehemskonferensen med fokus på temat *Hälsa*, där ca 600 personer deltog.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har genomfört en digital konferens, med namnet Kraftsamling för barn som far illa, under två dagar tillsammans med Nationella arbetsgruppen för barnhälsovård (NAG BHV) och barnhälsogruppens nationella utvecklingsgrupp för barn som far illa/riskerar att fara illa. Syftet med konferensen

var att diskutera tillsammans med regioner, sakkunniga inom området och myndigheter om hur man inom barnhälsovården kan ställa frågan om våldsutsatthet.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset är medlem och representant för Sverige i det nordiska samarbetet för den Nordiska Barnavårdskongressen, The Nordic Congress on Child Welfare, sedan 1965. Kongressen genomförs vanligtvis vart tredje år och värdskapet roterar bland medlemsländerna. Under 2021 har stiftelsen ingått i arbetsgruppen samt har med hjälp av organisationen Knas hemma skickat in ett inlägg för Sveriges del till en gemensam film från de nordiska länderna, för att uppmärksamma 100-årsjubileet under 2021. Filmen är dock ännu inte lanserad, under hösten meddelade Danmark att de inte hade tillräckliga ekonomiska resurser att vara värd för kongressen. Norge stod på tur och tog därför över stafettpinnen som värdland och planen är att genomföra nästa Barnavårdskongress under 2023.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset deltar i styrelsen för Centralförbundet för Socialt Arbete (CSA). Under hösten bjöd CSA in till en digital konferens som uppmärksammade socionomutbildningen som fyllde 100 år. Stiftelsen Allmänna Barnhuset deltog i

URVAL AV AKTUELLA PUBLIKATIONER UNDER 2021

Unga, sex & internet
erfter #metoo

När någon gjort dig illa

Våld mot barn 2016

Efter barnförhøret

programgruppen samt som moderator och i panel. Konferensen hade ca 500 deltagare.

Genom våra digitala kanaler skapas möjligheten att nå ut med kunskap till verksamhetens målgrupper och följare på flera plattformar, vilket under pandemin har varit än mer angeläget. Stiftelsen Allmänna Barnhuset sprider kontinuerligt information om pågående verksamhet via sociala medier och webbplatsen, genom publikationer, bilder och texter om verksamheten samt relevanta nyheter. Interaktiviteten och antal följare i våra sociala kanaler ökade även under 2021. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har i dagsläget kanaler på Facebook, Instagram, LinkedIn, Twitter, YouTube och Vimeo.

PUBLIKATIONER

Det mesta av verksamheten förmedlas via huvudsajten www.allmannabarnhuset.se. Under året har webbplatsens besökare laddat ner ca 18 300 av Stiftelsen Allmänna Barnhusets publikationer. Vi sprider också kunskapen vidare ut till en större krets via våra sociala kanaler, där följarna ständigt ökar för varje år och blir alltmer interaktivt engagerade.

Följande tio skrifter spreds mest under 2021 (räknat på antal nedladdade, sålda och utdelade):

1. Unga, sex och internet efter #metoo
2. När någon gjort dig illa/När någon gjort ditt barn illa (tre olika foldrar)
3. Våld mot barn 2016
4. Efter barnförhöret – en modell för att ge stöd och information till barn och föräldrar vid misstanke om barnmisshandel
5. Att intervjua barn – vägledning för socialsekreterare
6. Barn med föräldrar på olika håll
7. Våga se, våga agera
8. Våld löser inget!
9. Dags att prata om sexuella övergrepp – handledning till skolans personal
10. Det gäller en av fem – fakta om barn, sexuella övergrepp och sexuell exploatering i Sverige 2014

I skuggan av våldet

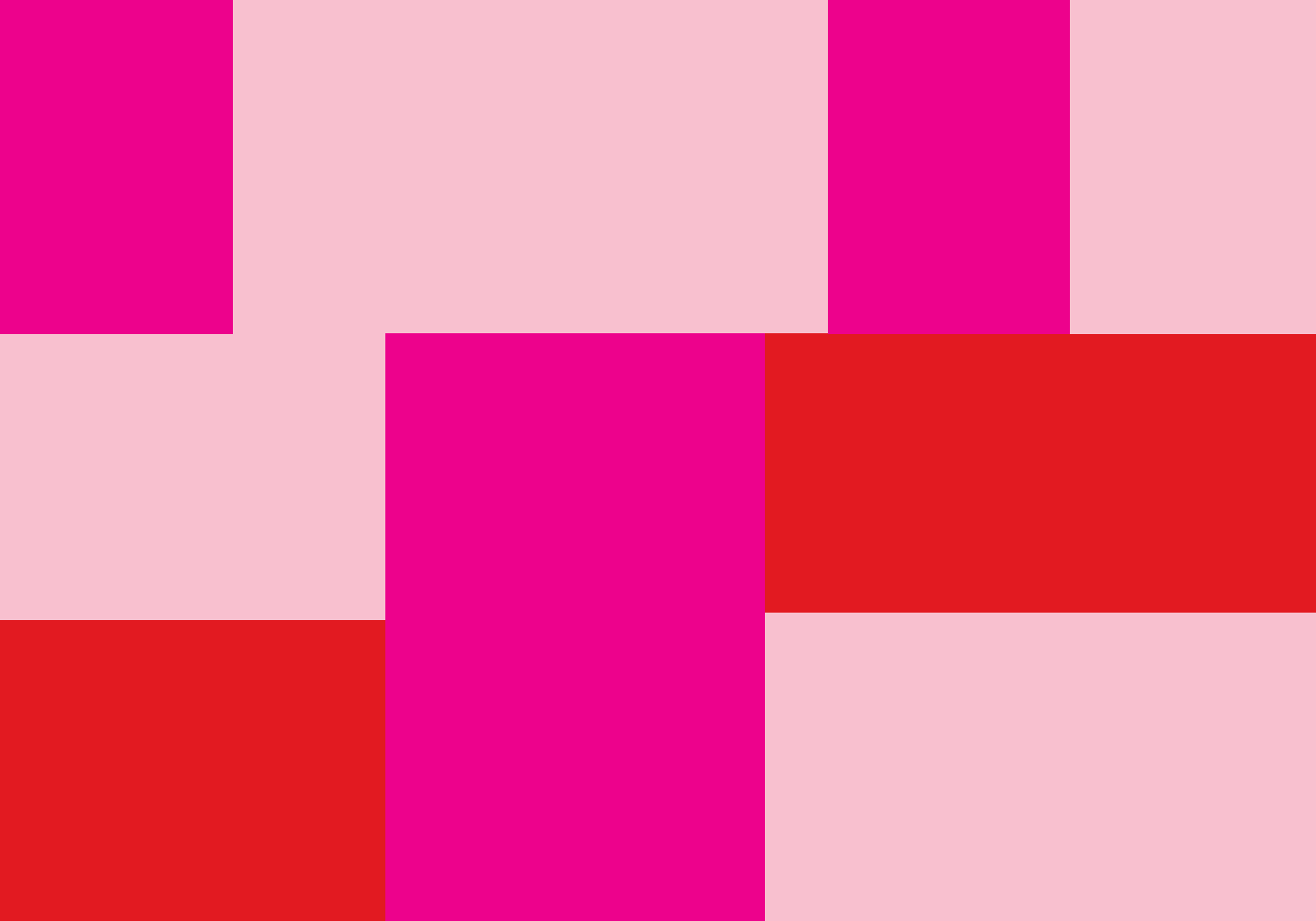
I föräldrars ställe

Nyfikenhet till lärande
- i ett paket på posten

Våga se, våga agera

Barn i den sociala barnavården

Forskning visar att barn i samhällsvård löper större risk att utveckla ohälsa, en ogynnsam utveckling och sämre skolresultat än andra barn. I Sverige börjar det växa fram olika sorters forskning inom området, men beprövade metoder och modeller som syftar till att motverka riskfaktorer för barn i samhällsvård är svagt implementerade i socialtjänstens, hälso- och sjukvårdens och skolans praktik.

Legala, finansiella och organisatoriska utmaningar för samverkan mellan dessa sektorer är alltjämt betydande. Barn i samhällsvård är en grupp som generellt sett är i större behov av förebyggande stöd för att ges samma möjligheter i livet som andra barn. Därför driver och samordnar Stiftelsen Allmänna Barnhuset två förebyggande insatser med fokus på inläring och

skolrelaterad utveckling för barn i den sociala barnavården, Skolfam och Letterbox Club Sverige. Vi bedriver också påverkansarbete genom att vara en efterfrågad remissinstans för utredningar inför beredning av lagförslag och reformer som berör den sociala barnavården. Under 2021 har vi avlämnat fyra remissyttranden inom detta område.¹

¹. En hållbar socialtjänst (S2020:47), Barnets bästa när vård enligt LVU upphör (Ds 2021:7), Stärkt rätt till personlig assistans (SOU 2021:37), Delbetänkande från utredningen Börja med barnen (SOU 2021:34).

Barnkonventionens artikel 6 fastslår varje barns rätt till liv och utveckling. Möjlighet att klara sin skolgång ger goda förutsättningar för en god hälsa och utveckling. Alla barn har rätt att komma till tals och bli hörda, enligt artikel 12 i barnkonventionen. Skolfam ger barn i familjehem ökade möjligheter att få sina röster hörda i en fråga som berör dem – deras skolgång. Enligt artikel 20 är staten skyldig att erbjuda skydd och stöd åt barn i samhällsvård. Artikel 28 i barnkonventionen innefattar att alla barn har lika rätt till grundskola. Staten bär ett särskilt ansvar för placerade barns hälsa, utveckling och skolgång, därmed krävs särskilda åtgärder för att ge barn i samhällsvård samma förutsättningar för en god hälsa, utveckling och skolgång som andra barn.

Barnrättskommittén noterade i List of Issues Prior to Reporting 2020 bland annat att de önskar att Sverige ser över hur Sverige kan förbättra arbetet på följande områden:

Hänsyn ska tas till faktorer såsom förälders missbruk, psykisk sjukdom eller våld mot eller mord på den andra föräldern, i beslut kring barnets bostad och deras kontakt med den förälder de inte lever med.² Här blir den i Sverige djupt rotade föräldrarätten problematisk i de fall där familjehemsvård avslutas och barnet återgår till förälder enbart på grunden att de skäl som ursprungligen fanns för omhändertagande inte längre kan påvisas, oavsett vad som bedöms som barnets bästa framgent. Detta har berörts i stiftelsens remissvar till utredningen om ny socialtjänstlag och explicit i promemorian Barnets bästa när vård enligt LVU upphör.

Barnrättskommittén vill även se hur Sverige arbetar för att ge stöd, inklusive ekonomiska och sociala resurser, till familjehem och föräldrar till barn som återvänder till sina familjer efter att ha placerats i alternativ vård.³ I Sverige avslutas många familjehemsplaceringar där barnet återförs till föräldrars dagliga vård eller överföring av vårdnad till familjehemmet. I det första fallet ser vi fortsatta problem med att barn återförs till föräldrar utan att tillräckligt socialt stöd ges eller föräldrarnas förmåga inte är tillräcklig, vilket i sin tur leder till behov av nya

omhändertaganden för vård utanför familjen och bristande kontinuitet i barnets uppväxtvillkor och långsiktiga trygghet. I det andra fallet avslutas alla stödinsatser, undantaget fortsatt ekonomiskt arvode till familjehemmet, eftersom barnet inte längre räknas som ett ”aktuellt ärende”. Konsekvensen blir att antingen avstår familjehemmet att bli vårdnadshavare, eller så tvingas man avstå det stöd man haft under tiden som familjehem, oavsett barnets behov. Stöd och uppföljning efter avslutad heldygnsvård har i Sverige fortfarande ett vagt legalt stöd och tillämpas mycket sparsamt. Ett exempel på detta är att insatsen Skolfam för att stärka familjehemsbarns skolresultat, avslutades på grund av hemflytt till förälder i 22 fall och vårdnadsöverflytt till familjehem i 17 fall år 2021. Som andel av alla barn med denna insats var det 9 procent år 2021 som avslutade insatsen i förtid, de flesta med fortsatta reella stödbehov.

Vidare vill Barnrättskommittén att Sverige ska säkerställa snabb och effektiv tillgång till hälso- och sjukvård av hög kvalitet för barn i missgynnade eller marginaliserade situationer, bland annat barn i alternativ vård, konstaterar Barnrättskommittén.⁴ Det senaste decenniet har Sverige i ökande grad infört obligatoriska överenskommelser mellan kommuner med ansvar för den sociala barnvården och regioner med ansvar för hälso- och sjukvård, om hälsoundersökningar av barn i heldygnsvård. Det är med tillförsikt vi nu konstaterar att alla län har sådana avtal.⁵ Dock visar regionala uppföljningar av denna reform att färre än hälften, i något fall så få som 6 % av de nyligen omhändertagna barnen faktiskt genomgått en sådan föreskriven hälsoundersökning. Vi har ingen nationell personbaserad statistik som kan ge ett säkert underlag, men implementeringen av systematiska hälsoundersökningar av barn i samhällsvård är tydligt eftersatt. Socialstyrelsen har upprepade gånger rapporterat om bristande hälsa⁶, såväl psykisk som somatisk och oral, för barn i den sociala barnvården, men incitament för samverkan, prevention och systematisk uppföljning saknas alltjämt. Likaså saknas lagstöd för att bedriva hälso- och sjukvård i socialtjänsten,

2. Committee on the Rights of the Child, List of issues prior to submission of the combined sixth and seventh periodic reports of Sweden (2020), 21b. 3. Committee on the Rights of the Child, List of issues prior to submission of the combined sixth and seventh periodic reports of Sweden (2020), 22c. 4. Committee on the Rights of the Child, List of issues prior to submission of the combined sixth and seventh periodic reports of Sweden (2020), 24a. 5. <https://skr.se/skr/integrationsocialomsorg/socialomsorg/barnochunga/barnshalsa/halsoundersokningarplaceradebarn/ansvarsfordelningmellansocialtjanstenochregionen.57656.html> (hämtad 2022-04-12). 6. Munhälsa: https://www.socialstyrelsen.se/sok/?q=h%C3%A4lsa+f%C3%B6r+placerade+barn&t_dtq=true (hämtad 2022-04-12). Psykofarmaka: <https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/oppna-jamforelser/socialtjanst/social-barn-och-ungdomsvard/> (hämtad 2022-04-12). Somatisk hälsa: <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikellatalog/ovrigt/2015-3-5.pdf> (hämtad 2022-04-12).

utanför särskilda boenden för äldre och funktionsnedsatta, vilket tas till intäkt för att exempelvis inte kunna anställa sjuksköterskor eller psykologer i den sociala barnvården.

Barnrättskommittén önskar även att se åtgärder som vidtagits för att ta itu med de kommunala skillnaderna och förbättra utbildningsresultaten för barn i missgynnade eller marginaliserade situationer, inklusive barn i missgynnade socioekonomiska situationer, barn i alternativ vård, asylsökande barn, barn som anses vara ”i transit”, samiska barn och barn med funktionsnedsättning.⁷ Skolresultaten för barn i den sociala barnvården, såväl i öppna familjeinsatser som omhändertagna i heldygnsvård är betydligt sämre än för alla barn. Vi vet

dock inte något om utvecklingen sedan 2015, då den senaste analysen av samkörda registerdata från placeringsregister och betygsregister gjordes (Socialstyrelsen, 2016). Årliga nationella uppföljningar saknas. I takt med den alltmer bristande detaljnivån i offentlig statistik, minskar medvetenheten om att specifikt stödja skolutvecklingen för barn i den kommunala sociala barnvården i Sverige. Antalet kommuner som använder den dokumenterat framgångsrika arbetsmodellen Skolfam minskar sedan 2015 och omfattar nu endast 20 av landets 290 kommuner. För att alla barn i samhällsvård ska få sin rätt till goda utbildningsresultat, behövs incitament och stöd för mellankommunal och regional samverkan om resurser med det syftet.

7. Committee on the Rights of the Child, List of issues prior to submission of the combined sixth and seventh periodic reports of Sweden (2020), 27a.

Skolfam

Alla barn har rätt till en god utbildning som beskrivs i artikel 28 i barnkonventionen. Barn som bor i familjehem lämnar grundskolan med lägre skolresultat än andra barn. Att klara skolan är en viktig skyddsfaktor för att motverka framtida problem. Forskning visar att om barn går ut årskurs nio med behörighet att söka till gymnasiet halveras riskerna att hamna i utanförskap som vuxen. Skolfam är ett verktyg för kommuner att leva upp till skollagens krav på sitt kompensatoriska uppdrag och socialtjänstlagens krav på trygghet, jämlikhet och aktivt deltagande i samhällslivet. Stiftelsen Allmänna Barnhuset prioriterar arbete med barn i samhällsvård högt och har därför valt att ge stöd till denna arbetsmodell.

Skolfams arbetsmodell är manualstyrd och förebyggande. Det är idag den bäst dokumenterade svenska modellen för att främja en gynnsam skolutveckling för familjehemsplacerade barn.⁸ Genom att kartlägga barnens styrkor och svårigheter och sedan samverka med skola och familjehemmet går det att ge barnen det stöd de kan behöva för att klara av grundskolan och därmed kunna studera vidare. Kartläggningen innehåller pedagogiska test av läs- och skrivfärdigheter och matematik samt psykologiska tester. Intervjuer med barn, familjehem och lärare utgör också en del av kartläggningen. Barnens utveckling följs med regelbundna möten under grundskoletiden, där barnet, familjehemmet och lärare tillsammans med Skolfamteamets psykolog, specialpedagog och socialsekreterare ser till att barnen ges rätt stöd. I modellen görs barnen delaktiga bland annat genom att erbjudas vara med på de möten skolfamteamet har med skolan.

Offentlig statistik av hur hög andel av gruppen barn i familjehem som uppnår behörighet till gymnasiet har inte publicerats sedan 2016 så det är svårt att presentera en aktuell jämförelse av Skolfambarnens resultat i förhållande till andra barn i familjehem. Jämfört med de ca 86 procent av alla barn som når behörighet når 75 procent av

Skolfambarnen behörighet till gymnasiet. Det är betydligt fler än det vi känner till från Socialstyrelsens och Skolverkets undersökning 2015–2016. Då uppnådde 52 procent av pojkarna respektive 60 procent av flickorna i familjehem behörighet till gymnasiet.⁹

Genom sitt engagemang i Skolfam fyller Stiftelsen Allmänna Barnhuset det behov av samordning som ingen myndighet eller annan organisation ansvarar för. Genom detta stärks möjligheterna för Skolfam som arbetsmodell att etableras utan att kvaliteten urvattnas.

BAKGRUND

Skolfam startade i Helsingborg år 2005. Sedan 2008 har Stiftelsen Allmänna Barnhuset haft en aktivt stödjande roll i etableringen av Skolfam i Sverige. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har sedan 2013 tagit ansvar för att utveckla, kvalitetssäkra, följa upp och sprida arbetsmodellen i Sverige. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har understött arbetet genom att organisera och leda en nationell styrgrupp, anställa en nationell samordnare, kontinuerligt utveckla manual och ramverk, utbildning av ny personal, samt att årligen följa upp resultat och kvalitet i nationella enkäter och årsrapporter. I dessa årsrapporter redovisas barnens uppnådda

8. Stiftelsen Allmänna Barnhuset. (2021). Skolfams årsrapport 2021. 9. Socialstyrelsen. (2016). Individ- och familjeomsorg. Lägesrapport 2016. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2016-2-22.pdf>

skolresultat, teams organisation och eventuella förändringar och utmaningar. Skolfams styrgrupp består av ledamöter från de fyra regionerna Syd, Väst, Ost och Norr.

Skolfam har ända sedan uppstarten utvärderats vetenskapligt av forskare. Två lokala projektutvärderingar har publicerats i vetenskapligt fackgranskade tidskrifter från Helsingborg¹⁰ och Norrköping¹¹. En hälsoekonomisk pilotstudie från Linköpings universitet slog fast arbetsmodellens hälsoekonomiska nytta¹². En nationell effektutvärdering med kvasiexperimentell kontrollgruppsdesign publicerades 2017.¹³ Slutligen har en nationell sammanställning av utvecklingen för alla barn i Skolfam publicerats i två vetenskapliga artiklar 2020, en som beskriver utgångsläget vid den första kartläggningen i förhållande till normdata¹⁴ och en som jämför utvecklingen på två års tid¹⁵. En uppföljning av mer långsiktigt utfall hos barnen i effektutvärderingen från 2017 pågår på Uppsala universitet och beräknas vara klar under 2022.

RESULTAT

Skolfam finns idag med 38 team i 20 svenska kommuner. I sex av de nio största kommunerna i Sverige finns Skolfam men inte i någon av de 185 minsta kommunerna. Det är positivt att Skolfam finns i de större kommunerna och att samtliga större kommuner har fler än ett team, men det är också olyckligt att Skolfam lyser med sin frånvaro i många kommuner. Detta blir problematiskt i förhållande till Barnrättskommitténs kritik av Sverige avseende likabehandling av barn.¹⁶ De barn som är placerade i familjehem i kommuner av mindre storlek bör ha samma rätt till Skolfam som barn boende i större kommuner.

2021 var följande kommuner anslutna: Enköping, Falkenberg, Gotland, Göteborg, Gävle, Helsingborg, Härnösand, Katrineholm, Kungsbacka, Malmö, Nacka, Norrköping, Skellefteå, Sollentuna, Stenungssund, Stockholm, Sundsvall, Ale, Trollhättan och

Östersund. Enköping har meddelat att de lägger ner Skolfam 2022.

Syftet med den årliga kvalitetsuppföljningen är att kunna följa resultatutvecklingen för de Skolfambarn som gått ut årskurs nio samt att kvalitetssäkra arbetsmodellens utförande runt om i landet. Årsrapporten publicerades i september 2021 och laddades ned 84 gånger från webbplatsen och spreds i ca 900 tryckta exemplar i samband med ett utskick till Sveriges kommuner med stöd av medel från regeringen.

Sammanfattning av årsrapportens innehåll

Sedan starten 2005 har totalt 1 503 barn kartlagts minst en gång i något Skolfamteam, varav 1 298 i de nu aktiva teamen. Av dessa har 708 barn även fått en andra uppföljande kartläggning. En svårighet som rör antalet barn i Skolfam är att flera team inte klarar av att möta efterfrågan från barn som uppfyller kriterier för att få påbörja Skolfam. I augusti 2021 var det 721 barn i väntan på att kartläggas för första gången. Mot den bakgrunden ser vi en fortsatt underkapacitet i flera av de kommuner som erbjuder Skolfam. Endast tre kommuner rapporterar balans utan kö, vilket betyder att fler team behövs för att möta antalet placerade barn i familjehem.

Av de 346 Skolfambarn som slutat grundskolan under 2021, hade 259 behörighet till åtminstone gymnasieskolans yrkesförberedande program direkt vid examen åk 9. Ytterligare 33 Skolfambarn blev behöriga till gymnasieskolan efter ett års komplettering. Mätt som andel (behöriga/slutar åk 9) motsvarar resultatet 74,9 %, en ökning med ca en procentenhet sedan 2020 och ett viktigt trendbrott mot tidigare års fallande andelar behöriga.

Fler team använder mer omfattande urvalskriterier vid underkapacitet än vad styrdokumentet anger. Om äldre barn prioriteras blir tiden i insats kortare och möjligheten att ändra en negativ utveckling

10. Tideman, E., Vinnerljung, B., Hintze, K., & Isaksson, A. A. (2011). Improving Foster Children's School Achievements: Promising Results from a Swedish Intensive Study. *Adoption & Fostering*, 35(1), 44–56. 11. Tordön, R., Vinnerljung, B., & Axelsson, U. (2014). Improving foster children's school performance: a replication of the Helsingborg study. *Adoption & Fostering*, 38(1), 37–48. 12. Bernfort, L., & Lundqvist, M. (2014). Är insatsen SkolFam lönsam? Utvärdering av SkolFam2 i Norrköpings kommun. 13. Durbeej, N., & Hellner, C. (2017). Improving school performance among Swedish foster children: A quasi-experimental study exploring outcomes of the Skolfam model. *Children and Youth Services Review*, 82, 466–476. 14. Tordön, R., Bladh, M., Svedin, C. G., & Sydsjö, G. (2020). Challenging intellectual, behavioral and educational prerequisites for interventions aimed at school aged children in foster care. A compilation of Swedish test results. *Children and Youth Services Review*, 108, 104598. 15. Tordön, R., Bladh, M., Sydsjö, G., & Svedin, C. G. (2020). Improved Intelligence, Literacy and Mathematic Skills Following School-Based Intervention for Children in Foster Care. *Frontiers in Psychology*, 11. 16. CRC/C/SWE/QPR/6-7, avsnitt 27.

sämre. Behovsbedömningar, alltså en förhandsbedömning av vilka barn man har extra oro för avseende skolan och som av den anledningen prioriteras framför andra, har potential att drastiskt sänka såväl Skolfams resultat som risken för förtida avbrott.

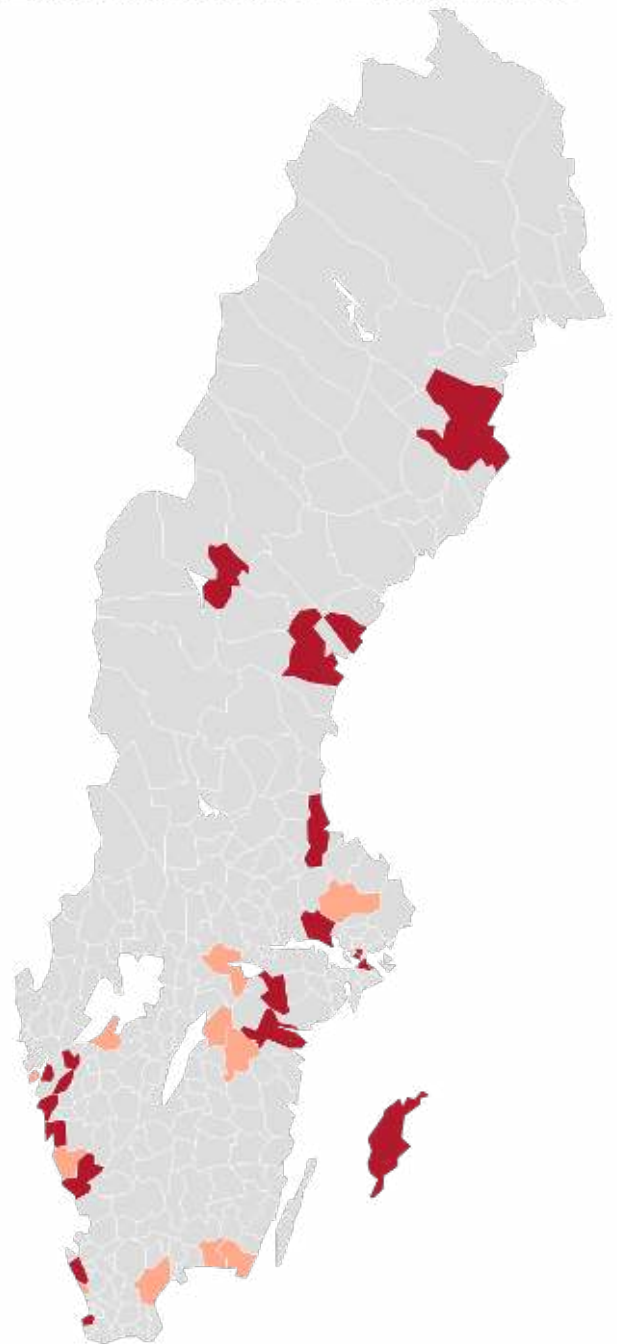
Barn som avslutar Skolfam i förtid är en fortsatt svår utmaning, under 2021 avslutades 63 barn innan slutet av årskurs 9. Detta beror på avbruten familjehemsvård, antingen för hemflytt till förälder (22 barn), eller att fler vårdnadsöverflyttas (17 barn), varvid insatsen avslutas. Elva barn avslutades på grund av flytt till annan vårdform. Vissa team rapporterar fler avslutade barn än nyanslutna, vilket på sikt äventyrar hela modellens förutsättningar till överlevnad, åtminstone i de kommunerna.

Covid-19 pandemin bedöms ha påverkat Skolfam och teamens möjligheter till att kartlägga och möta barn, familjehem och skolpersonal, vilket återspeglas i ett lägre antal kartläggningar, motsvarande 27 % av teamens samlade kapacitet.

Som en del av kvalitetsuppföljningen självskattar Skolfamteamen bland annat samverkan, barns delaktighet och metodtrogenhet. De allra flesta bedömer att samverkan fungerar bra, i snitt 4,1 på en femgradig skala. Barns delaktighet är ett prioriterat område, där teamen har höga målsättningar att inkludera barnen så långt det är möjligt. Under 2020 och 2021 har tyvärr Covid 19-pandemin påverkat detta då fysiska möten försvårats. Ändå självvärderar teamen ett högt värde, 3,9. Vad det gäller metodtrogenhet i förhållande till styrdokumentet som nätverket tagit fram nås medelvärde 4,6. Även här har Covid-19 pandemin påverkat arbetet, tex. har vissa team gjort färre kartläggningar och uppföljningar. En omställning har skett till digitala möten, med blandade erfarenheter i teamen. En utmaning som kvarstår från tidigare år är att stärka det administrativa och organisatoriska stödet, med journalsystem och psykologers ledningsstöd i enlighet med hälso- och sjukvårdslag och patientlagen.

Kommuner anslutna till Skolfam 2021

■ Ansluten till Skolfam 2021 ■ Tidigare ansluten

Forskning och studier

Den populärvetenskapliga rapporten "I föräldrars ställe" publicerades under december 2021. Den bygger till stor del på avhandlingen *Health, Experienced Support and School Performance among Children in Out-of-home care* (Tordön, R.) som handlar om hälsa, upplevt stöd och skolprestation bland barn i samhällsvård och publicerades 2020 vid Linköpings universitet. Även denna rapport distribueras dels fritt digitalt och har laddats ner över 330 gånger från hemsidan, dels i tryckt form i ca 900 exemplar i det utskick till kommuner som regeringen finansierade december 2021.¹⁷ Rapporten avser att inte bara beskriva den forskning som avhandlingen presenterar, utan ger även en mer tillgänglig bakgrundsinformation om legala förutsättningar, statistik och andra förhållanden som påverkar den sociala barnvården.

Den effektutvärdering som tidigare gjorts följs upp och kommer att publiceras under 2022. Studien kommer att ta ut resultat från nationella prov samt betygsresultat från årskurs nio, för de barn som var med i effektutvärderingen 2016. Syftet är att studera mer långsiktiga effekter av Skolfam på slutbetygen genom att jämföra resultat för de barn i familjehem som fått stöd av Skolfam och de barn i familjehem som inte ingått i Skolfam.

RESULTAT

Liksom 2020 blev året 2021 inte riktigt som vanligt. De regionmöten som de fyra regionerna genomför två gånger per år skedde digitalt förutom Region Syd som kunde genomföra ett fysiskt möte. Skolfams utvecklingsdagar fick också ske digitalt. Temat för dagarna var att fördjupa kunskaperna i att skriva Skolfamplaner.

Skolfams manual och ramverk har under 2021 uppdaterats där bland annat barns delaktighet förstärks i modellens olika steg.

Inom sakområdet barn i samhällsvård har fyra remissvar avgivits under 2021 till Socialdepartementet.

Skolfams årliga konferens genomfördes för första gången tillsammans med Familjehemskonferensen i Göteborg. Den sändes digitalt och hade fokus på temat Hälsa. På konferensen deltog framför allt familjehemssekreterare, barnsekreterare, specialpedagoger och psykologer som i sitt yrke möter barn som är placerade. Konferensen hade cirka 600 deltagare som fick lyssna till aktuell forskning och konkreta metoder som går att använda i verksamheter. Stiftelsen Allmänna Barnhuset deltog med ett seminarium om Skolfam, modererade och medverkade i panelsamtal samt hade en digital utställarmonter.

En informationskampanj i form av ett utskick till Sveriges samtliga kommuner gjordes i december 2021, med stöd av regeringen. Paketen syftade till att sprida information om Letterbox Club Sverige och Skolfam. I paketet fanns årsrapporter, forskningsrapporter och mer kortfattad information om dessa båda insatser med fokus på hur kommuner kan gå till väga för att starta upp Skolfam och/eller Letterbox Club. Syftet med informationskampanjen var att informera kommunerna om skolstödjande insatser för placerade barn och hur man i sin kommun går till väga för att starta upp dessa.

ARBETET FRAMÖVER

För att säkerställa varje barns rätt till en god utbildning, ser Stiftelsen Allmänna Barnhuset behov av en utökad implementering av Skolfam. Endast 716 (10 %) av alla placerade barn (7 284 barn i grundskoleålder var under 2021 någon gång placerade i familjehem) var med i Skolfam under 2021. Antal kommuner har avstannat och finns nu i 20 av landets 290 kommuner. I februari 2022 sänds ett webinarium som riktar sig till de kommuner som är intresserade av att starta upp Skolfam, innehållande praktiska tips och råd om hur man enklast går till väga. Vi förväntar oss att utbilda de nya kommuner som planerar att ansluta sig till Skolfam och att utöka nätverket ytterligare.

Skolfam skulle kunna organiseras och implementeras så att även mindre och resurssvaga kommuner ska kunna starta

¹⁷. Regeringsbeslut, Socialdepartementet dnr S2021/07125.

Skolfam. Stiftelsen Allmänna Barnhuset är beredd att axla en sådan roll. Med stöd av ekonomiska medel kan vi projektleda en utvecklingsmodell kring samverkan mellan kommuner och region, avseende personal och ekonomi för att fler barn ska kunna få del av det stöd som Skolfam ger för att familjehemsplacerade barn ska klara grundskolan med behörighet att söka till gymnasiet. Stiftelsen fortsätter aktivt arbetet

med att efterfråga en region som vill utveckla Skolfam som en regionalt organiserad verksamhet. Vi kommer även under 2022 påbörja att ta fram en konceptbeskrivning av hur en motsvarighet till Skolfam för ungdomar på HVB skulle kunna se ut. Under hösten 2022 arrangeras den årliga Skolfam-konferensen i Norrköping. Konferensen vänder sig till alla de som jobbar med barn i samhällsvård och/eller deras skolgång.

Verktygslådan som skickades ut under en informationssatsning i december till samtliga Sveriges kommuner.

Letterbox Club Sverige

Studier visar att det finns tydliga samband mellan dåliga skolresultat och framtida psykosociala problem. Barn som bor i familjehem eller lever i familjer med långvarigt försörjningsstöd riskerar ofta att få sämre skolresultat än andra barn.¹⁹ Därför är det viktigt att ge dessa barn extra stöd, för att de ska få samma rätt och möjlighet till utveckling som alla andra. Vi vet att om familjehemsplacerade barn slutar grundskolan med behörighet att söka till gymnasiet halveras deras risker för psykisk ohälsa i vuxen ålder.

Letterbox Club Sverige är en insats vars främsta målgrupper är barn i familjehem eller barn i familjer som har försörjningsstöd, men vissa kommuner använder den också till barn med svaga kunskaper i svenska språket och barn med andra insatser från socialtjänsten. Syftet är att stimulera och väcka barnens nyfikenhet och lust att läsa, räkna och lära sig, genom att skicka paket med böcker, spel och skrivmaterial till barnen.

Enligt barnkonventionen har varje barn rätt till utbildning och utveckling²⁰, vilket är grunderna i Letterbox Club. Dessutom ska konventionsstaterna sprida barnböcker så att barnet har tillgång till information och material som främjar välmående och hälsa.²¹ I barnets rätt till utbildning ska barnet stå i centrum och undervisningsmetoderna ska anpassas för barns skiftande behov. Det övergripande syftet med utbildning är att maximera barnets förmåga och möjlighet att delta fullt ut och på ett ansvarsfullt sätt i ett fritt samhälle. Utbildningen ska vara barnanpassad, inspirerande och motiverande för det enskilda barnet.²² Barnrättskommittén påtalar att åtgärder behöver vidtas för att motverka skillnaderna och förbättra utbildningsresultaten för bland annat barn i missgynnade socioekonomiska situationer, barn i alternativ vård, asylsökande barn, barn som anses vara "i transit", samiska barn och barn med funktionsnedsättning.²³

Insatsen Letterbox Club Sverige kan vara ett grundläggande stöd i att skapa lust till lärande, då stimulans via paketen sker i hemmet som en förstärkning av den utbildning barnet får

i skolan. Om nyfikenhet eller lust uppstår ökar barnets förutsättningar att nå goda skolresultat. Under de år som Letterbox Club har utvecklats i Sverige har utvärderingar och studier visat på att det är en insats som både barn och föräldrar tycker om att delta i. Det beskrivs också att barnen känner sig utvalda och uppmärksammade när de får paket och att det hos många barn väcks en nyfikenhet att använda materialet i paketen. En hel del föräldrar beskriver att deltagandet i Letterbox Club Sverige bidrar till interaktion och gemensamma aktiviteter mellan dem och barnet. För att kunna erbjuda Letterbox Club Sverige med god kvalitet till många barn behövs en organisation som kan distribuera paketen och utveckla Letterbox Club Sverige.

BAKGRUND

Sedan 2014 har det arbetats med Letterbox Club i Sverige. Först genom pilotprojekt och metodutveckling och de senaste åren genom en spridning över hela landet. Fram till 2020 har det funnits paket i tre olika nivåer, orange för barn 6–7 år, blått för barn 8–9 år och rött för barn 10–11 år.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har sedan 2014 följt utvecklingen av Letterbox Club Sverige, genom att från början bidra med uppmuntran till barn som deltog i pilotprojekten samt finansiering av rapporten Letterbox Club Sverige (2017). Så småningom deltog Stiftelsen Allmänna Barnhuset i arbetsgruppen för Letterbox Club Sverige och sedan slutet av 2017 i styrgruppen. Bidraget var då främst i form av

18. Regeringsbeslut, Socialdepartementet dnr S2021/07125. 19. Social rapport, 2010. 20. Barnkonventionen, art. 28e.

21. Barnkonventionen, art. 17c. 22. Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 1, 2001, s. 5-6. 23. CRC/C/SWE/QPR/6-7, punkt 27a

arbetstid och hjälp med nationell spridning. Hösten 2019 tog Stiftelsen Allmänna Barnhuset över organisationen av Letterbox Club Sverige från FoUrum social välfärd i Jönköpings län, och har sedan dess huvudansvaret för genomförande och utveckling.

Letterbox Club startade i England för drygt 15 år sedan och är idag en insats som ca 11 000 barn i England årligen deltar i. Under uppbyggnaden av The Letterbox Club i England gjordes flera studier och utvärderingar. De genomfördes genom enkäter och testning av barnens kunskapsnivåer. Sammanlagt deltog nästan 1 000 placerade barn. Sammanfattningsvis var de deltagande barnen över lag nöjda med paketen och dess innehåll. Dessutom kände de sig speciella och utvalda när de deltog i projektet. Upplevelserna var att projektet hade förbättrat relationer och gett barn och familjehemsföräldrar gemensamma aktiviteter. Barnens kunskaper i matematik och läsning testades och visade lovande förbättringar i matematik och tydliga förbättringar i läsning. 2016 publicerades resultaten av en studie från Nordirland där deltagarnas kunskaper hade jämförts med en kontrollgrupp, vilket är en starkare studiedesign än de tidigare. Studien visade att The Letterbox Club varken förbättrade de deltagande barnens läsförmåga eller deras attityder till läsning och skola. En slutsats som studien efterlämnade var att relationen mellan barn och familjehemsföräldrar samt deras engagemang i interventionen behöver bli starkare för att ge önskade effekter. I studien finns ett par förhållanden som kan ha påverkat resultaten, eller i varje fall kanske innebär att de inte är helt representativa för övriga deltagare. Dessa förhållanden är att barnen på Nordirland inte själva fått välja om de velat delta i The Letterbox Club eller inte utan de har anmälts i vilket fall. De flesta barnen var också placerade i släktinghem.

RESULTAT

I omgång 2021 deltog ca 830 barn från 37 kommuner, återigen ett rekord. I utvärderingarna som besvarades efter omgång 2021 svarade 88 procent av barnen att det var jättebra eller bra att delta i Letterbox Club Sverige. Av föräldrarna var det drygt 87

procent som ansåg att det hade varit positivt eller mycket positivt att barnen deltagit. Drygt 86 procent av föräldrarna ansåg att deltagandet i Letterbox Club har bidragit till att de haft goda stunder med sina barn.

Försäljning och distribution av paket sker genom utbildningsbolaget Allmänna Barnhuset i Stockholm AB, medan utvecklingsarbetet sköts av Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Ett stort fokus under året har legat på att öka kännedomen och intresset för insatsen. Strategin har varit att lyfta Letterbox Club Sverige i sociala kanaler och nyhetsbrev, förtydliga informationen på webbplatsen, och göra riktade utskick för att nå fler kommuner. Under senare hälften av året har ett arbete inletts för att ytterligare förenkla och stärka organisationen kring distribution av paketen för att underlätta 2022 års omgång.

2020 beviljade Kulturrådet medel till ett delprojekt om Mångspråk och tillgänglighet. Inom projektet har specialpaket tagits fram med anpassat material för barn med bristande kunskaper i svenska språket i åldern 6–7 år samt barn med läs- och skrivsvårigheter i åldern 8–9 år. Paketen har använts under omgång 2021. I december 2021 beviljade Kulturrådet medel för fortsatt projekt där fokus är på att fördjupa arbetet som gjorts under första projektåret, utveckla mångspråkspaket till fler åldersgrupper, ta fram utbildning till familjehemsföräldrar samt arbeta med lokal samverkan mellan bibliotek och socialtjänst.

I februari 2021 genomfördes ett webinarium med namnet Vikten av ett tidigt välkomnande in i räknandet och böckernas magiska värld, där Letterbox Club och en ny rapport med titeln *Nyfikenhet till lärande - i ett paket på posten* presenterades. Webbinariet hade ca 360 visningar under 2021 och rapporten laddades ned 128 gånger och delades ut i ca 900 exemplar. Letterbox Club fanns också med som ett seminarium på Skolfam- och Familjehemskonferensen i september som hade ca 600 deltagare.

I slutet av 2021 gjordes ett utskick till alla landets kommuner med information om Letterbox Club och Skolfam, med stöd av

regeringsmedel.²⁴ Ett steg i spridningen av Letterbox club Sverige gjordes i december 2021 då ett paket skickades till samtliga kommuner i landet. De som mottog paketet var ordförande i social- respektive utbildningsnämnd samt grundskolechefer. I paketet fanns information om Letterbox Club Sverige och arbetsmodellen Skolfam.

Projektmedel till en studieresa till England har beviljats från Centralförbundet för Socialt Arbete (CSA). Resan har fått skjutas på framtiden då den inte kunnat genomföras varken under 2020 eller 2021.

ARBETET FRAMÖVER

Letterbox Club sprids alltmer över landet och det arbetet fortsätter även framöver, så att fler barn kan få del av Letterbox Club Sverige. I februari 2022 genomförs ett webinarium för mottagarna av paketutskicket som gjordes i december 2021, för att ge praktisk information om hur en kommun kan starta Skolfam eller anmäla barn till Letterbox Club.

Det finns olika idéer på hur Letterbox Club Sverige kan och behöver utvecklas framöver. Paket behöver tas fram för både äldre och yngre barn än de som nu tillhör målgruppen. En önskan finns att så småningom ha paket för barn i åldrarna 0–13 år. Dessutom hoppas vi kunna ta fram ett utbildningspaket som stöd till föräldrar vars barn deltar. Ytterligare ett utvecklingsområde är hur samverkan mellan socialtjänst och bibliotek kan utformas. Syftet är att stödja varandra för att ge barnen bättre förutsättningar för lärande.

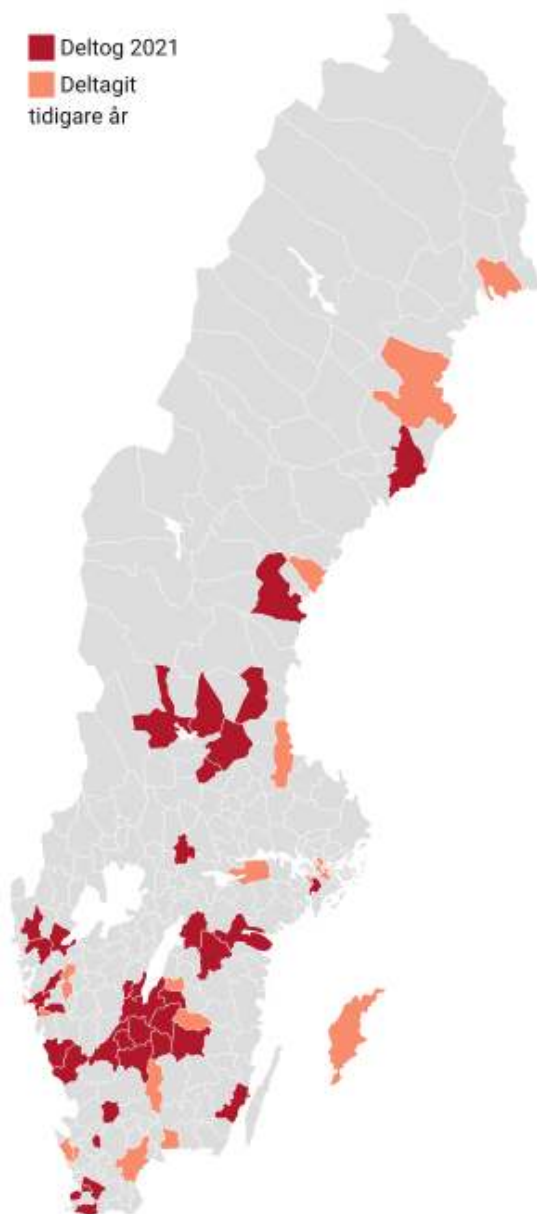
Under 2022 kommer två forskningsstudier att genomföras inom Letterbox Club. Avtal har skrivits med två olika forskargrupper. Vi kommer att ta del av genomförande och resultat för att med hjälp av dessa kunna utveckla arbetet ytterligare.

I oktober 2021 öppnade anmälan till Letterbox Club Sverige för omgång 2022 som pågår under maj-oktober. Under 2022 prövas nya vägar för att lösa logistiken genom att Stiftelsen Allmänna Barnhuset har skrivit avtal med Arbetsmarknadsenheten i Vaggeryd kring förråd, packning och logistik.

En önskan finns att så småningom ha paket för barn i åldrarna 0–13 år. Ytterligare paketvarianter kan även behövas för målgrupperna inom mångspråk och tillgänglighet. Dessutom hoppas vi kunna ta fram ett utbildningspaket som stöd till föräldrar vars barn deltar. Under 2021 är ambitionen att genomföra en forskningsstudie om hur Letterbox Club Sverige kan användas förebyggande i socioekonomiskt utsatta områden, och under hösten utlysa forskningsmedel för en större studie under 2022.

Letterbox Club Sverige 2021

Kommuner som deltagit sedan 2018

24. Regeringsbeslut, Socialdepartementet dnr S2021/07125.

Barns och ungas delaktighet i den sociala barnvården

Barnrättskommittén rekommenderar Sverige att vidta åtgärder för att i praktiken eliminera diskriminering av bland annat barn i marginaliserade och missgynnade situationer, inklusive barn i missgynnade socioekonomiska situationer och barn i alternativ vård. Kommittén rekommenderar också Sverige att vidta åtgärder för att säkerställa att principen om barnets bästa utgör grunden i handläggningen i alla beslut och nämner särskilt de sociala myndigheterna, samt att Sverige ska erbjuda systematisk och fortlöpande utbildning till alla personer som arbetar med och för barn.²⁵

RÄTT-ISH HEMMA: BARNKONVENTIONEN FÖR DIG SOM BOR I FAMILJEHEM OCH HVB

Stiftelsen Allmänna Barnhuset är en samarbetspart i föreningen Knas Hemmas treåriga Arvsfondprojekt, Rätt-ish hemma. Syftet med projektet är att skapa en nationell utbildning riktad till barn och unga som är samhällsplacerade idag. Det handlar om att barn och unga ska få god kännedom om sina rättigheter, ha goda möjligheter att påverka villkoren kring sin placering och känna sig delaktiga och få sina röster hörda. De ska även få kunskap om vart de kan vända sig om något inte fungerar som det är tänkt i placeringen. Projektets målgrupp, barn och ungdomar 12–20 år som just nu är i en placering, är delaktiga att utforma utbildningen.

Under workshops och träffar skapar unga tillsammans material som belyser vardagen i familjehem/jourhem och som blir grunden till utbildningsmaterialet. 2021 har en del workshops genomförts digitalt men Knas Hemma har också arrangerat läger för ungdomar där material till utbildningen arbetats fram. Efter projektets slut ska den färdiga utbildningen, "Dina rättigheter som placerad" spridas nationellt för att kunna nå så många placerade ungdomar som möjligt. Utbildningspaketet kommer att säljas till kommuner och socialtjänst, samt via familjehemsutbildningarna nationellt.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har i projektet ansvar för vuxenreferensgruppen. Under året har gruppen träffats digitalt vid fyra tillfällen. Eftersom 2021 var projektets sista år har diskussionerna främst handlat om hur det insamlade materialet ska paketeras till utbildningar och hur dessa ska kunna bli attraktiva för kommuner att köpa. En hemsida kopplad till Rätt-ish har lanserats under året. Där har en del material som tagits fram av ungdomarna lagts ut.

I slutet av 2021 fick projektet förlängd projekttid t.o.m. februari 2022 och därför sköts den planerade slutkonferensen upp. Förutom att leda vuxenreferensgruppen ingår Stiftelsen Allmänna Barnhuset i projektets styrgrupp, som har haft regelbunden kontakt.

²⁵. CRC/C/SWE/CO/6-7, punkt 11, 12, 14

Barn som anhöriga

2010 lades det till en bestämmelse i hälso- och sjukvårdslagen (HSL) för att säkerställa att barn och unga får stöd och hjälp när de är anhöriga. Den säger att personal särskilt ska beakta barns behov av information, råd och stöd. Trots att utvecklingen går framåt så går den för långsamt.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har sedan 2011 utvecklat och spridit en förebyggande modell för att uppmärksamma barn när de är anhöriga. Det handlar om barn i familjer med missbruk/beroende, psykisk sjukdom, psykisk/kognitiv funktionsnedsättning. Det gäller även familjer där en förälder eller vårdnadshavare lider av en allvarlig sjukdom eller plötsligt avlider.

Det är svårt att säkert uppskatta hur många barn som är anhöriga under sin uppväxt och mörkertalet är stort. Många barn, det kan handla om närmare 30 procent, växer upp med föräldrar som har någon form av kronisk fysisk sjukdom. En studie visade att 8 procent

hade minst en förälder som vårdats på grund av psykisk sjukdom och/eller missbruk av alkohol eller narkotika.²⁶ Siffran stiger till 17 procent om de inkluderas som vårdats i öppen vård på grund av missbruk eller psykisk ohälsa samt har dömts för rattfylleri eller narkotikabrott. Om föräldrar med mildare former av psykisk ohälsa och riskbruk av alkohol och/eller narkotika inkluderas så är det sannolikt att närmare hälften av barnen i Sverige är berörda under någon period av barndomen.

Det är alltför många barn och unga som idag inte får den information och det skydd och stöd som de har rätt till. Forskning visar att

²⁶. Hansson, M. Socialstyrelsen (2014) Hjern A, Manhica HA (2013): Barn som anhöriga till patienter i vården - hur många är de?
²⁷. Jernbro, C & Jansson, S (2017) Våld mot barn 2016 – en nationell kartläggning, Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

detta ökar risken att utveckla både egen fysisk och psykisk ohälsa. När det gäller familjer med missbruk och psykisk ohälsa är det även risk att barn utsätts för våld. En studie visar att bland elever som levt i en familj med missbruk var det betydligt högre risk, 32 procent att utsättas för allvarliga former av fysiskt våld, jämfört med 7 procent i familjer utan missbruk. Samma mönster gäller även olika former av barnmisshandel i familjer med en vuxen som är eller har varit psykiskt sjuk.²⁷

Många barn och unga som har en förälder som är allvarligt sjuk eller har andra svårigheter känner en stor oro och ensamhet. Det påverkar deras skolgång, hälsa och utveckling, men också deras möjlighet till en meningsfull fritid, lek och vila. Av unga med missbrukande föräldrar är det mer än dubbelt så många som går ut grundskolan med ofullständiga betyg.²⁸

Regeringen bedömer att det är angeläget att det utvecklingsarbete som har bedrivits under de senaste åren, riktat mot barn som anhöriga, fortgår. I april 2021 gav regeringen Socialstyrelsen i uppdrag att i nära samverkan med Folkhälsomyndigheten stärka och utveckla stödet till barn som är anhöriga under perioden 2021–2025.²⁹ I uppdraget ingår även att stärka stödet till

barn vars förälder eller vårdnadshavare är frihetsberövad. Stiftelsen Allmänna Barnhuset är en av de aktörer som Socialstyrelsen, inom ramen för uppdraget, ska inhämta kunskap från och samverka med.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har utvecklat modellen BRA-samtal för att barn ska få den information och det stöd som det har rätt till när de är anhöriga. Den långsiktiga målsättningen är att stärka barnets utveckling och förebygga fysisk och psykisk ohälsa

FN:s barnrättskommitté kommenterar att barn i Sverige i marginaliserade och missgynnade situationer riskerar att diskrimineras och hur viktigt det är att barnets bästa ska integreras och tillämpas i alla beslut som rör barnen särskilt när de lever i utsatta situationer. De rekommenderar att Sverige bör öka medvetenheten och innebörden av barnets bästa samt vägleda och utbilda alla yrkesgrupper som kommer i kontakt med barn om att barnets bästa alltid ska vara det primära. Vidare poängterar de vikten av att yrkesgrupper som möter barn och unga får utbildning i barnets rätt att bli hörd och att få sin åsikt beaktad i frågor som rör dem i enlighet med artikel 12 i barnkonventionen samt vägar för att möjliggöra detta.³⁰

BRA – Barns rätt som anhöriga

Stiftelsen Allmänna Barnhuset startade 2011 utvecklingsarbetet BRA med målsättningen att:

- skapa förutsättningar för barn som är anhöriga att få information, råd och stöd.
- öka kunskap om barnkonventionen hos barn.
- öka barnens makt i sina egna liv.
- öka förståelse, kunskap och engagemang hos politiker, chefer och vuxna om barn när de är anhöriga och deras rättigheter.

Inom ramen för projektet har BRA-samtal utvecklats. Det är en samtalsstruktur som ska ge stöd till personal i hur de kan gå till väga när de uppmärksammar barn när de är anhöriga och deras rätt till information, råd och stöd. Syftet är att barnet ska få möjlighet

att uttrycka sina behov och därmed kunna få relevant information och vid behov stöd.

Utvärdering av modellen visar att den dialog som äger rum under samtalen kan göra det lättare för barnet att förstå sin situation och

27. Jernbro, C & Jansson, S (2017) Våld mot barn 2016 – en nationell kartläggning, Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

28. Hjern A, Berg L, Rostila M & Vinnerljung B (2014): Barn som anhöriga: hur går det i skolan? Stockholms universitet/Karolinska Institutet.

29. Regeringsbeslut, Socialdepartementet dnr S2021/03118 (delvis). 30. CRC/C/SWE/QPR/6-7.

göra den mer hanterbar. Det bidrar även till att öka barnets handlingsutrymme. Samtidigt får de hjälp att formulera det de behöver i förhållande till barns rättigheter, vilket stärker deras position ytterligare.³¹

Analys av inspelade samtal visar att det är möjligt att använda BRA-samtal så att samtalen i relativt hög grad styrs av barnen, och att BRA-samtal kan fungera väl för att kartlägga barnets situation och ge individuellt anpassad information till anhöriga barn.³²

Stiftelsen erbjuder idag en tvådagars utbildning i BRA-samtal minst tre gånger om året. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har sedan 2013 utbildat drygt 500 personer i BRA-samtal.

För att öka spridningen och stärka implementeringen av samtalsmodellen erbjuder stiftelsen även en ledarutbildning, för att ge personal möjlighet att utbilda inom den egna verksamheten. Hittills har 40 personer genomgått ledarutbildningen för att bli utbildare i BRA-samtal i olika verksamheter runt om i landet.

RESULTAT

2021 blev ett rekordår med sammanlagt tio utbildningar i BRA-samtal. Två utbildningar genomfördes på uppdrag av Stockholm stad i Stiftelsen Allmänna Barnhusets egna lokaler. Inom ramen för EU-projektet Efter våldet genomfördes en utbildning med personal från skyddade boenden i Malmö och en i Göteborg. Resterande sex utbildningar var digitala, antingen beställningar för hela grupper från olika verksamheter eller öppna utbildningar. En av de digitala utbildningarna utfördes på uppdrag från Rädda Barnen Åland för personal från Ålands hälso- och sjukvård.

Pandemin har inneburit en ökad efterfrågan på digitala utbildningar och att så många utbildningar har kunnat genomföras har förutsatt att utbildningen har utvecklats och anpassats till att kunna genomföras digitalt. Deltagarna har fått logga in på en digital plattform med filmer, länkar och dokument som ingår i utbildningen. Deltagare på den digitala utbildningen har gett mycket

bra feedback på att vi lyckats skapa den interaktivitet och intresse för att prata med barn som är målsättningen.

Ett BRA Boosterbrev skickades ut under våren och hösten 2021. Boosterbrevet erbjuds till all utbildad personal, för att ge inspiration för att fortsätta det viktiga arbetet att använda modellen och prata med barn när de är anhöriga. Under året har det även gjorts en uppdatering av BRA Guiden med anledning av den senaste förändringen av samtalsverktyget, cirkeln "Rätt till information".

Ledarutbildning och nätverksträff

En ledarutbildning genomfördes digitalt för fem personer under våren, av vilka två kommer att fortsätta utbilda i BRA-samtal för Barnhusets räkning. En nätverksträff för BRA utbildare genomfördes digitalt med 20 deltagare. Förutom erfarenhetsutbyte och information om uppdateringar och förändringar av utbildningsmaterialet diskuterades under träffen det tillägg som gjorts i 5 kap. 7 § hälso- och sjukvårdslagen. Tillägget handlar om att från 1 augusti 2021 ska ett barns behov av information, råd och stöd även beaktas om barnets förälder (eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor med) utsätter eller har utsatt barnet eller en närstående till barnet för våld eller andra övergrepp. Samtalet kom bland annat att handla om att det är positivt att barnets utsatthet för våld får ett starkare fokus i lagstiftningen men att det är oklart på vilket sätt hälso- och sjukvårdens personal ska genomföra uppgiften. I BRA-samtal uppmärksammas redan den betydligt större risk som barn har att utsättas för olika former av våld, när de är anhöriga. Stiftelsen Allmänna Barnhuset kommer att fortsätta dialogen internt och externt för att se om det nya tillägget föranleder några förändringar av modellen. Nätverket fick också information om det pågående Arvsfondsprojektet för att utveckla modellen för yngre barn.

Dialogmöte och webinarier

Socialstyrelsen bjöd in till ett dialogmöte i januari om barn som anhöriga, inom ramen

³¹ Eriksson, M. (2014). Barns rätt som anhöriga, BRA: utvärderingen av ett utvecklingsarbete. Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

³² Eriksson, M. (2018). Användningen av BRA – Barns Rätt som Anhöriga. Mälardalens högskola.

för sitt regeringsuppdrag att ta fram underlag till en nationell strategi för anhöriga. Under mötet behandlades frågeställningarna: Hur lever offentliga aktörer upp till sitt ansvar att uppmärksamma och stötta barn som är anhöriga idag? Vad behöver förändras på lokal/regional/nationell nivå) för att anhöriga barns situation ska förbättras? Vilken funktion kan en nationell strategi för anhöriga fylla? Förutom muntliga synpunkter lämnade Stiftelsen Allmänna Barnhuset ett skriftligt underlag rörande frågeställningarna med förslag på förändringar. I slutet av året bjöd Socialstyrelsen in till ett nytt möte och dialogen kommer fortsätta nästa år.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset med forskare från Maria Cederschiölds högskola (tidigare Ersta Sköndal Bräcke högskola) medverkade även med kortare föreläsningar under ett webinarium som Skarpnäcks stadsdelsförvaltning arrangerade i mars för chefer och medarbetare inom avdelningen Individ och familjestöd. Temat var lokala exempel på utvecklingsarbetet inom avdelningen gällande familjeorienterat arbetssätt, hur barnen syns i utredningar samt arbetet med forskningspiloten av BRA- samtal till barn i osäkra boendeförhållanden.

I samband med "En vecka fri från våld" under hösten anordnade Länsstyrelsen Kalmar län ett antal digitala föreläsningar på temat våldsförebyggande arbete och presentera våldspreventiva metoder inom olika områden. BRA-samtal presenterades under en digital föreläsning med särskilt fokus på barnrättsperspektivet.

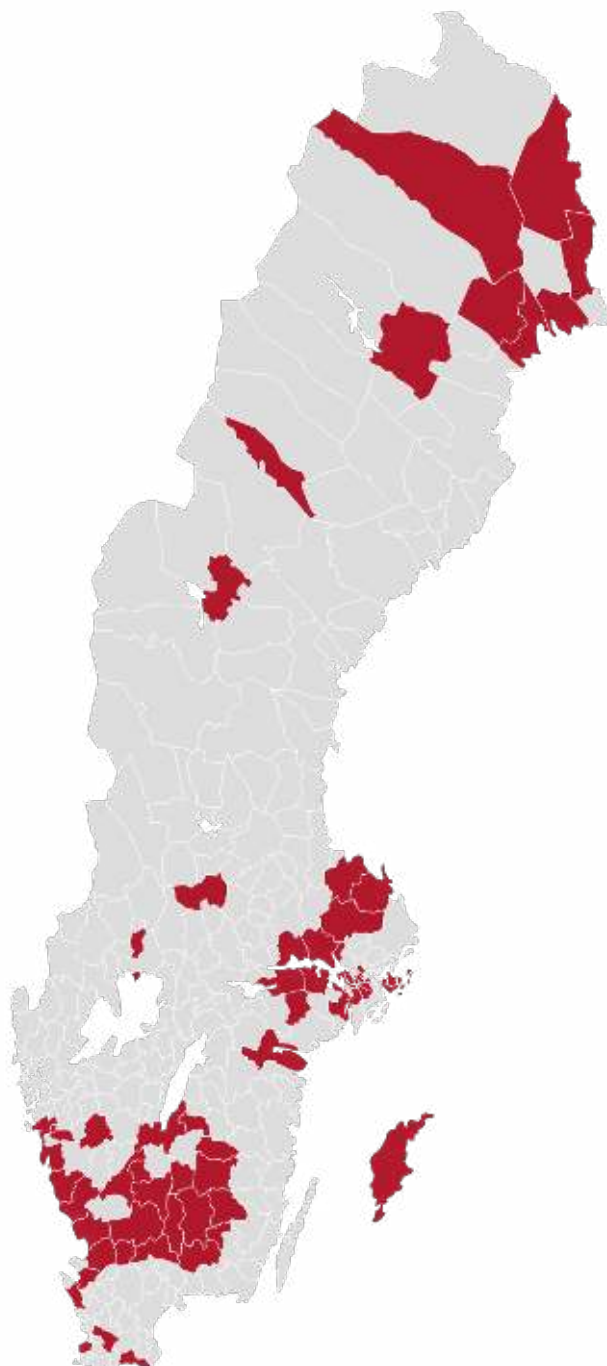
Den 10 november livesände Stiftelsen Allmänna Barnhuset ett webinarium med temat "Metoder att prata med barn om svåra frågor" som hade ca 600 visningar under 2021. Under webinariet presenterades även BRA-samtal.

ARBETET FRAMÖVER

Det är tydligt att temaområdet Barn som anhöriga befinner sig i en expansiv fas. Intresset för utbildning i modellen är stort, vilket innebär att stiftelsen kommer fortsätta

Utbildade i BRA-samtal 2021

Spridning av utbildade i BRA-samtal sedan 2013

erbjuda såväl fysiska som digitala utbildningar för att tillgodose den ökade efterfrågan.

Det pågående arbetet med att kvalitetssäkra och utvärdera BRA-modellen kommer att fortsätta. Utbildningsmaterialet kommer att genomgå en mer omfattande uppdatering och textbearbetning. En helt ny satsning kommer att inledas för att göra en systematisk utvärdering av hur BRA-samtal används i verksamheterna efter utbildningen. En enkät kommer att tas fram och skickas ut till personal som slutfört utbildningen.

Under 2022 kommer de projekt där BRA-samtal prövas för nya målgrupper slutföras. Det kommer ge information och vägledning om hur vi kan anpassa modellen så att fler barn kan få individuellt anpassad information och stöd som har ett tydligt barnrättsperspektiv.

Arbete med att förbereda en ny flik på Dags att prata om för temaområdet Barn som anhöriga, kommer att inledas under nästa år. Det gäller även planeringen för en nationell konferens 2023.

Modellen BRA-samtal för nya målgrupper

Ett försök att pröva BRA-samtal med anledning av att barnets boendesituation startades 2019. Försöket är en pilot i två delar som utvärderas i ett forskningsprojekt av Maria Eriksson, professor i socialt arbete vid Maria Cederschiöld högskola (tidigare Ersta Sköndal Bräcke högskola). Den ena delen gäller barnfamiljer i Skarpnäcks stadsdelsförvaltning som är hänvisade till tillfälliga boendeanternativ då de saknar egen eller förhyrd bostad. I den andra delen deltar Kriscentrum för kvinnor i Stockholm. Det gäller barn som kommer med sin mamma till ett skyddat boende. Rädda Barnens Centrum för stöd och behandling medverkar även genom konsultation och stöd.

RESULTAT

I juli lämnades en delrapport från pilotstudien om det pågående arbete med att studera och utvärdera BRA-samtal för barn i osäkra boendeförhållanden. I rapporten presenteras preliminära resultat från datainsamling vid det skyddade boendet. Även om det finns utmaningar, visar en första genomgång av de inspelade samtalen på att det är möjligt att använda modellen som den är tänkt; för att stärka barns delaktighet och utgå från barnets egen definition av situationen och behov av information.

Under året har samordnaren för BRA, Barns Rätt som Anhöriga, från Stiftelsen Allmänna Barnhuset deltagit i möten med personalen i Skarpnäcks stadsdelsförvaltning för att ge stöd till piloten. Men pandemin har gjort det svårt att komma i gång med piloten då det periodvis inte varit tillåtet att genomföra BRA-samtal. Under hösten visade det sig att underlaget av familjer som skulle kunna vara aktuella i piloten blivit för litet. I november föreslog Skarpnäck stadsdelsförvaltning en utökning av målgruppen barn på skyddade boenden till att även inkludera föräldrar som har barn boende på heltid, som har haft långvarigt försörjningsstöd i mer än tio månader det senaste året. Förslaget om att vidga målgruppen för att kunna rekrytera fler barn till samtalen accepterades av Stiftelsen Allmänna Barnhuset och ansvarig forskare.

ARBETET FRAMÖVER

En ansökan från Maria Cederschiöld högskola till Stockholmsfonden om medel för att slutföra pilotprojektet om BRA-samtal beviljades i november 2021. Datainsamlingen kommer slutföras under 2022.

BRA-samtal för yngre barn

BRA-samtal för yngre barn är ett projekt som drivs med stöd av Allmänna arvsfonden. Projektets målsättning är att med utgångspunkt i BRA-modellen skapa nya kommunikationsverktyg anpassade för barn 3–6 år när de är anhöriga. Utvecklingsarbetet sker tillsammans med barn som medforskare på en förskola samt med expertgrupper bestående av barn som har egna erfarenheter av att vara anhöriga. Barns delaktighet i projektet innebär att vi tillsammans med barnen utforskar hur de vill kommunicera med vuxna. Barnets rätt att komma till tals enligt artikel 12 i barnkonventionen är central.

RESULTAT

Under projektets andra år (november 2020 - oktober 2021) och början på det tredje året (november - december 2021) har stiftelsen återigen fått anpassa och ställa om med anledning av pandemin. I början av projektåret tog vi fram digitalt informationsmaterial till barn och vårdnadshavare, i form av enkla informationsfilmer riktade till barnen och en lösenordsskyddad sida på vår webbplats med information till vårdnadshavare.

Under våren genomfördes fyra planeringsmöten tillsammans med pedagogerna på förskolan, då upplägg och innehåll för utforskandet med barnen processades gemensamt. In i det längsta fanns hopp om att det skulle gå att genomföra på plats på förskolan och med barngrupper på tre avdelningar, men landade till slut i digitala träffar med en barngrupp. Träffarna hade olika inriktning, men med det övergripande temat hur barn och vuxna kan prata med varandra om corona. I kommunikationen med barnen användes även en handdocka i form av en snigel. Materialet från träffarna, som bestod av nedtecknade citat, teckningar, fotografier, filmklipp och kollage, fungerade sedan som grund för en animerad film om corona och barnets rätt till information. Länk till filmen skickades till vårdnadshavarna för att nå samtliga barn som deltagit, eftersom alla barn börjat i förskoleklass när filmen var klar. Utifrån filmen gjordes även en bok. Såväl film som bok

planeras att fortsatt användas i arbetet med barn i projektet.

Den expertgrupp vi träffat under hösten 2020 med barn med egna erfarenheter av att leva i en familj med beroendesjukdom kunde vi erbjuda fysiska möten hösten 2021. Fem barn var intresserade av att fortsätta träffa oss inom ramen för projektet. Gruppen träffades vid två tillfällen i september där vi tillsammans med barnen pratade om vad det innebär att vara en expert och vad projektet handlar om. Bland annat rollspelade vi upp hur ett BRA-samtal kan gå till, och barnen fick påbörja att tillsammans med en vuxen utforska en av de två cirklar som utgör samtalsverktyget BRA-samtal. Ytterligare två träffar var inbokade i december där tanken var att fortsätta arbeta med cirkarna och hur vuxna kan prata med barn när de är anhöriga men de fick flyttas fram på grund av pandemin.

Ett samarbete med Randiga Huset har etablerats under året, i syfte att starta en expertgrupp med barn med egna erfarenheter av att förlora en förälder.

Vi har kontinuerligt under året konsulterat vuxna experter kopplade till projektet, bland annat en doktor inom förskoledidaktik, psykologer och en professor i sociologi, som bidrar med olika infallsvinklar utifrån sin profession. Experterna har även samlats en gång per termin för att i grupp vrida och vända på funderingar vi stått inför. Därtill har kontinuerlig omvärldsbevakning och kunskapsinhämtning gjorts under året, med fokus på bland annat barn som medforskare och information till yngre barn om rättigheter.

ARBETET FRAMÖVER

Under 2021 fortgår år två i projektet BRA-samtal för yngre barn, då fokus är att undersöka tillsammans med barn. Det gör vi dels på vår samarbetsförskola, dels i expertgrupper med barn med egna erfarenheter av att vara anhöriga. Undersökandet och det material som skapas då utgör underlag till arbetet med att ta fram samtalsverktyg anpassade för barn 3-6 år.

Efter våldet – Rättigheter för barn i skyddat boende

I januari 2021 startades det tvååriga EU-projektet Efter våldet – Rättigheter för barn i skyddat boende. Projektet ska utveckla, testa och utvärdera en arbetsmodell, PUSSLET, som kvinnojourer och andra relevanta aktörer kan använda i sin verksamhet för att sätta barnet och dess rättigheter i fokus. Flera olika aktörer bidrar med olika pusselbitar. BRA-samtal ingår som pusselbiten *Information* och ska göra det möjligt för barn att få information så att de förstår den nya miljö de kommit till, känna till sina rättigheter och kunna formulera sina behov. Maria Cederschiöld högskola ansvarar för pusselbiten *Samverkan*, som genom en studie ska ta fram en modell för hur skyddade boenden kan samarbeta med andra aktörer, som till exempel myndighetsutövande socialtjänst, för att säkra barnets rättigheter. Den tredje pusselbiten i arbetsmodellen som kallas *Lek*, följer en metod som bygger på identifierade behov från Rädda Barnens tidigare insatser och erfarenheter för barn som upplevt våld i hemmet.

Inom projektet ansvarar Göteborgs kyrkliga stadsmission för utbildning för att öka kompetens, förståelse och säkerheten vid handläggning av ärenden där skyddsbehov finns, genom utbildning av socialsekreterare. Linköpings universitet (Barnafrid) har som uppdrag att utvärdera projektet för att se så att modellen är effektiv, det vill säga att den är hjälpsam för verksamheter, men även att den bidrar till ett ökat välmående och delaktighet hos barnen. Traumamedvetenhet och barnrättsperspektiv är en röd tråd i projektet.

RESULTAT

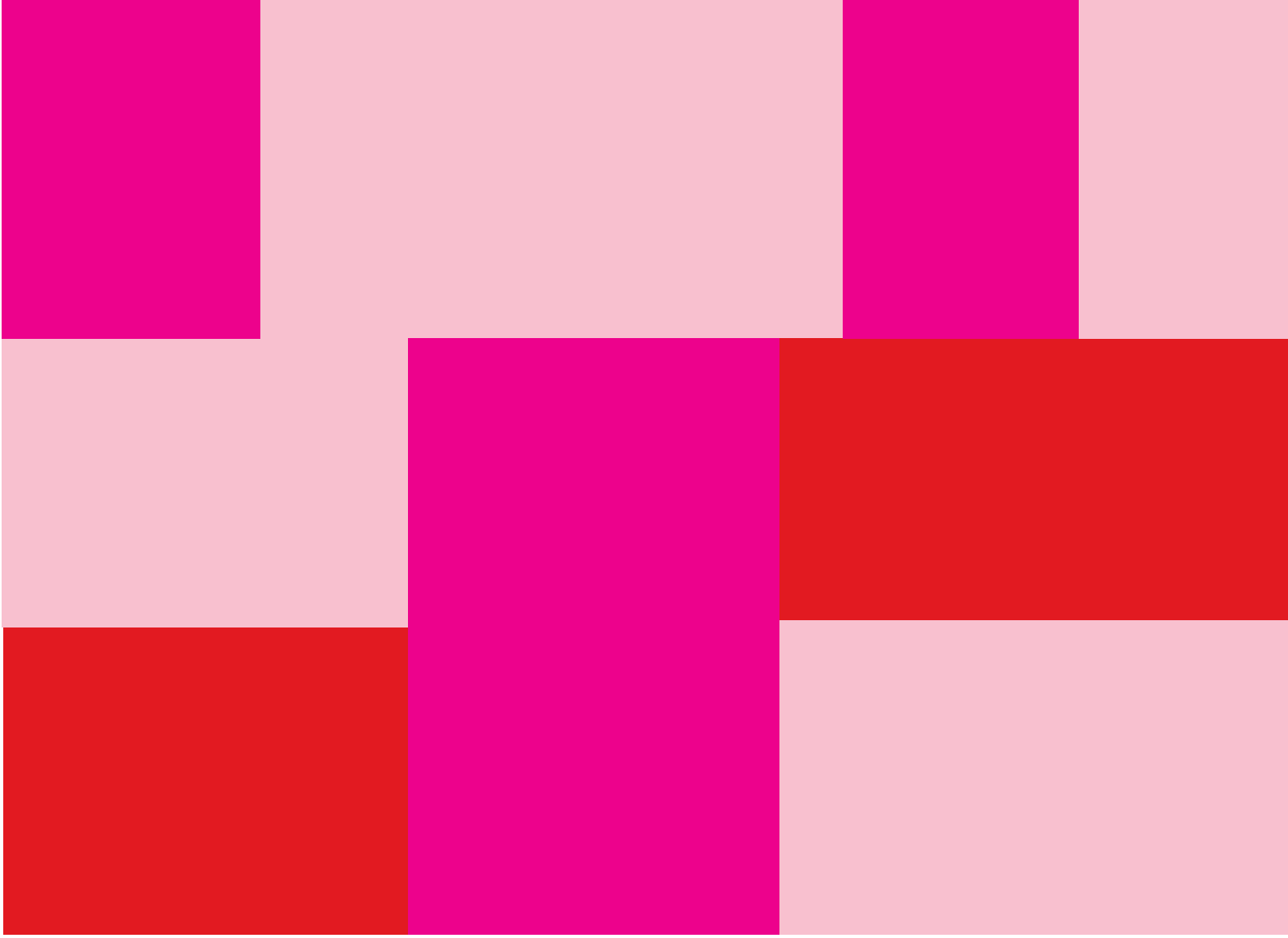
Utbildningen och samtalsverktyget cirkeln rätt till information har anpassats för målgruppen och under hösten har en utbildning i BRA-samtal genomförts på plats i Malmö och en i Göteborg. Under året har personalen på det skyddade boendena som ingår i pilotprojektet också fått utbildning i Traumamedveten omsorg (TMO). Lekverksamheten har även kommit i gång på samtliga boenden.

ARBETET FRAMÅT

Under 2022 kommer stiftelsen fortsätta att ingå i projektet som fått namnet "Efter våldet – Rättigheter för barn i skyddat boende". Stiftelsen kommer att fortsätta att utbilda personal på skyddade boenden i BRA-samtal samt att ta fram en handledning till personalen.

I december 2022 kommer stiftelsen medverka i en slutkonferens där resultat från samtliga pusselbitar i projektet kommer att presenteras.

Barn i separationer och vårdnadstvister

Långvariga och svåra konflikter mellan föräldrar kan påverka barns utveckling negativt.³³ Barn riskerar att fara mycket illa, den livsviktiga leken och skolarbetet blir lidande och kamratrelationerna påverkas. Forskning, utvecklingsarbeten och erfarenheter från praktiker visar att separerade föräldrar och föräldrar i separation med djupare konflikter eller med belastningar såsom våld, missbruk eller psykisk ohälsa inte blir tillräckligt hjälpta av det stöd som samhället idag erbjuder och kan vara i behov av ytterligare stöd. Det tar sig uttryck i att föräldrar återvänder gång på gång till socialtjänstens familjerätt, de söker sig till domstolen för att få sina konflikter hanterade i en tvist och orosanmälningar görs till socialtjänsten med barnavårdsutredningar som följd.

33. Bergman & Rejmer 2017, Rejmer 2003, SOU 2017:6 Se barnet!

Ett arbete med att förbättra barnets situation i separationer och vårdnadstvister är att verka för att barnets bästa beaktas i alla beslut som rör barn, något som understryks i barnkonventionens artikel 3. Att barn ska skyddas från all form av våld, som artikel 19 handlar om, är central. Stiftelsen Allmänna Barnhuset omvärldsbevakar och agerar på nationell nivå, för att synliggöra behov av förbättringar samt peka på möjliga vägar framåt. Till exempel har stiftelsen fört fram behovet av barnets delaktighet och möjlighet att få framföra sin åsikt hörd enligt artikel 12. Likaså betydelsen av samverkan för ett arbete i enlighet med artikel 4, att varje stat ska ta ansvar för att uppfylla barnets rättigheter. Artikel 8 som beaktar barnets rätt till sin identitet och släktförhållanden och artikel 11 i barnkonventionen om olovligt bortförande är i hög grad relevant i detta område.

Trots föräldrabalkens bestämmelser om vårdnad, boende och umgänge är

Barnrättskommittén bekymrad över att principen om barnets bästa i praktiken inte följs i tillräcklig utsträckning. Kommittén betonar också vikten av barnets rätt att komma till tals.³⁴

Barnrättskommittén rekommenderar Sverige att erbjuda systematisk och fortlöpande utbildning till alla personer som arbetar med och för barn.³⁵ Barnrättskommittén uppmärksammar Sverige på att – trots de positiva åtgärderna i lagstiftningen om barnets rätt att bli hörd – är denna rätt otillräckligt genomförd i praktiken, särskilt när det gäller vårdnad, boende och umgänge och i socialtjänstutredningar.³⁶

Stiftelsen Allmänna Barnhuset anser att området behöver prioriteras i högre grad genom att sätta in fler åtgärder i praktiken. Ett förslag är att erbjuda ett tidigt stöd i föräldraskapet och stärka barnets delaktighet.

Samverkansteam och DOORS

BAKGRUND

Under 2014–2017 drev Stiftelsen Allmänna Barnhuset försöksverksamheten *Samverkans-team för barn och föräldrar i samband med separation*. Målet var att utveckla bättre anpassade arbetsmodeller som involverade både föräldrar och barn i processen i syfte att uppnå en trygg relation mellan barn och föräldrar. Att föräldrar och barn är i behov av samordnade insatser lyftes i utredningen *Fortsatt föräldrar – om ansvar, ekonomi och samarbete för barnets skull* (SOU 2011:51). Mot den bakgrunden kunde utvecklingsarbetet drivas med medel från regeringen.

Fokus var att så långt som möjligt komma in tidigt, innan konflikten eskalerat. Målgruppen var barn och föräldrar som behövde stöd och insatser i samband med konflikt och/eller separation. I projektet arbetade man fram en tvärprofessionell samverkan i s.k.

samverkansteam, prövade det systematiska frågeformuläret DOORS som gav underlag och information om vilket stöd som barn och föräldrar behövde och önskade, erbjöd stöd och insatser till barn och föräldrar och stärkte barnets delaktighet. Försöksverksamheten innebar att nya arbetssätt prövades i fem pilotkommuner med syfte att ge ett tvärprofessionellt samordnat stöd till föräldrar och barn i samband med konflikt eller separation.

RESULTAT

För att fortsatt verka för att barn med separerade föräldrar utvecklas gynnsamt har två utvecklingsspår fördjupats under 2021. Samarbetet med organisationen MÄN har resulterat i att organisationen har lämnat in en ansökan till Allmänna arvsfonden med yrkanden om ett treårigt projekt. Syftet är att utveckla stöd till fäder i separation där fokus ligger på ett jämställt föräldraskap och

34. CRC/C/SWE/CO/4/ punkt 27-28 och 30.

35. CRC/C/SWE/CO/4/, punkt 21-22.

36. CRC/C/SWE/CO/4/Punkt 20.

barns behov och delaktighet. Stiftelsen har bidragit med expertis under framskrivandet av ansökan. Mer specifikt lyfts frågeformuläret DOORS utifrån målsättningen att utveckla och erbjuda föräldraskapsstöd till män i samband med separation utifrån identifierade behov. Inskrivet i ansökan är att Stiftelsen Allmänna Barnhuset kommer att delta i projektets referensgrupp.

Stiftelsen har deltagit vid hearing i utredningen om en föräldraskapsrättslig lagstiftning för alla (Ju 2020:21). Här betonade vi särskilt att barn kan ha behov av att ha fortsatt kontakt med bonusförälder och bonussyskon efter separation. Därutöver skrev stiftelsen en debattartikel i samarbete med Rädda Barnen som rörde lagförslaget Ett stärkt barnrättsperspektiv i vårdnadstvister som publicerades i Dagens Juridik i februari. Där framhölls vikten av att barnets rättigheter ställs framför föräldrars i alla frågor som rör vårdnadsmål och barnets rätt till ett eget ombud i mål. Vidare underströks behovet av ett helhetsperspektiv och att ett samordnat och brett förebyggande såväl som behandlade stöd till barn och familjer behöver finnas. I artikeln framhålls att lagförslaget om informationssamtal inte är tillräckligt för att barn i denna utsatthet ska kunna få den hjälp och stöd som forskning, praktik och försöksverksamheten Samverkansteam visat att de ofta behöver.

Under året har stiftelsen bidragit med vår expertis till Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) pågående uppdrag inom fältet. Det har handlat om att lämna synpunkter i Uppdrag om stärkt samverkan i familjerättsliga ärenden (S2018/04676/FST) som slutrapporterades 31 mars 2021 och vid framtagandet av föreskrifter och allmänna råd i anslutning till att lagen om informationssamtalen som trädde i kraft den 1 januari 2022.

Stockholms universitets juridiska institution bjöd in Stiftelsen Allmänna Barnhuset för att planera en ansökan om ett tvärvetenskapligt forskningsprogram

med avsikt att söka programfinansiering från Forte i fältet barn i konfliktfyllda separationer och vårdnadstvister. I arbetet med programansökan deltar institutionen för socialt arbete vid Stockholms universitet, Marie Cederschiölds högskola och institutionen för klinisk neurovetenskap vid Karolinska institutet. Studier som planeras inom programmet rör intervjuer med barn och föräldrar, analyser av utredningar, barns delaktighet och registerstudie avseende psykopatologi hos föräldrar. Stiftelsen har bidragit fortlöpande med resultat från Samverkansteam, DOORS och kontakter från drygt tio års utvecklingsarbete inom fältet.

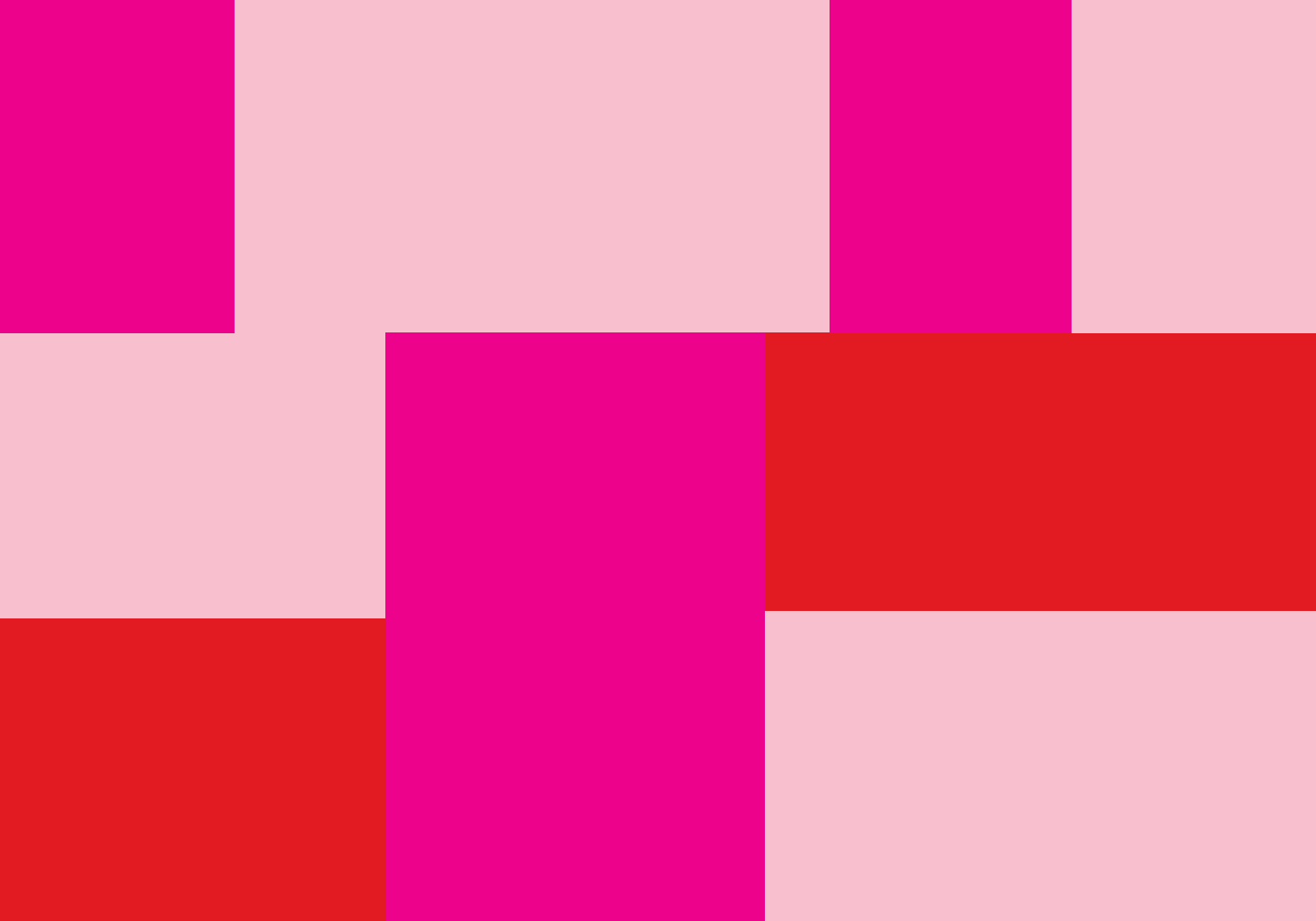
Kontakt hålls fortlöpande med Relationships Australia som administrerar DOORS. Detta för att ta del av nya resultat från användandet av frågeformuläret men även för att förbereda ett mottagande av barn DOORS. Vid ett digitalt möte vid slutet av året utlovades att barn DOORS skulle kunna släppas under första kvartalet av 2022.

Slutrapporten för Samverkansteam (2018) spreds genom 209 nedladdade exemplar under 2021.

ARBETET FRAMÖVER

Ett fortsatt fokus ligger på att undersöka möjligheter för stiftelsen att axla rollen som nationell samordnare och därmed få förutsättningar att stötta kommuner i ett utvecklingsarbete där de erbjuder barn och deras föräldrar samordnat stöd utifrån behov i samverkansteam. Här ingår att fördjupa användandet av DOORS samt att utveckla ett DOORS för barn.

Vid beviljade medel från Allmänna arvsfonden kommer organisationen MÄN under 2022 att starta projektet kring att utveckla ett tidigt föräldrastöd för separerade pappor där barnets bästa är i fokus. Stiftelsen kommer att ingå i referensgrupp samt ha en konsultande roll kring verktyget DOORS.

Våld mot barn

De allra flesta vuxna och de allra flesta barn i Sverige tar kraftigt avstånd från alla former av våld mot barn. Ändå utsätts många barn för våld. Även om Sverige över tid lyckats förebygga mycket av barnmisshandeln är det en lång väg kvar innan alla barn i landet är skyddade från våld.

Våld mot barn är ett gigantiskt folkhälsoproblem som innebär stora konsekvenser för såväl enskilda barn och deras anhöriga som för samhället i stort. Barn som utsatts för våld löper ökad risk för en lång rad av beteendemässiga, fysiska och psykiska hälsoproblem, både omedelbart efter händelsen och under uppväxten och vuxenlivet. Barn som utsatts för våld löper också en ökad risk att i sin tur utsätta andra.

Barnrättskommittén rekommenderar Sverige att ytterligare stärka kunskaps- och utbildningsprogram, bland annat kampanjer, som involverar barn, för att fler fall av

övergrepp och våld mot barn ska anmälas och att fortlöpande utbilda personal i skolor och på institutioner om hur man kan upptäcka tecken på att barn far illa, samt vidta åtgärder för att utforma en heltäckande strategi för att förhindra och bekämpa övergrepp och vanvård av barn. Kommittén rekommenderar även Sverige att vidta åtgärder för att säkerställa att barn som utsatts för våld och övergrepp har tillräcklig tillgång till lämpliga fysiska och psykologiska insatser.³⁷

Barnrättskommittén är oroad över den fortgående barnprostitutionen och barnpornografin i Sverige och över bristen på data

37. CRC/C/SWE/CO/5. Punkt 28.

och kartläggning om sexuellt utnyttjande av barn. De rekommenderar att regeringen anstränger sig ytterligare för att eliminera förekomsten av sexuella övergrepp. De råder regeringen att upprätta en mekanism för systematisk insamling av data och kartläggning kring sexuellt utnyttjande av barn och att satsa mer på utveckling av program och politik för att förhindra att sådana brott begås.³⁸

Stiftelsen Allmänna Barnhuset gör kartläggningar och sprider kunskap om våld och övergrepp till beslutsfattare och personer som arbetar med barn. Information som riktar sig till barn finns tillgängligt på webbplatsen Dagsattprataom.se samt i filmer och broschyrer. Stiftelsen Allmänna Barnhuset erbjuder stöd till regioner och kommuner att öka våldsutsatta barns tillgång till stöd och behandling samt utbildningar i metoder som Efter barnförhöret och KIBB (Kognitiv Integrerad Behandling vid Barnmisshandel).

FN:s samtliga medlemsländer har med Agenda 2030 antagit 17 globala mål för hållbar utveckling. Delmål 16.2 innebär att eliminera övergrepp, utnyttjande, människohandel och alla former av våld eller tortyr mot barn. 2016 initierade FN ett globalt partnerskap för att eliminera våld mot barn, där Sverige har utsetts till vägvisarland och åtagit sig att påvisa framgångsrika lösningar

för att eliminera våld mot barn i olika miljöer.

Världshälsoorganisationen (WHO) har tagit fram sju strategier som syftar till att eliminera allt våld mot barn: Implementation and enforcement of laws; Norms and values; Safe environments; Parent and caregiver support; Income and economic strengthening; Response and support services; och Education and life skills.³⁹

Mot bakgrund av detta ser Stiftelsen Allmänna Barnhuset ett stort behov att fortsätta utveckla och förankra metoder inom området, bedriva forskning samt sprida kunskapen vidare, för att möjliggöra varje barns rätt till goda livsvillkor.

Stiftelsen Allmänna Barnhusets erfarenheter och kunskaper är efterfrågade inom området våld mot barn. Under 2021 har stiftelsen bidragit i flera myndigheters uppdrag, till exempel Barnafrids uppdrag Trauma på kartan och Barnombudsmannens uppdrag kring kartläggning av kunskap om pornografins inverkan på barn och unga, Brottsoffermyndighetens uppdrag vad gäller barn i skyddat boende, Jämställdhetsmyndighetens uppdrag att följa upp den nationella strategin mäns våld mot kvinnor. Stiftelsen har också medverkat i hearing och expertgrupp i utredningen En uppväxt fri från våld.

Kartläggning av förekomsten av barnmisshandel

Det är viktigt att försöka ta reda på hur vanligt våld mot barn är. Det ger förutsättningar för att förebygga, skydda och stötta. Officiell statistik om antalet polisanmälningar eller anmälningar till socialtjänsten ger viss information – men ingen bild av hur många barn som verkligen är utsatta. Våld mot barn kommer relativt sällan till myndigheternas kännedom. När toleransen för våld minskar ökar anmälningarna till socialtjänst och polis, vilket vi sett de sista decennierna i Sverige.

Sedan 2006 har Stiftelsen Allmänna Barnhuset i samarbete med Karlstad universitet genomfört nationella

kartläggningar av våld mot barn var femte år, varav den senaste kartläggningen gjordes 2016 med stöd av regeringsmedel.

ELEVENKÄT

I den senaste kartläggningen från 2016 fick barn och unga svara anonymt på frågor om våld från vuxna under hela uppväxten. Det ger våldsutsatta barn, även de som inte kommit i kontakt med myndigheter, en möjlighet att komma till tals. Svaren ger därför en mer rättvisande bild av läget än vad antalet anmälningar gör.

³⁸. CRC/C/SWE/CO/5, punkt 29, 30.

³⁹. World Health Organization (2016). *INSPIRE: Seven Strategies for Ending Violence Against Children*. WHO Press.

Kartläggningen av barnmisshandel ger svar på frågor som: Hur vanligt är det att vuxna utsätter barn för fysisk och psykisk misshandel? Hur vanligt är det att barn försummas? Hur vanligt är det med sexuella övergrepp? Hur mår de elever som utsätts och vilken hjälp har de fått? Genom att ställa samma frågor som vid tidigare kartläggningar går det också att följa förekomsten av våld mot barn över tid. Enkäten till barn kombinerades med en enkät till föräldrar och med föräldrantervjuer. De fick bland annat frågor om barnuppfostran, om våld och om behov av föräldrastöd.

Enkäterna resulterade i flera rapporter. I dem definieras barnmisshandel som våld från vuxna och de olika formerna är fysisk misshandel, psykisk misshandel, sexuella övergrepp, att bevittna våld mellan föräldrar och försummelse. Olika former av barnmisshandel överlappar i stor utsträckning varandra.

Resultat

De tidigare rapporterna från kartläggningen 2016 har fortsatt spridits under 2021. Rapporten Våld mot barn 2016 laddades ned 993 gånger och beställts i 38 tryckta exemplar. Populärversionen av densamma, Våld löser inget, laddades ned 502 gånger på webbplatsen och beställdes i 23 exemplar. Rapporten Den bästa och svåraste uppgiften i världen – barnuppfostran och konflikthantering bland föräldrar i Sverige 2017 laddades ned 132 gånger, Det är mitt liv – om hedersrelaterat våld och förtryck laddades ned 264 gånger och beställdes i 122 tryckta exemplar. Den senaste rapporten Multiutsatta barn – om barn som utsätts för flera typer av barnmisshandel som lanserades under 2020, laddades ned 367 gånger och beställdes i 32 exemplar.

Under 2021 påbörjades arbetet med en ny elevstudie med stöd av medel från regeringen. Den enkät som användes i den senaste studien uppdaterades med nya frågor om bland annat bemötande efter att ha berättat om våld, fler frågor om hedersrelaterat våld, frågor om våld i unga parrelationer, frågor om umgänge med våldsutövande föräldrar samt frågor om påverkan om Covid-19. Arbetet med uppdateringen genomfördes med hjälp av referensgrupper bestående av forskare och representanter från relevanta myndigheter. Enkäten har utformats för att kunna besvaras via webben.

Under hösten 2021 gjordes ett urval av de skolor som kommer att kontaktas för att genomföra enkäten och skolbesök för att samla in svar bokades in.

Arbetet framöver

Under 2022 kommer elevenkäten distribueras till 6 000 elever i årskurs nio. Deras svar kommer att sammanställas och bearbetas. En rapport som beskriver resultaten släpps under 2023.

FÖRÄLDRASTUDIE

Enkäten till barn kombineras med en enkät till föräldrar och med föräldraintervjuer. Föräldrastudierna ger viktig information om föräldrars uppfostringsstrategier, bruk av våld i uppfostran och attityder till våld. Då studier om föräldrars våld mot barn har genomförts regelbundet kan trender över tid följas.

I den senaste föräldrastudien som genomfördes 2017 ingick en postenkätundersökning till 2500 nationellt slumpmässigt utvalda föräldrar med barn i åldern 1–12 år samt djupintervjuer med 17 föräldrar om barnuppfostran. Resultatet från enkätundersökningen visade att knappt två procent av föräldrarna rapporterade att de använt fysiskt våld mot barnet. Det handlade främst om att föräldern klappat till eller kastat något på barnet. Ungefär 12 procent av föräldrarna uppgav att de använt psykiskt våld mot barnet det senaste året. Detta var betydligt vanligare bland föräldrar som själva blivit utsatta för fysiskt våld under sin egen uppväxt och bland föräldrar till barn med en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. En tredjedel av föräldrarna hade använt time-out. Både enkätstudien och intervjustudien visade att föräldrarna anser att kärnan i barnuppfostran är kärlek, närvaro och att vara konsekvent. I stort sett alla föräldrar tog avstånd från våld och kränkningar. I stället användes alternativa strategier för att lösa konflikter. Majoriteten av föräldrarna förklarade och diskuterade med barnet. Andra vanliga sätt att hantera konflikter var att avleda, ignorera barnet och konflikten eller använda timeout. Föräldrarna upplevde att det var viktigt att ha möjlighet till stöd i sin föräldraroll, utifrån barnets ålder och individuella förutsättningar.

Rapporten från föräldrastudien, Den bästa och svåraste uppgiften i världen – barnuppfostran och konflikthantering bland föräldrar i Sverige 2017, laddades ned 132 gånger från webbplatsen under 2021.

Syftet med den nya enkätstudien är att följa upp tidigare föräldrastudier om våld i uppfostran genom att undersöka förekomst av olika former av våld mot barn inklusive partnervåld, attityder till våld i uppfostringssyfte, risk- och skyddsfaktorer

för våld samt undersöka hur Covid-19 pandemin påverkat föräldraskapet. Ett ytterligare syfte är att undersöka behovet och erfarenheterna av föräldraskapsstöd. Syftet med intervjustudien är att undersöka erfarenheter av stöd till våldsutsatta barn och deras familjer utifrån ett föräldraperspektiv.

Resultat

Under våren 2021 planerades föräldrastudien som inkluderar en webbenkätstudie och intervjustudie. Enkät, informationsbrev och intervjuguide utformades samt ansökan om etikprövning till etikprövningsmyndigheten genomfördes. Föräldraenkäten är baserad på den enkät som använts i tidigare undersökningar, men har uppdaterats med fler frågor om olika former av våld, samt frågor om föräldrarnas psykiska hälsa och alkoholbruk. Dessutom har frågor relaterade till covid-19 pandemin inkluderats. Enkäten har också översatts till sex språk. Enkäten har granskats av andra forskare och representanter från flera relevanta myndigheter.

Under hösten 2021 genomfördes webbenkätstudien riktad till 4 000 slumpmässigt utvalda föräldrar med barn mellan 1 och 12 år. Fyra påminnelser gjordes och det inkom 985 svar, vilket motsvarar en svarsfrekvens på närmare 25 procent. Under hösten startades också rekrytering av föräldrar till intervjustudien. Rekryteringen skedde främst genom socialtjänsten i olika kommuner och några av landets Barnahus. Under senhösten genomfördes nio intervjuer med tio föräldrar. Intervjuerna har främst skett över Zoom på grund av rådande pandemi. Intervjuerna har varit semi-strukturerade och utgått från en intervjuguide med breda öppna frågor.

Arbetet framåt

Under januari och februari 2022 kommer ytterligare tre intervjuer med föräldrar att genomföras. På grund av det stora bortfallet i enkätundersökningen ska också en utökad bortfallsanalys göras. Analyser av intervju- och enkätdata och rapportskrivning kommer att genomföras under våren. Under början av hösten 2022 kommer rapporten layouts och i november kommer den överlämnas till regeringen. Därefter kommer resultatet att spridas.

Forskning om sexuella övergrepp och våld mot barn

Varje barn har rätt att växa upp utan våld, och målet är att allt våld mot barn ska upphöra. Det är viktigt att försöka ta reda på hur vanligt våld mot barn är, det ger förutsättningar för att förebygga, skydda och stötta.

Hösten 2019 beviljade regeringen Stiftelsen Allmänna Barnhuset medel för att påbörja och genomföra delar av en fjärde nationell studie om ungdomars sexualitet, utsatthet för sexuella övergrepp, sexuell exploatering och sexuell exponering via sociala medier – *Unga, sex och internet efter #metoo*. Studien var en uppföljning av tre tidigare kartläggningar av omfattningen av sexuella övergrepp mot barn och sexuell exploatering av barn. Den första studien *Ungdomars sexualitet – attityder och erfarenheter* (Svedin & Priebe, 2004) var ett uppdrag inom ramen för den statliga utredningen Sexuell exploatering av barn i Sverige (SOU 2004:71). Den andra undersökningen *Unga, sex och internet* (Svedin & Priebe, 2009) genomfördes av Ungdomsstyrelsen bland unga i gymnasieskolans år 3 samt bland Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheters (RFSL) medlemmar i relevant ålder. Den tredje och senaste kartläggningen *Unga sex och internet – i en föränderlig värld* genomfördes av Stiftelsen Allmänna Barnhuset med stöd av regeringsmedel, i samarbete med forskare från Lunds och Linköpings universitet.⁴⁰

RESULTAT

Med stöd av beviljade medel från regeringen samlade Stiftelsen Allmänna Barnhuset under 2020–2021 in material till den fjärde nationella studien om ungdomars sexualitet, utsatthet för sexuella övergrepp, sexuell exploatering och sexuell exponering via digitala medier. Kartläggningen genomfördes i samarbete med forskare från Maria Cederschiöld högskola (tidigare Ersta Sköndal Bräcke högskola).

I studien besvarade elever i slumpmässigt utvalda gymnasieskolor, en anonym enkät

om erfarenheter av utsatthet under hela barndomen. De fick också frågor om hälsa, om vem de berättat för och om vilket stöd de fått. Enkäten innehöll även nya frågor om bemötande efter att ha avslöjat sexuella övergrepp, användande av och attityder till pornografi, attityder till #metoo och ungdomars erfarenhet av hedersrelaterat våld och förtryck.

Genom att enkäten var anonym kunde även barn och unga som inte kommit i kontakt med myndigheter få möjlighet att komma till tals. Svaren ger därför en mer rättvisande bild av läget än vad antalet anmälningar till polis och socialtjänst gör. Genom att ställa samma frågor med jämna mellanrum kan förekomsten av sexuella övergrepp och sexuell exploatering av barn följas över tid.

Resultaten sammanställdes i rapporten *Unga, sex och internet efter #metoo* som laddats ned 1 162 gånger under 2021. Dessutom togs två

40. Svedin, C.G., Priebe, G., Wadsby, M., Jonsson, L., & Fredlund, C. (2015). *Unga, sex och internet i en föränderlig värld*, Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

animerade filmer som presenterar resultaten om sexuella övergrepp och ungdomars upplevelser om Covid-19 fram. Filmerna hade tillsammans ca 2 140 visningar. Resultaten sammanfattades även i intervjufilmer med de medverkande forskarna som spriddes via sociala medier. Rapporten och filmerna lanserades vid ett webinarium i augusti 2021 som hade ca 560 visningar. I samband med lanseringen skickades ett pressmeddelande ut vilket ledde till en rad inslag i media.

I studien uppgav var fjärde elev att de någon gång under sin uppväxt utsatts för någon form av sexuellt övergrepp. Sist undersökningen genomfördes 2014 var det var femte elev. Flickor var betydligt mer utsatta än pojkar, drygt var tredje flicka uppger att hon varit utsatt för övergrepp under sin uppväxt. Det är liksom i tidigare undersökningar tydligt att det främst är jämnåriga som tar emot förtroenden från de som utsatts för sexuella övergrepp. Att de jämnåriga sällan för det de fått höra vidare är tydligt, men detsamma tycks gälla även för till exempel föräldrar eller vuxna professionella, eftersom endast en liten andel av övergreppen var anmälda till polis eller socialtjänst. Eftersom så få utsatta barn kommer till myndigheternas kännedom är

det unikt att få ta del av erfarenheterna även från de ungdomar som ännu inte berättat för vuxna eller för professionella. Resultaten i rapporten kan användas som underlag i alla verksamheter som möter barn och unga, både för att förebygga utsatthet och för att ge de barn och unga som redan utsatts stöd, rehabilitering och skydd.

I september 2021 beviljade regeringen Stiftelsen Allmänna Barnhuset medel för att ta fram en populärvetenskaplig version av rapporten och att sprida den. Syftet med den populärvetenskapliga rapporten är att bidra till att förebygga och upptäcka utsatthet samt att förbättra bemötandet efter upptäckt genom att nå ut till en bredare målgrupp som innefattar yrkesverksamma som möter barn och allmänheten.

ARBETET FRAMÖVER

Den populärvetenskapliga rapporten Det gäller en av fyra och ett antal filmer som beskriver resultaten på ett lättillgängligt sätt kommer att överlämnas till regeringen våren 2022. Rapporten kommer sedan att spridas till en bredare allmänhet genom föreläsningar och utskick till relevanta aktörer.

KIBB – Kognitiv Integrerad Behandling vid Barnmisshandel

Barn som utsatts för våld eller övergrepp har ofta svårt att få tillgång till rehabiliteringstjänster och psykiatrisk vård, konstaterar Barnrättskommittén.⁴¹

De nationella kartläggningar som genomförts av Stiftelsen Allmänna Barnhuset i flera omgångar tyder på att fysisk barnmisshandel i Sverige har minskat över tid, men minskningen har avtagit sedan 2011. I den senaste kartläggningen från 2016 uppger 24 % av barnen att de någon gång utsatts för fysisk barnmisshandel. Den allvarliga fysiska misshandeln har däremot inte minskat, med ca 11 % av barnen som utsatts enligt kartläggningen.⁴²

Barnrättskommittén rekommenderar att Sverige vidtar åtgärder för att säkerställa att barn som utsatts för våld och övergrepp har tillräcklig tillgång till lämpliga fysiska och psykologiska insatser.⁴³ KIBB har visats vara en effektiv behandling vid fysisk barnmisshandel i de fall barnet bedöms kunna fortsätta leva med eller träffa den våldsutövande föräldern.⁴⁴

41. CRC/C/SWE/CO/5 Punkt 27 och 28. 42. Jernbro, C & Jansson, S (2017) Våld mot barn 2016 – en nationell kartläggning, Stiftelsen Allmänna Barnhuset. 43. CRC/C/SWE/CO/5 Punkt 27 och 28. 44. Thulin, J. (2019). Putting words to child physical abuse: Possible consequences, the process of disclosure, and effects of treatment. From children's perspectives. Doctoral Thesis. Växjö, Linnaeus University Press.

BAKGRUND

Antalet polisanmälda fall av brott mot barn har ökat sedan 1982 från ca 1 000 till 24 700 misshandelsbrott mot barn 2020. En långsiktig ökning som sannolikt beror på ökad medvetenhet om konsekvenserna av våld och ökad benägenhet att anmäla. Barnmisshandel kommer vanligtvis till myndigheternas kännedom i samband med att barn berättat, visat symtom eller haft skador till följd av misshandel eller att någon bevittnat misshandeln.

En majoritet av de barn som konstaterats vara utsatta för våld och övergrepp fortsätter bo kvar i familjen. I Sverige erbjuds sällan specialiserad behandling för barn som blivit fysiskt misshandlade och traumatiserade inom familjen. Vanligtvis erbjuds barn och familj samma insatser som familjer med andra svårigheter. Det saknades länge evidens-baserade metoder för att stoppa våldet i familjerna, trots att det varit väl dokumenterat att fysisk misshandel har långtgående negativa effekter för barn och att våld ofta förs över till nästa generation.

Mot bakgrund av detta har Stiftelsen Allmänna Barnhuset sedan 2006 i samarbete med forskare implementerat och utvärderat en behandlingsmodell för familjer där det förekom barnmisshandel. Modellen Combined Parent-Child Cognitive Behavioral Therapy (CPC-CBT) har utarbetats av Melissa Runyon vid Cares Institute, New Jersey, USA, och prövats i USA med lovande resultat. I Sverige kallas behandlingsmodellen för KIBB – Kognitiv Integrerad Behandling vid Barnmisshandel.

En pilotstudie 2010–2011 visade lovande resultat även i Sverige. 2012 erhöll Stiftelsen Allmänna Barnhuset medel hos Folkhälso-myndigheten för att i samarbete med forskarna genomföra en större forskningsstudie, utbilda svenska utbildare och utbilda fler behandlare i KIBB. En slutrapport visade 2015 att barnens traumasymtom hade minskat signifikant, liksom föräldrarnas utövande av våld. Föräldrarnas mående hade också förbättrats genom en signifikant

minskad grad av depression.⁴⁵ Efter projektets slut 2015 har Stiftelsen Allmänna Barnhuset fortsatt att utbilda behandlare i KIBB.

Linnéuniversitetet har i samarbete med Linköpings universitet fortsatt forskningen om KIBB. 2017 publicerades en implementeringsstudie.⁴⁶ 2019 presenterades den första svenska avhandlingen om KIBB av Johanna Thulin. I den konstaterades att KIBB ledde till att våldet minskade, att relationen mellan barn och förälder förbättrades och att barnens traumasymtom minskade eller försvann helt. Effekterna bestod även ett halvår efter behandlingen. KIBB uppskattades av deltagande barn och kan sägas ha utgjort en vändpunkt från ett liv i rädsla för våld till att kunna leva utan rädsla.⁴⁷ KIBB har visat sig fungera bra och ge goda effekter även för barn till föräldrar födda utanför Norden.

RESULTAT

Stiftelsen Allmänna Barnhuset finansierade en trainee-plats 2021 med mål att kunna certifiera en ny KIBB-utbildare 2022. För närvarande utbildar och handleder fem certifierade utbildare och en trainee i KIBB. Intresset för utbildningen har varit stort från olika delar av landet.

Under 2021 påbörjades de tionde och elfte utbildningsomgångarna av KIBB med 25 respektive 23 deltagare. I 12 kommuner utökas antalet KIBB-behandlare och i åtta kommuner startades helt nya KIBB-team. Avtal slöts även om en tolfte utbildning för regionerna Skåne och Kronoberg med VOB Syd.⁴⁸

EU-projektet PROMISE 3, som drivs av Europeiska Barnahusnätverket sedan 2020, fortsatte under 2021.⁴⁹ I projektet utbildar Stiftelsen Allmänna Barnhuset personal från andra europeiska länder i CPC-CBT. Under 2021 startade två utbildningsomgångar med sammanlagt 39 deltagare.

På grund av Covid-19 pandemin har året präglats av restriktioner för resor och arrangemang med fysisk närvaro. Frågan om att digitalisera utbildningen har väckts, ofta med hänvisning till lyckade försök med

45. Stiftelsen Allmänna Barnhuset. (2015) Slutrapport KIBB projektet: Kognitiv Integrerad Behandling vid Barnmisshandel 2013–2015. Stiftelsen Allmänna Barnhuset. 46. Kjellgren, C., Nilsson, D., Thulin, J. (2017). Implementering av en strukturerad behandlingsmodell vid barnmisshandel – ett tioårsperspektiv. Socialmedicinsk Tidskrift. 94. 457-466, 476. 47. Thulin, J. (2019). Putting words to child physical abuse: Possible consequences, the process of disclosure, and effects of treatment. From children's perspectives. Doctoral Thesis. Växjö, Linnaeus University Press. 48. Bolag som ägs av kommunalförbundet VOB Kronoberg och Kommunförbundet Skåne. 49. www.childrenatrisk.eu

distansundervisning i terapimodeller för andra kategorier barn.

Det är ett stort ansvar att bedriva behandling som öppet fokuserar på våld där det utsatta barnet deltar tillsammans med den vålds-utövande föräldern. Det finns inte någon utvärdering av distansundervisning vid utbildning av behandlare för den målgruppen.

Den evidens som finns för att KIBB ger goda resultat utan att riskera barnets skydd bygger på resultat för de behandlare som utbildats vid flera seminarier i grupp. Varje fas i behandlingen går då igenom innan den praktiseras på hemmaplan. De många komplexa utmaningar som kan uppkomma i olika typer av familjer kan tydliggöras genom att deltagarna under flera dagar får öva, diskutera och utbyta erfarenheter i dialog med utbildarna. Deltagarnas utvärderingar av tidigare utbildningsomgångar har lyft fram att internatundervisningen varit central för utbildningens kvalitet. Vi har därför bedömt att undervisningen i KIBB huvudsakligen behöver ske så att utbildare och deltagare möts i internat.

Flera av utbildningarnas seminarier fick senareläggas under 2021. Påbörjade kurser kunde inte avslutas. Ingen av de 48 deltagarna i omgång tio och elva kunde certifieras under året och inte heller några av de 39 Promise-deltagarna. Extra handledning och digital stödundervisning sattes in för att förseningarna inte skulle drabba de barn och familjer som kursdeltagarna påbörjat behandling med. I slutet av året hade våra utbildare pågående ansvar för 105 kursdeltagare.

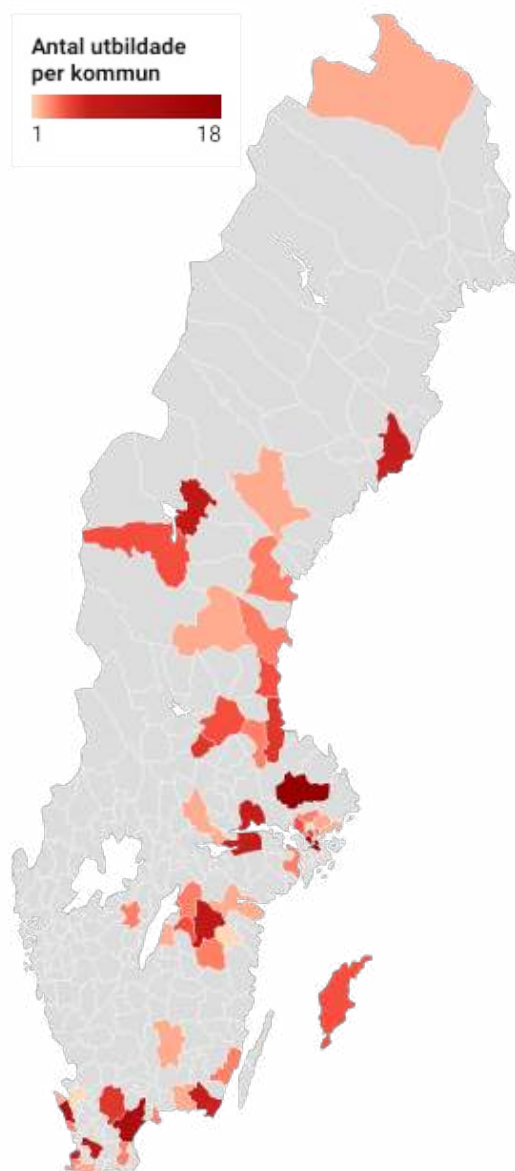
Samverkan med utbildarna och forskarna har varit intensivt, men året har framför allt präglats av att hantera ombokningar, riskbedömningar och ny planering. Vi beslöt även att skjuta fram nästa nätverksmöte för KIBB-behandlare tills det är möjligt att mötas i större grupp.

I slutet av 2021 har hittills 240 personer från 54 kommuner genomfört utbildningen, varav 201 certifierats. Ytterligare 48 har påbörjat

utbildningen och ytterligare 25 väntar på att starta 2022. 39 personer från Cypern, Finland, Irland, Polen och Slovenien har påbörjat CPC-CBT-utbildning.

Vid årsskiftet skickades en enkät ut till alla som avslutat en svensk utbildning i KIBB samt till de som deltog i en pågående utbildning som skulle ha avslutats före eller under 2021, men som förlängts på grund av pandemin.

Kommuner med KIBB - utbildade fram till 2021

224 personer var nåbara via de e-postadresser de angett under utbildningen. De 137 som svarade hade erbjudit KIBB på 30 orter i Sverige till ett par hundra familjer under 2021. En handfull orter dominerade utbudet av KIBB.

De fick också besvara en anonym enkät om deras erfarenheter av KIBB som metod. Totalt svarade 137 på enkäten. De flesta som arbetar med KIBB tyckte att de gör det i fungerande team, med adekvat handledning och enligt manualen. De flesta tyckte att chefer och kollegor är positiva. Många fick feedback från dem de samarbetar med. Nästan alla instämde i att KIBB är en värdefull behandlingsform, och att den verkar hjälpa föräldrar att sluta använda våld. De angav också många andra goda effekter av behandlingen, till exempel förbättrade familjerelationer, stärkta förmågor och samarbete hos föräldrar eller att barnen kom i fokus och stärktes. Många nämnde också att inslag från KIBB kommer till god användning i annat behandlingsarbete också.

För att upprätthålla kvalitén i arbetet nämndes handledning, nätverksträffar och ledningens stöd som viktiga faktorer. Många nämnde behov av stöd att informera utredare och chefer i sina kommuner om KIBB.

Nationella nätverksdagar som inte kunnat genomföras under två år efterfrågas, liksom möjlighet att slutföra uppskjuten utbildning.

Enligt många hade Coronapandemin påverkat deras arbete med våldsutsatta barn och KIBB hade behövt anpassas, förlängas eller kompletteras på olika sätt. I andra kommuner hade dock arbetet med våldsutsatta barn prioriterats och arbetet med KIBB fortsatt utan att påverkas.

Under 2021 spreds följande material från projektet:

- KIBB-projektets slutrapport laddades ner 38 gånger.
- En väg ut ur våldet delades ut i 51 exemplar och laddades ner 282 gånger.
- Prata om våldet laddades ner 254 gånger (finns endast som digital version).

ARBETET FRAMÖVER

Resultaten visar att KIBB som behandlingsmetod är på rätt väg. Metoden är verksam och uppskattad och går att bygga in i en permanent verksamhet. Stiftelsen Allmänna Barnhuset ser behov av en utökad implementering i Sveriges kommuner där fler behandlare utbildas så att metoden blir tillgänglig för barn och föräldrar i många fler kommuner. Den tolfte utbildningsomgången startar så fort det blir tillåtet att samla deltagarna. Stiftelsen Allmänna Barnhuset kommer även att fortsätta utbilda deltagare från andra länder inom EU-projektet samt fortsätta stödja de som redan är utbildade i KIBB i så kallade nätverksträffar. Arbetet integreras i en bred satsning på stöd till kommuner och regioner att utveckla insatser för stöd och behandling för barn som utsatts för våld och sexuella övergrepp inom projekt Det fjärde rummet.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har meddelat intresse att delta som samarbetspartner i ett nytt forskningsprojekt rörande våld mot barn som Linnéuniversitetet söker medel för.

Efter barnförhöret

När barn misstänks vara utsatta för våld eller övergrepp inom familjen är de beroende av att andra vuxna uppmärksammar och skyddar dem. Om samhället griper in och hör ett barn om brott som föräldrarna misstänks för, är det ett stort ingrepp i familjen och det för med sig ett ansvar.

Enligt Barnrättskommitténs allmänna kommentarer är det viktigt att barn som är offer för våld behandlas på ett hänsynstagande sätt under rättskipning samt att rättsliga insatser samordnas med arbetet för att stödja barn och familjer.⁵⁰

Sommaren 2020 publicerade Barnrättskommittén en lista över frågor till Sverige där de bland annat lyfter att det är särskilt viktigt att barnets bästa är avgörande i alla beslut och insatser för barn som utsatts för brott, att våldsutsatta barn har tillgång till stöd från ett barnhus samt att yngre barn som upplevt barnmisshandel erhåller adekvat stöd.⁵¹

BAKGRUND

Stiftelsen Allmänna Barnhuset publicerade 2017 en beskrivning av arbetsmodellen Efter barnförhöret.⁵² Bakgrunden är att barn som hörts av polisen på grund av misstänkt barnmisshandel i hemmet ofta inte får det stöd och den information de har rätt till.

Endast i undantagsfall placeras barn utanför hemmet efter förhöret. Det vanligaste är att barnet ska hem till en eller båda föräldrarna, även om de är misstänkta för brott. Intervjustudier har visat att barn ofta saknar information och upplever bristande delaktighet och kontrollförlust efter att de avslöjat våld i hemmet.⁵³ Många känner stark oro medan de väntar på besked om vad som ska hända med dem och familjen. Ibland får de ingen information alls.⁵⁴

Efter barnförhöret är en modell där socialtjänsten ger ett strukturerat krisstöd samma dag som barnet förhörts. Behandlingspersonal möter föräldrarna och ger dem stöd att ta

emot socialtjänstens och polisens information om anmälan och utredningar. De erbjuder hembesök samma dag så att barnet får samma information. Barn och föräldrar får hjälp att prata om det barnet varit med om under dagen och stöd att hantera situationen. Barn och föräldrar erbjuds också uppföljande samtal parallellt med utredningen. Det ger goda förutsättningar att erbjuda fortsatt stöd till familjen.

RESULTAT

2020 rekryterades en av modellens grundare som processledare på deltid för att fortsätta sprida modellen, upprätthålla kontakt med och stödja implementeringen via intresserade barnahus och kommuner.

Under 2021 medverkade processledaren digitalt och fysiskt i 22 boosterträffar och nätverksmöten i kommuner som arbetar enligt modellen. Syftet har varit att bistå vid implementeringssvårigheter och spridning av modellen samt att bidra till att modellen följs och att kvaliteten upprätthålls. Sammanlagt 77 kommuner var representerade. Dessutom genomfördes 47 uppföljande samtal med barnahussamordnare och arrangörer av lokala utbildningar i modellen.

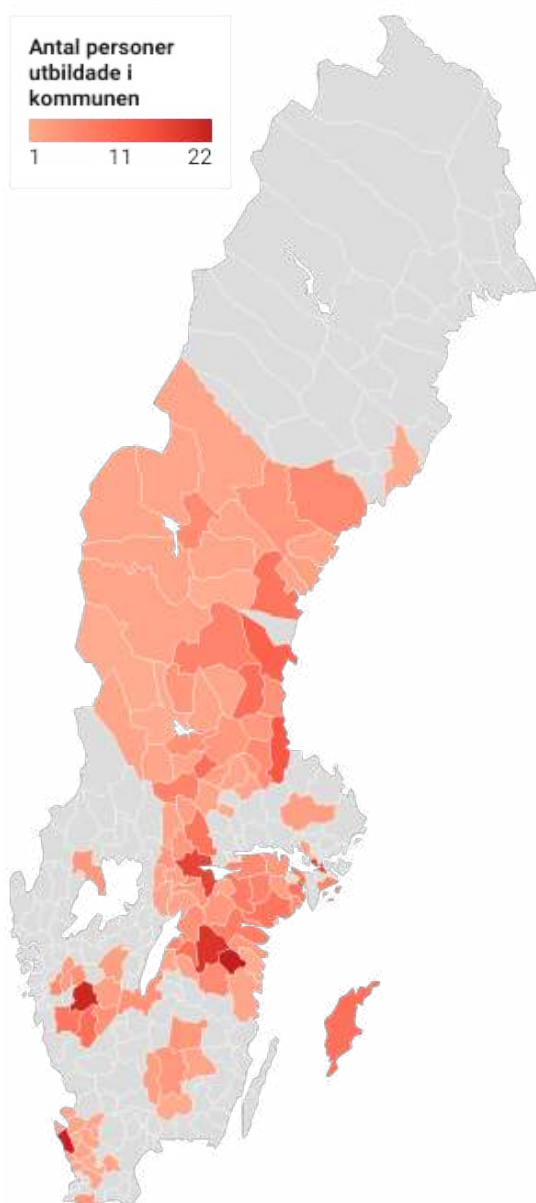
Efterfrågan på utbildning i modellen har varit stor och handboken Efter barnförhöret har fått god spridning. Under 2021 har den laddats ner 639 gånger från vår webbplats, sålts i 153 exemplar samt delats ut på alla utbildningar.

Utbildningen i modellen Efter Barnförhöret äger rum under en heldag och innefattar föreläsningar, diskussioner och rollspel. För närvarande finns sex utbildare som arbetar i par. Trots att många tillfällen fick skjutas upp eller ställas in på grund av Corona-pandemin genomfördes nio utbildningar under 2021 med 147 deltagare. Sedan 2017 har totalt 567 deltagare utbildats vid 33 utbildningar (se kartan på sidan 54).

⁵⁰. CRC/C/SWE/CO/5/ Punkt 54. Barns rätt till frihet från alla former av våld. Svensk översättning. Barnombudsmannen. ⁵¹. CRC/C/SWE/QPR/6-7, avsnitt II, punkterna B 12c, I 31a, D 18c. List of issues prior to submission of the combined sixth and seventh periodic reports of Sweden. ⁵². Elfström, H., Landberg, Å. & Olofsson, G. (2017). Efter barnförhöret – en modell för att ge stöd och information till barn och föräldrar efter misstänkt barnmisshandel. Stiftelsen Allmänna Barnhuset. ⁵³. Thulin, J., Kjellgren, C. & Nilsson, D. (2019): Children's disclosure of physical abuse – the process of disclosing and the responses from social welfare workers, Child Care in Practice. ⁵⁴. Jonsson, L. & Landberg, Å. (2019) Barns, ungdomars och föräldrars erfarenheter av stöd och hjälpinsatser efter avslöjandet om barnmisshandel och andra övergrepp: Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Stöd och behandling för barn som utsatts för våld och sexuella övergrepp - Projekttrapport och förslag till en modell. Stiftelsen Allmänna Barnhuset, s 36-51.

Utbildning för utredare, chefer och samverkande myndigheter ges oftast digitalt. Den innefattar två timmars föreläsning om modellens bakgrund, syfte och innehåll samt hur den kan implementeras i verksamheten. Under 2021 genomfördes sex sådana utbildningar för kommuner

Kommuner utbildade i Efter barnförhört 2017-2021

anslutna till Trelleborgs, Norrköpings, Linköpings, Älvsborgs, Dalarnas samt Örebro barnhus. Dessutom hölls en digital introduktionsföreläsning för behandlingspersonal i region Dalarna.

Utvärdering av Efter barnförhört

Under 2021 utlyste Stiftelsen Allmänna Barnhuset ett planeringsanslag för ett forskningsprojekt för utvärdering av Efter barnförhört.

Örebro universitet ansökte, beviljades medel och inkom i november med en fyraårsplan för utvärdering av hur modellen fungerar i de kommuner som infört den och hur stödet fungerat för de barn och föräldrar som deltagit. De lämnade samtidigt in en ansökan till Forte, Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd.

ARBETET FRAMÖVER

Stiftelsen Allmänna Barnhuset kommer fortsätta utbilda i modellen Efter barnförhört och bistå vid boosterträffar och nätverksmöten. Efterfrågan är stor. Vi kommer också att fortsätta presentera modellen digitalt, i nätverk och på konferenser.

Stiftelsen avser fortsätta det långsiktiga arbetet för spridning i hela landet, kvalitets-säkring och uppföljning. De tre utbildar-teamen kommer att engageras för gemensam framtidsplanering. Arbetet integreras i en bred satsning på stöd till kommuner och regioner att utveckla insatser för stöd och behandling för barn som utsatts för våld och sexuella övergrepp inom projekt Det fjärde rummet. Det blir viktigt att samverka med och stödja forskarna vid Örebro universitet för att underlätta deras utvärdering.

35. CRC/C/SWE/CO/5/ Punkt 54. 36. CRC/C/SWE/QPR/6-7 37. Elfström, H., Landberg, Å. & Olofsson, G. (2017). *Efter barnförhört – en modell för att ge stöd och information till barn och föräldrar efter misstänkt barnmisshandel*. Stiftelsen Allmänna Barnhuset. 38. Thulin, J., Kjellgren, C. & Nilsson, D. (2019): *Children's disclosure of physical abuse – the process of disclosing and the responses from social welfare workers*, Child Care in Practice. 39. Jonsson, L. & Landberg, Å. () *Barns, ungdomars och föräldrars erfarenheter av stöd och hjälpinsatser efter avslöjandet om barnmisshandel och andra övergrepp*: Stiftelsen Allmänna Barnhuset. *Stöd och behandling för barn som utsatts för våld och sexuella övergrepp - Projektrapport och förslag till en modell*. Stiftelsen Allmänna Barnhuset, s 36-51.

Stöd och behandling för barn som utsatts för våld och övergrepp

Varje barns bästa uppnåeliga hälsa och tillgång till hälso- och sjukvård och rehabilitering ingår i barnkonventionens artikel 24. Barnet som blivit offer för vanvård, utnyttjande, försummelse, tortyr, väpnade konflikter eller annan omänsklig behandling har rätt till rehabilitering och social återanpassning, i en miljö som främjar barnets hälsa, självrespekt och värdighet (artikel 39).

Att tillgången till psykisk hälsovård varierar kraftigt för barn som utsatts för våld och deras familjer framkom också i en kvalitetsgranskning av barnhusen i Sverige 2013.⁵⁵ Många utsatta barn uppger att de behövt men inte sökt hjälp. Många saknar också kunskap om vad behandling innebär, vad den kan vara bra för och var den finns att få. I regeringens handlingsplan 2016–2018 fanns ett uttalat mål att alla barn som har varit offer för människohandel, exploatering eller sexuella övergrepp får det skydd och stöd de behöver.

Barn som utsatts för våld eller övergrepp har ofta svårt att få tillgång till rehabiliteringstjänster och psykiatrisk vård, konstaterar Barnrättskommittén. I stiftelsens senaste nationella kartläggning kring våld mot barn i Sverige framkom att av de barn som varit utsatta för grov fysisk misshandel och/eller upplevt fysiskt våld mellan vuxna vid flertalet tillfällen, hade drygt 16 procent av eleverna behövt hjälp men inte sökt. Fyra procent hade sökt hjälp men inte fått någon kontakt med professionell. Knappt tolv procent hade fått professionell hjälp som de var nöjda med. Drygt 13 procent av barnen hade fått professionell hjälp som de inte var nöjda med. Av de elever som blivit utsatta för sexuella övergrepp av en vuxen hade drygt 14 procent rapporterat att de behövde hjälp men inte sökt och en procent hade sökt professionell hjälp, men inte fått någon kontakt. Sex procent hade fått professionell hjälp som de var nöjda med och fem procent av de utsatta hade fått professionell hjälp som de inte var nöjda med.⁵⁶

Stiftelsen Allmänna Barnhuset håller med om Barnrättskommitténs rekommendationer till Sverige att vidta åtgärder för att säkerställa att barn som utsatts för våld och övergrepp har tillräcklig tillgång till lämpliga fysiska och psykologiska insatser, samt att regionala och kommunala skillnader minskar så att varje barn har rätt till likvärdig vård oavsett var de bor.⁵⁷

BAKGRUND

Juni 2016 beviljade regeringen medel till Stiftelsen Allmänna Barnhuset för att genom ett utvecklingsprojekt ta fram en modell för stöd och behandling för barn som utsatts för sexuella övergrepp, sexuellt våld eller annat fysiskt våld. Inom projektet bedrevs ett utvecklingsarbete 2017–2019 tillsammans med regioner och kommuner i fem områden i Sverige: Gotland, Gävleborg, Jönköping, mellersta Skåne och centrala och västra Östergötland.

Att det finns brister i stödet till våldsutsatta barn bekräftades av den kartläggning som inledde projektet. Företrädare för de verksamheter som möter våldsutsatta barn i de områden som ingick i projektet intervjuades våren 2017. Det fanns många som arbetade för att ge stöd och behandling efter våld mot barn, men de hade olika uppdrag, organisation och huvudman. Ingen hade huvudansvar för att alla barn som utsatts för våld eller övergrepp får stöd och rehabilitering. Samverkan var komplex och krävde kontinuerligt arbete för att upprätthållas.

I projektområdena prövade arbetsgrupper ett antal konkreta förbättringsåtgärder och modeller utifrån sina lokala förutsättningar och de behov och brister som kartlägningsintervjuerna påvisat i deras område. Barnafriad vid Linköpings universitet tog fram en kunskapsöversikt om instrument och metoder lämpliga för målgruppen.⁵⁸ Barnafriad följde också kontinuerligt arbetet i en processutvärdering. Intresse- och brukar-

55. Landberg, Å. & Svedin, C.G. (2013). Inuti ett Barnhus – en kvalitetsgranskning av 23 verksamheter. Rädda Barnen. 56. Jernbro, C & Jansson, S (2017) Våld mot barn 2016 – en nationell kartläggning, Stiftelsen Allmänna Barnhuset. 57. CRC/C/SWE/CO/5. Punkt 27 och 28. 58. Nilsson, D. & Svedin, C.G. (2017). Kunskapsöversikt om stöd och behandling för barn som utsatts för sexuella övergrepp och fysisk misshandel. Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

organisationer utgjorde referensgrupp och projektet samverkade kontinuerligt med Socialstyrelsen, politiker och chefer på flera nivåer.

Våren 2019 genomfördes uppföljningsintervjuer med de verksamheter som hade intervjuats 2017. Resultatet av dessa följdes upp med styrgruppen i respektive projektområde. Barnafrid utvärderade det förändringsarbete som genomförts genom analys av uppföljningsintervjuer, processutvärdering, rapporter från styr- och arbetsgrupper samt statistik och offentliga källor. Barnafrid genomförde dessutom en intervjustudie om barns, ungdomars och föräldrars erfarenheter av stöd och hjälpinsatser.

Analysen av allt material gav slutsatsen att det behöver finnas en verksamhet i varje region som har som sin huvuduppgift att arbeta för att alla barn som utsatts för våld eller övergrepp får tillgång till det stöd och den behandling det har rätt till.⁵⁹

Det fjärde rummet - en modell som kan genomföras nu

För att öka barnets tillgång till stöd och behandling föreslog Stiftelsen Allmänna Barnhuset en modell kallad *Det fjärde rummet*. Modellen kan tillämpas redan idag och beskrivs utförligt i en särskild vägledning.⁶⁰

Modellen utgår från Barnahus, den myndighetssamverkan kring brottsutsatta barn som de flesta kommuner redan ingår i. I modellen ger region och kommuner uppdrag till sitt barnahus att arbeta för att alla barn som utsatts för våld eller övergrepp får tillgång till stöd och behandling. Resurser för information, stöd och behandling för alla kategorier av våldsutsatta barn, deras anhöriga och andra viktiga vuxna koncentreras och samordnas där. Alla andra verksamheter som arbetar med utsatta barn bistås med konsultation och rådgivning. Barnahus fungerar som kunskapscentrum i regionen genom information och kunskapsspridning om våld mot barn.

RESULTAT

Sedan överlämningen till regeringen år 2019 har stiftelsen sökt externa medel för att fortsätta arbetet och ta fram informationsmaterial, processledningsstöd och implementeringsstöd till kommuner och regioner att utveckla insatser för stöd och behandling för barn som utsatts för våld och sexuella övergrepp. Även spridning, implementeringsstöd och uppföljning av Efter barnförhöret och KIBB ingick i samma projektplan.

Det finns en stor efterfrågan på implementeringsstöd. Kommuner och barnahus har fortsatt att kontakta oss för diskussion och rådgivning i ambition att arbeta mer enligt modellen Det fjärde rummet. I väntan på externa medel har stiftelsen påbörjat ett arbete med egna medel.

Modellen Det fjärde rummet presenterades på konferensen "Barn och våld hör inte ihop", som arrangerades av Blekinges kommuner.⁶¹ Regionens roll på Barnahus enligt modellen presenterades också för Region Blekinges chefsnätverk.

Utbildning om olika aspekter av våld mot barn och stöd och behandling hölls för föreningen nextMe, för stadsdelsförvaltningen Västra Hisingen och för länsnykterhetsförbundet i Västra Götaland samt för nätverket för barnskyddsteam vid invigningen av Barnskyddsteam Västra Götaland.

Resultat från projektet och modellen Det fjärde rummet har också presenterats och diskuterats vid alla våra utbildningar i KIBB och Efter Barnförhöret under året och i diverse olika nätverk och samarbetsmöten.

Under 2021 spreds följande material från projektet:

- Rapporten Det fjärde rummet laddades ned 217 gånger.
- Projektrapporten laddades ned 109 gånger.

⁵⁹. Stiftelsen Allmänna Barnhuset. (2019). Stöd och behandling för barn som utsatts för våld och sexuella övergrepp - Projektrapport och förslag till en modell. Stiftelsen Allmänna Barnhuset. ⁶⁰. Stiftelsen Allmänna Barnhuset. (2019). Det fjärde rummet - en modell för behandling av barn som utsatts för våld eller övergrepp. Stiftelsen Allmänna Barnhuset. ⁶¹. <https://barn-vald-hor-inte-ihop.mn.co/>

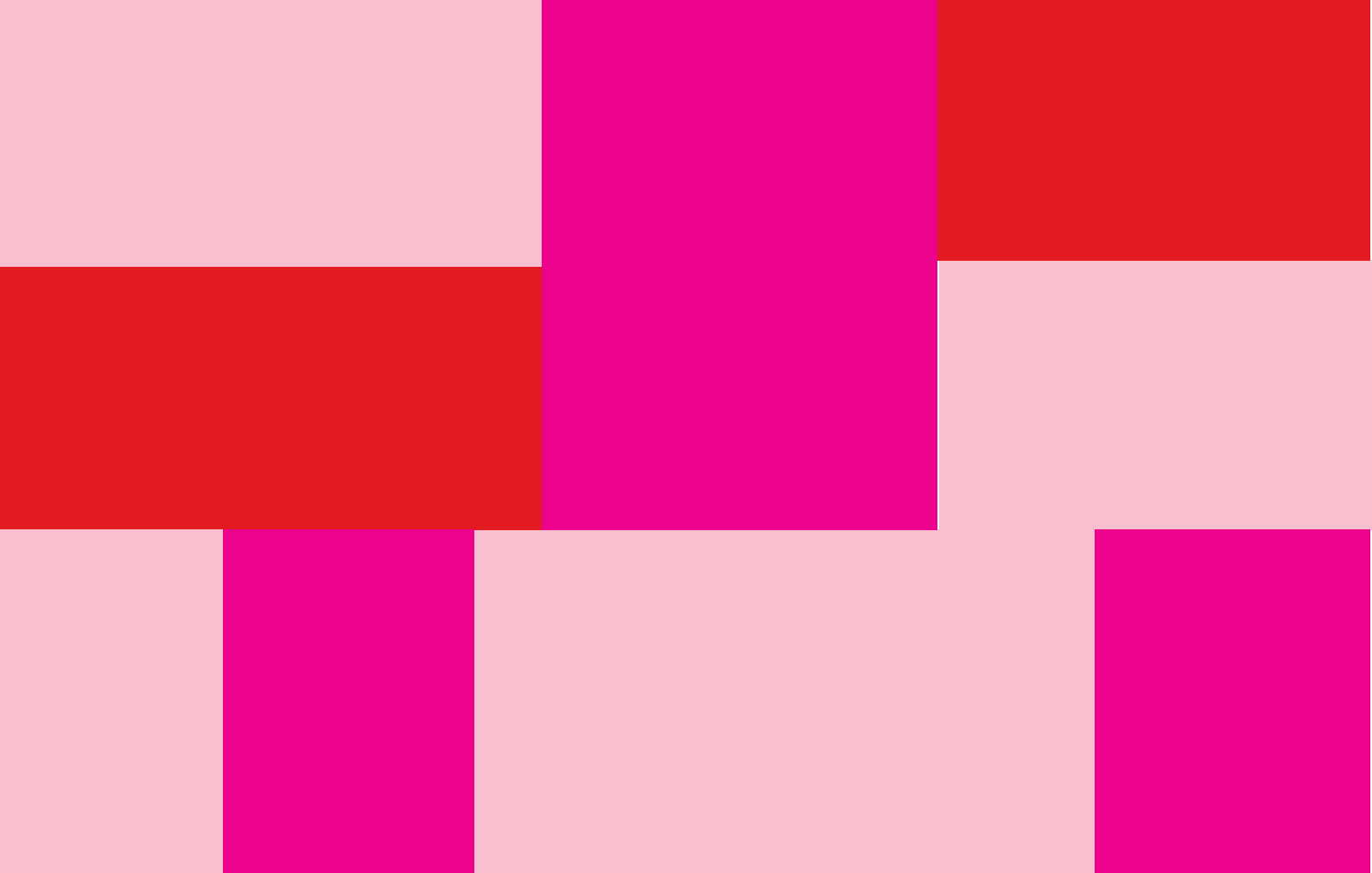
- Kunskapsöversikten laddades ned 86 gånger.
- Broschyrerna När någon gjort dig illa såldes i 900 exemplar för yngre barn, 870 exemplar för äldre barn och 840 exemplar för föräldrar.
- Filmen När någon gjort dig illa har haft ca 2800 visningar och filmen Det fjärde rummet ca 160 visningar.

ARBETET FRAMÖVER

Arbetet med att sprida resultaten från stöd och behandlingsprojektet och modellen Det fjärde rummet nationellt fortsätter genom filmer, publikationer, föreläsningar och nätverk.

Under 2022 kommer Stiftelsen Allmänna Barnhuset att rekrytera en ny projektledare för att föra vidare projektet i en ny fas. Planen är att invitera ett antal kommuner och regioner med ambition att utveckla sina barnahus enligt modellen Det fjärde rummet till att göra en gemensam satsning på ett flerårigt pilotprojekt. Syftet är att upprätthålla en generell kunskapsnivå om våld mot barn i regioner och kommuner, samordna utbudet av preventiva insatser samt utveckla ett samordnat och koncentrerat utbud av stöd och behandling för barn som utsatts för våld eller sexuella övergrepp. Förhoppningen är att kunna utvärdera och sprida goda exempel.

Forskning

Stiftelsen Allmänna Barnhusets främsta uppdrag består i att stärka barn och unga i socialt utsatta livssituationer och deras rätt till samma goda uppväxtvillkor som andra barn. För att omsätta denna vision i praktiken krävs att de som arbetar med barn utformar sitt arbetssätt och sina metoder utefter bästa tillgängliga kunskap, vilket förutsätter kontinuerlig kvalitetssäkring och metod- och kunskapsutveckling.

I syfte att tillgängliggöra detta stödjer Stiftelsen Allmänna Barnhuset forskningsprojekt inom området för barn i utsatta livssituationer. På så sätt kan metoder tas fram, utvärderas och implementeras. Allt vårt arbete bedrivs med utgångspunkt i barnkonventionens bestämmelser. Därav krävs att projekt ska ha ett tydligt barnrättsperspektiv, men också innebära nytta för praktiken och de professionella som verkar inom den. Forskningsansökningarna bereds av Stiftelsen Allmänna Barnhuset, i nära dialog med en forskargrupp och styrelsen. Beslut om forskningsanslag fattas av styrelsen. Ansökningsförfarandet samt handläggningen sköts via databasen DigiPlant, i ansökningssystemet SBS Manager.

I DigiPlant lagras alla ansökningar som inkommer till Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Kommunikation med den sökande avseende anslag, avslag, granskning och rapportering sker också direkt i systemet.

För att kunskap som genereras inom forskningen ska bidra till förändring krävs att den når ut till praktiken. En viktig del i arbetet är därför att aktivt vara med och sprida kunskapen, vilket görs genom att anordna konferenser, seminarier, webinarier och att publicera forskningsrapporter. Inom ramen för Stiftelsen Allmänna Barnhusets temaområden har det bedrivits följdforskning inom barnets rätt som anhöriga och barn i den sociala barnavården

Forskningsbidrag

De forskningsmedel som Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar ut rör forskning om barn- och ungdomar i utsatta livssituationer; till exempel barn i samhällsvård, barn i riskmiljöer eller våld mot barn. Projekt där barn och ungas delaktighet prioriteras och som har ett tydligt barnperspektiv, förväntas vara till nytta för det praktiska arbetet med barn i utsatta livssituationer och/eller tillför ny kunskap eller nya metoder med relevans för arbete med barn i utsatta livssituationer välkomnas särskilt.

Utifrån de riktlinjer och kriterier som Stiftelsen Allmänna Barnhusets styrelse beslutat om beviljades fem projekt forskningsanslag år 2021, fördelade på fyra planeringsanslag och ett fortsättningsanslag.

Fortsättningsanslag är större anslag för en studie som redan kan vara påbörjad eller som definitivt genomförs under kommande år. Ett planeringsanslag ges för att sökande ska ha möjlighet att förbereda en studie genom att exempelvis skriva en ansökan till en större anslagsgivare och/eller etikansökan.

FORTSÄTTNINGANSLAG

Effekter av mentaliseringsbaserad behandling i familjehemsvård.

Huvudsökande: Fredrik Falkenström, Linköpings universitet.

Syftet med den här behandlingsstudien är att undersöka verksamma mekanismer och effekter av behandling i förstärkt familjehemsvård. Studien fokuserar på familjehemsplacerade unga och hur relationsfaktorer sammanhänger med utfall av behandlingen. Deltagare i studien är en grupp mycket underprivilegierade barn och unga som levt i omsorgssvikt. Den teoretiska basen för behandlingsmodellen är relationell teori och mentalisering som i sin tur bygger på anknytningsteori. Huvudfrågeställningen är hur kvalitet i samspelet mellan den unge och familjehemsföräldern påverkar utvecklingen för den unge.

PLANERINGSANSLAG

Kampen för att bli vuxen: unga som lämnar samhällsvård och deras väg till bostad, utbildning och försörjning

Huvudsökande: Zulmir Becevic, Göteborgs universitet.

Forskningsprojektet tar avstamp i de påtagliga brister som idag karaktäriserar den svenska barn- och ungdomsvården med fokus på övergången från samhällsvård till självständighet. Projektets syfte är att i nära samarbete med socialtjänsterna i Göteborgs Stad och Lerums kommun kartlägga och studera befintliga stödinsatser och stödbehov till unga som lämnar samhällsvård för att på så sätt fördjupa befintlig och generera ny kvalitativ kunskap om socialtjänstens arbete med att stödja samhällsvårdsplacerade ungdomars övergång till ett självförsörjande vuxenliv.

Kontaktperson och kontaktfamilj – ur barnens och andra involverades perspektiv

Huvudsökande: Kerstin Svensson, Lunds universitet.

Syftet med studien är att börja skapa förståelse för innehållet i insatserna kontaktperson och kontaktfamilj och för vilken plats barnens perspektiv har i dem. Fokus är att förstå hur insatserna uppfattas och beskrivs utifrån barnens och andra involverades perspektiv och hur de menar att barnen är och har varit delaktiga i utformningen. Perspektiven som analyseras i studien hämtas in genom intervjuer med de berörda barnen, föräldrarna, kontaktpersonerna/-familjerna och socialsekreterarna samt socialtjänstens dokumentation i ärendet.

Föräldrars konflikter om barn – i gränslandet mellan rättstvist och omsorg

Huvudsökande: Anna Kaldal, Stockholms universitet.

Att barn tar skada av svåra föräldrakonflikter och att det bakom en föräldrakonflikt kan dölja sig omsorgsbrister är känt. I svensk rätt ligger det primära ansvaret på socialnämnden. Att stärka ansvariga aktörers förebyggande arbetet och undvika svåra konflikter vore eftersträvänsvärt ur ett barnperspektiv. Projektets syfte är att undersöka förutsättningarna för samhällets förebyggande arbete vid föräldrars konflikter om barn samt att bidra till en utveckling där samhällets insatser anpassas till barnets bästa.

Återförening eller varaktig placering? Barns och föräldrars rättigheter och den politiska styrningen av familjehemsvården

Huvudsökande: Judith Lind, Linköpings universitet.

På politisk nivå pågår ett skifte i synen på återförening och varaktiga placeringar för familjehemsplacerade barn, men de praktiska förutsättningarna behöver belysas. Projektet syftar till att undersöka vilka möjligheter och utmaningar handläggare på socialtjänsten, familjehemmen och presumtiva familjehem ser med att öka stabiliteten i familjehemsplaceringar genom vårdnadsöverflyttning eller adoption. Därigenom ska faktorer som anses skapa förutsättningar för stabila placeringar belysas, liksom de förutsättningar som måste finnas för att frågan om vårdnadsöverflyttning eller adoption alls ska kunna resas.

Inkomna forskningsrapporter

Under 2017 lanserade Stiftelsen Allmänna Barnhuset en digital databas där alla beviljade forskningsprojekt finns samlade, som är tillgänglig via vår webbplats. I forskningsdatabasen finns information om samtliga avslutade och pågående projekt som finansierats sedan 2008. Till varje projekt hör en slutrapport, en populärvetenskaplig sammanfattning och - i de fall så finns - publikationer eller vetenskapliga artiklar som projektet bidragit till/alternativt mynnat ut i. Forskningsdatabasen hade ca 540 besökare under 2021.

Hur hjälper man förskolebarn att berätta om känslomässigt viktiga händelser?

Huvudsökande: Karin Fängström, Uppsala universitet.

Slutrapport för projektet och vetenskaplig artikel.

Att fråga barn om våld vid hälsosamtalet hjälper barn att berätta.

Huvudsökande: Lisbet Engh, Karlstad universitet.

Slutrapport för projektet i form av tryckt publikation.

Effekter av mentaliseringsbaserad behandling i familjehemsvård.

Huvudsökande: Anna-Karin Åkerman, Linköpings universitet.

Delrapportering av projektet.

Familjehemsföräldrars kontakt med unga efter att vården avslutats.

Huvudsökande: Ingrid Höjer, Göteborgs Universitet.

Slutrapport för projektet och populärvetenskaplig sammanfattning.

Spridning av forskning

Stiftelsen Allmänna Barnhuset arbetar aktivt för att lyfta forskning som tidigare beviljats medel och som visat särskilt utmärkande forskningsresultat inom verksamhetens temaområden. Detta kan göras i olika format för att nå de målgrupper som stiftelsen anser ha behov och nytta av forskningsresultaten.

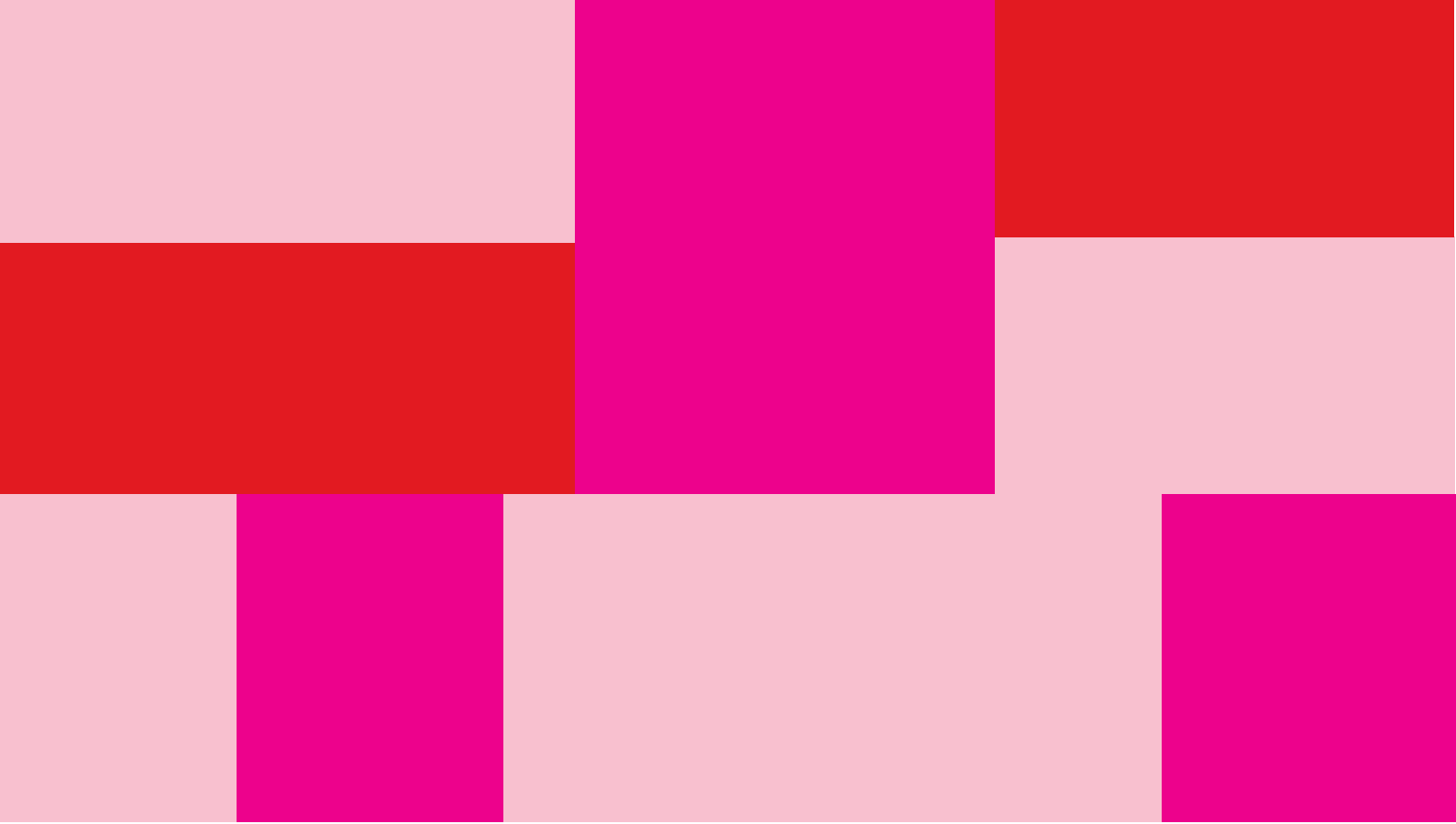
I december 2021 lanserades den populärvetenskapliga rapporten *I föräldrars ställe – om förutsättningar och insatser för barn och unga i samhällsvård*. Rapporten grundar sig i avhandlingen *Health, Experienced Support and School Performance among Children in Out-of-home care* (Tordön, R., 2020) som handlar om hälsa, upplevt stöd och skolprestation bland barn i samhällsvård vars studie finansierades av Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Rapporten har laddats ner över 330 gånger från hemsidan spridits i tryckt format i ca 900 exemplar i den informationssatsning till kommuner som regeringen finansierade. Rapporten ger en mer tillgänglig bakgrundsinformation om legala förutsättningar, statistik och andra förhållanden som påverkar den sociala barnvården.

Under 2021 har stiftelsen haft ett nära samarbete med NAG BHV (Nationella arbetsgruppen för barnhälsovård) och barnhälsovårdens nationella utvecklingsgrupp för barn som far illa/riskerar att fara illa. Bland annat anordnades en tvådagars kostnadsfri digital konferens under våren, kring strukturerade metoder inom barnhälsovården för att identifiera psykosociala riskfaktorer hos familjer. Kommuner och regioner runt om i landet erbjöds att ansöka om att få presentera metoder och arbetssätt som används inom barnhälsovården för att identifiera barn som far illa eller riskerar fara illa. Ca 300 personer deltog för att ta del av programmet. Planerad fortsättning på arbetet är att ta fram en kunskapssammanställning som sammanfattar de presenterade metoderna. Sammanställningen förväntas lanseras under 2022.

I juni lanserades boken *I skuggan av våldet – barnen och deras sociala nätverks responser på våld i familjen* skriven av Margareta Hydén, professor emerita i socialt arbete vid Linköpings universitet. Boken grundar sig på hennes forskning kring barn som bevittnar våld i hemmet. Boken presenterar hur barnens sociala nätverk på olika sätt responderar på våldet samt hur de kan leda till att våldet stoppas eller i vissa fall även vidmakthålls. Lanseringen skedde genom ett livesant webinarium i ett samtal med författaren och hade under året ca 540 visningar. Boken såldes i 256 exemplar under 2021.

Under hösten 2021 sände Stiftelsen Allmänna Barnhuset ett webinarium kring metoder/modeller för att prata med barn om svåra frågor. Webbinariet lyfte relevant forskning inom området som fått medel från stiftelsen: Ingrid Höjer, professor i socialt arbete vid Göteborgs universitet, presenterade sin forskning kring familjehemsföräldrars kontakt med unga efter att vården avslutats. Lisbet Engh, universitetslektor i omvårdnad på Karlstads universitet, presenterade sin forskning om hur elevhälsan kan ställa frågor kring våld till barn under hälsosamtalet. Utöver dessa presenterades även modellen BRA-samtal som uppmärksammar barn som är anhöriga samt deras rätt till information och delaktighet.

Mötesplatser och digitala kanaler

De mötesplatser som anordnas av Stiftelsen Allmänna Barnhuset har som mål att uppmåna och stödja olika verksamheter, myndigheter och organisationer att arbeta utifrån ett barnrättsperspektiv. Det innebär att både den enskilda medarbetaren och hela verksamheten arbetar rättighetsbaserat och har strategier för arbetet med att genomföra barnkonventionen.

Barnrättskommittén rekommenderar att konventionsstaterna åtar sig att genom lämpliga åtgärder och aktiva åtgärder göra konventionens bestämmelser och principer allmänt kända bland såväl vuxna som barn. Att arrangera mötesplatser för erfarenhetsutbyten har visat sig vara en framgångsrik metod för att tillgängliggöra aktuell kunskap för forskare, professionella som möter barn och unga samt beslutsfattare och allmänhet.

Genom att arbeta aktivt med att skapa mötesplatser för professionella ökar vi möjligheten till kunskapsuppbyggnaden och lärandet mellan myndigheter, ideella organisationer, kommuner, landsting och regioner inom ramen för Stiftelsen Allmänna Barnhusets projekt och temaområden.

Under 2020 förändrades sättet att arrangera mötesplatser och möjligheten att delta vid fysiska träffar radikalt i och med utbrottet av covid-19 pandemin. Stiftelsen Allmänna Barnhuset ställde då om sin verksamhet till att arrangera en rad olika digitala mötesplatser i form av webinarier, inspelade seminarier, digitala utbildningar och livesända konferenser. Under 2021 har vi fortsatt att satsa på digitala mötesplatser. I och med omställningen till digitala möten har vi nått många fler än vad som tidigare har varit möjligt. Omställningen har även krävt snabb kompetensutveckling samt införskaffande av digitala verktyg.

Barnrättsdagarna

Barnrättsdagarna är en ledande mötesplats för alla som arbetar med barnrättsfrågor. Bakom denna satsning står Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Det huvudsakliga syftet är att via tematiserade årliga konferenser sprida kunskap och inspirera till ett fördjupat arbete med att genomföra barnkonventionen.

Barnrättsdagarna är en kongress som sprider kunskap om barn i utsatta livssituationer från forskning, praktik och utvecklingsprojekt inom ramen för Stiftelsen Allmänna Barnhusets verksamhet. Arbetet med Barnrättsdagarna utgår alltid från FN:s kommitté om barnets rättigheters (Barnrättskommitténs) rekommendationer.

RESULTAT

Tema för 2021 års Barnrättsdagar var "Varje barns rätt till bästa uppnåeliga hälsa". Barnrättsdagarna 2021 genomfördes som en digital konferens med livesändningar den 14 och 15 september från Conventum i Örebro. Publicering av seminarier gjordes i den digitala plattformen den 14 september. Allt fanns sedan tillgängligt för deltagarna i den digitala plattformen fram till och med den 13 december.

Barns hälsa ur ett barnrättsperspektiv innebär att varje barn har rätt till möjligheter att överleva, växa och utvecklas i ett sammanhang av fysiskt, emotionellt och socialt välbefinnande. Barnrättskommittén tolkar barns rätt till hälsa, så som den definieras i artikel 24, som en vittomfattande rättighet. Den handlar inte bara om att barn i rätt tid ska få lämplig förebyggande, hälsofrämjande, behandlande, rehabiliterande och palliativ vård. De har även rätt att växa och utveckla sina fulla möjligheter och att leva under förhållanden som främjar deras hälsa på bästa sätt. Detta ska uppnås med hjälp av program som är inriktade på underliggande hälsofaktorer.

Övergripande frågeställningar för konferensen var alla barns rätt till bästa uppnåeliga fysiska och psykiska hälsa och vad det innebär för

BARN RÄTTSDAGARNA

olika verksamheter, inom olika yrken och på olika nivåer. Har vi tillgång till alla redskap, metoder eller behöver vi utveckla nya?

Rätten till bästa möjliga hälsa inkluderar bland annat hälso- och sjukvården, miljö, skola och fritid. Barnrättskommittén vill se ett ökat samarbete mellan skola, vård, den sociala barnvården och rättsväsendet.

I spåren efter pandemin kommer det finnas frågor kring barns hälsa, om det finns behov av att vidta åtgärder för barns bästa möjliga hälsa och eventuellt åtgärda det som inte gjorts under pandemin. Hur mår barn, psykiskt och fysiskt, efter 1,5 år i pandemins spår, med undervisning på distans, inställda aktiviteter, ökad arbetslöshet, föräldrar som arbetar hemifrån osv? Många kanske mår bättre än tidigare andra gör det inte. Hur ser det ut med barns hälsa i Sverige 2021? Och hur såg trenden ut innan pandemin? Har vi vuxna yrkesverksamma koll? Får barn som behöver hjälp, stöd och vård det de har rätt till enligt barnkonventionen? När samhället öppnar upp igen behöver vi fundera på hur vi gör det på bästa sätt. Behöver vi preventiva åtgärder i epidemins kölvatten för att förebygga långsiktiga risker för barns hälsa?

Olika åldrar har olika behov

Små barn har särskilda behov av fysisk omvårdnad, emotionell omsorg och

vägledning, liksom tid och utrymme för lek, utforskning och inläring. Ungdomstiden för med sig andra behov och utmaningar. Ungdomstiden kännetecknas av snabba fysiska, kognitiva och sociala förändringar och en gradvis uppbyggnad av förmågan att anta vuxnas beteende och roller, med nytt ansvar som kräver ny kunskap och nya färdigheter. Barnkonventionen gäller alla barn men åldersgrupperna 0–5, 6–12 och 13–18 kan ha olika behov, olika förutsättningar.

På Barnrättsdagarna 2021 lyftes hur Sverige kan arbeta rättighetsbaserat så att alla barn oavsett ålder får sin rätt till bäst möjliga hälsa tillgodosedd enligt barnkonventionen.

På Barnrättsdagarna 2021 var en av huvudfrågorna hur kan vi arbeta rättighetsbaserat så att alla barn oavsett ålder får sin rätt till utveckling tillgodosedd enligt barnkonventionen. Hur kan vi skapa goda förutsättningar för både barn, föräldrar och yrkesverksamma att genomföra barnkonventionen utifrån varje barns rätt till bästa uppnåeliga hälsa?

En digital plattform med förinspelade seminarier och livesändningar

Arbetet med Barnrättsdagarna pågår under hela året och utgörs av utvärdering av genomförd kongress, planering av nästa års kongress; innehåll, form, genomförande, administration, marknadsföring samt kontinuerlig uppdatering av hemsidan www.barnrattsdagarna.se.

I och med covid-19 pandemin var det inte möjligt att genomföra en fysisk konferens. Arbetet inleddes under februari månad med att planera en digital konferens den 14–15 september 2021. Barnrättsdagarna 2021 arrangerades exklusivt för de som var anmälda. De som anmält sig fick en personlig inloggning där de hade möjlighet att skraddarsy sitt eget program, ladda ner material och ta ut egen statistik på de föreläsningar de tittat på. Utställarna hade egna digitala utställarplatser där deltagarna hade möjlighet att chatta med utställarna och ta del av deras material och innehåll.

Samtliga föreläsningar och utställarplatser var publicerade i den digitala plattformen under tre månader så att deltagarna hade möjlighet att ta del av allt så många gånger de önskade, vid tider som passar deras schema.

Plenarföreläsningarna den 14 och 15 september livesändes direkt från scenen i Conventums kongresshall. Det möjliggjorde för deltagarna att få en känsla av att vara på plats och ställa frågor till föreläsarna i realtid. Plenarföreläsningarna sparades därefter i den digitala plattformen för de som inte hade möjlighet att delta under livesändningen eller önskade återvända vid ett senare tillfälle.

Samtliga 67 seminarier förinspelades och publicerades den 14 september i den digitala plattformen för att sedan vara tillgängliga för samtliga deltagare under en tidsperiod på tre månader. Detta gav deltagarna en möjlighet att för första gången inte endast välja ett seminarium per pass. De har kunnat ta del av samtliga seminarier, och fritt välja det som passar deras intresseområde.

Det fanns även möjlighet att chatta med föreläsare och utställare för de som önskade. Nytt för 2021 var att de som var inloggade i plattformen kunde se vilka andra som var inloggade samtidigt, givet att man hade godkänt att vara synlig i deltagarlistan. De som var mottagare av en fråga i chatten fick ett e-postmeddelande skickat till den e-postadress de angett vid anmälan. Detta möjliggjorde att föreläsare och utställare inte behövde vara inloggade för att ta emot frågor från deltagarna utan kunde istället i lugn och ro svara på tider som passade dem.

Den 14 och 15 september arrangerades även Barnrättssnack vid tre tillfällen per dag då deltagarna gavs möjlighet att via Zoom träffa andra deltagare på Barnrättsdagarna. Nytt för 2021 var att de som ansökte om seminarium även kunde ansöka om att hålla ett barnrättssnack. Programkommittén för Barnrättsdagarna godkände totalt sex olika barnrättssnack. Det erbjöds sex olika ämnen för "snacken". Varje barnrättssnack pågick i 60 min och utgick i några olika frågeställningar.

Barnrättsdagarna 2021 hade som mål att förmedla kunskap och förståelse för vad som krävs för att varje barn ska kunna utvecklas till sin fulla potential - den "bästa versionen av sig själva", presentera och diskutera vilka utmaningar och möjligheter vi står inför när barns rätt till bästa uppnåeliga hälsa ska tillgodoses, öka deltagarnas medvetande kring vad det innebär att barnkonventionen blivit lag i Sverige samt att presentera konkreta metoder, verktyg, insatser och forskning som rör konferensens tema.

Barnrättsdagarna 2021 hade färre anmällda än tidigare år. Totalt registrerades 814 personer vilket inkluderade 120 föreläsare och 16 utställare. Antalet anmällda stämde däremot inte med antalet som såg livesändningarna. Under livesändningen den 14 september startades livesändningen av drygt 3000 individer och den 15 september startades livesändningen av 1500 individer. Seminarierna har startats totalt 4 700 gånger varav 4 300 gånger har skett via den digitala plattformen. Det betyder att

nästan fyra gånger så många som det var anmällda har sett livesändningen samt att 400 visningar av seminarierna har skett utanför anmälningarna.

Planeringen av Barnrättsdagarna 2022 påbörjades i november 2021. Under 2021 genomfördes även en upphandlingsprocess gällande lokal för Barnrättsdagarna 2022. Upphandlingen vanns av Karlstad CCC och ett samarbete med Karlstads kommun inleddes. Programmet för 2022 påbörjades, marknadsföringen inleddes och ansökan om seminarium inleddes.

ARBETET FRAMÖVER

Anmälan till Barnrättsdagarna 2022 öppnar i januari 2022. Barnrättsdagarna 2022 planeras att genomföras som en hybrid konferens med fokus på fysiskt deltagande den 24–25 maj 2022. Temat är varje barns rätt till utbildning och information ur ett folkhälsoperspektiv.

Barnrättsdagarna 2021. I bild: Cecilia Sjölander, generalsekreterare Stiftelsen Allmänna Barnhuset, och Hanna Gerdes, moderator Barnrättsdagarna 2021.

Dagsattprataom.se

BAKGRUND

Sedan 2015 sprider Stiftelsen Allmänna Barnhuset information om sexuella övergrepp via webbplatsen www.dagsattprataom.se, som inledningsvis finansierades av regeringen inom ramen för handlingsplanen mot människohandel av barn, sexuell exploatering av barn och sexuella övergrepp mot barn. Det var även en del i Europarådets kampanj *One in five*. Efter lanseringen har webbplatsen fortsatt utvecklas av Stiftelsen Allmänna Barnhuset och innehåller idag sidorna Sexuella övergrepp mot barn, Våld mot barn och Skilda föräldrar. Webbplatsen riktar sig till både barn, vuxna och yrkesverksamma med syfte att sprida samt öka kunskap inom dessa områden.

Dagsattprataom.se är under ständig utveckling, där material ses över av en arbetsgrupp på Stiftelsen Allmänna Barnhuset med jämna mellanrum, för att vara uppdaterad med nytt material, fungerande länkar och relevant forskning. Det finns även planer på att fortsätta bygga ut webbplatsen med en ny sida som fokuserar på barn som är anhöriga inom det kommande året.

VÅLD MOT BARN OCH SEXUELLA ÖVERGREPP

Sidorna Våld mot barn och Sexuella övergrepp mot barn innehåller information, fakta, filmer och texter som lämpar sig för fortbildning av personal i förskola och skola. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har även tagit fram en handledning för skolpersonal med vägledning i hur de kan använda materialet i undervisningen.

Barnrättskommittén betonar särskilt vikten av utbildningsåtgärder om våld riktade mot olika målgrupper, bland annat informationsprogram riktade mot allmänheten, korrekt, tillgänglig och åldersanpassad information för barn samt utbildning av föräldrar och yrkesverksamma.

Dags att Prata om

Stiftelsen Allmänna Barnhusets ambition är att fortsätta att driva webbplatsen och att kontinuerligt uppdatera och komplettera den.

SKILDA FÖRÄLDRAR

Under 2020 uppdaterades webbplatsen med sidan Skilda föräldrar, som riktar sig till barn som lever med separerade föräldrar. Sidan bygger på intervjuer med barn med erfarenheter av föräldrar som separerat. Innehållet innehåller material som samlats in under projektet Samverkansteam och som samlats in från frivilligorganisationer, forskning och praktiker. Materialet syftar till att ge barn vägledning och stöd när föräldrar har separerat och är i konflikt med varandra.

RESULTAT 2021

Under året har webbplatsen uppdaterats med nytt material och filmer. Webbplatsen www.dagsattprataom.se hade 38 000 besökare under 2021. Sidorna kring våld mot barn hade 21 000 sidvisningar och sidorna om sexuella övergrepp 35 000 sidvisningar. Sidorna under temat Skilda föräldrar hade 7 500 sidvisningar under 2021.

Filmerna om separerade föräldrar (tre olika) hade totalt 190 visningar på Youtube.

Filmerna om sexuella övergrepp (18 olika) finns på lätt svenska, engelska, somaliska,

arabiska och dari, hade tillsammans ca 8 800 visningar.

Dags att prata om sexuella övergrepp – handledning till skolans personal laddades ned i 463 exemplar och beställdes i 95 exemplar.

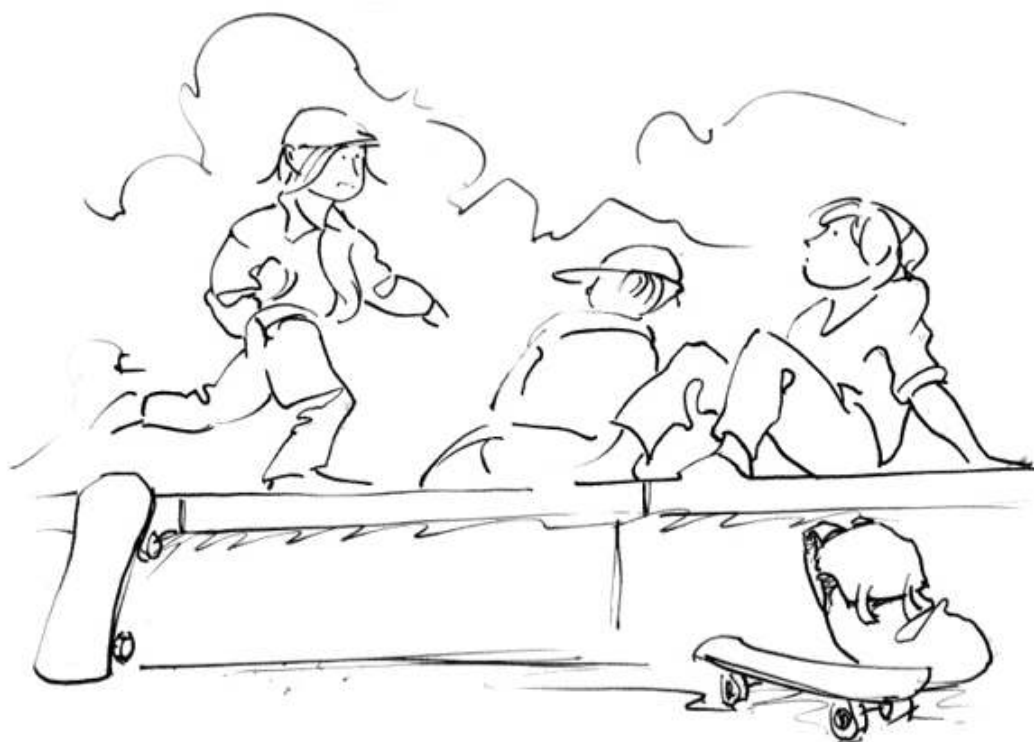
Broschyren Bra att veta om sexuella övergrepp (inkl. översättningar) laddades ned i 103 exemplar och beställdes i 740 exemplar.

Broschyren Lyssna, stötta, slå larm laddades ned i 70 exemplar och beställdes i 195 exemplar.

Broschyren Våga se, våga agera laddades ned i 542 exemplar. Den tryckta versionen tog slut i lager under 2020.

Affischen Dags att prata om sexuella övergrepp laddades ned i 51 exemplar och beställdes i 27 exemplar.

Filmerna DET ÄR MITT LIV – om våld mot barn som inte får bestämma över sitt eget liv bygger på den senaste kartläggningen om barnmisshandel⁶⁴ och finns på tillgänglig på tio språk; amhariska, arabiska, dari, engelska, franska, kurmanji, somaliska, sorani, svenska och tigrinja. Filmerna är framtagna i samarbete med Länsstyrelsen Östergötlands nationella kompetensteam mot hedersrelaterat våld och förtryck. Dessa filmer har totalt haft 230 visningar under 2021 på Stiftelsen Allmänna Barnhusets YouTube-kanal (finns även på webbplatsen hedersförtryck.se och migrationsverket.se). Under 2022 kommer en större gemensam lanseringskampanj genomföras, med förväntningen att nå fler inom målgruppen som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck.

64. Jernbro, C & Jansson, S (2017) Våld mot barn 2016 – en nationell kartläggning, Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

Digitala kanaler

För att kunna förbättra villkoren för barn och ungdomar i socialt utsatta livssituationer, krävs att kunskap från forskning och praktik sprids till relevanta målgrupper så som professionella, forskare och beslutsfattare. Enligt artikel 42 i barnkonventionen ska konventionsstaterna genom lämpliga och aktiva åtgärder göra konventionens bestämmelser och principer allmänt kända bland såväl vuxna som barn.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har valt en strategi som fokuserar mycket på digital informations- och kunskapsspridning, vilket bidrar till en kostnadseffektiv kommunikation och bredare spridning. Digital kommunikation innebär även stora möjligheter att kunna rikta och anpassa de budskap vi vill nå ut med till olika målgrupper. I strategin ingår att Stiftelsen Allmänna Barnhuset ska upplevas som en aktör med bred och aktuell kunskap inom verksamhetens respektive kunskapsområden och informationen ska vara intresseväckande och korrekt förmedlad.

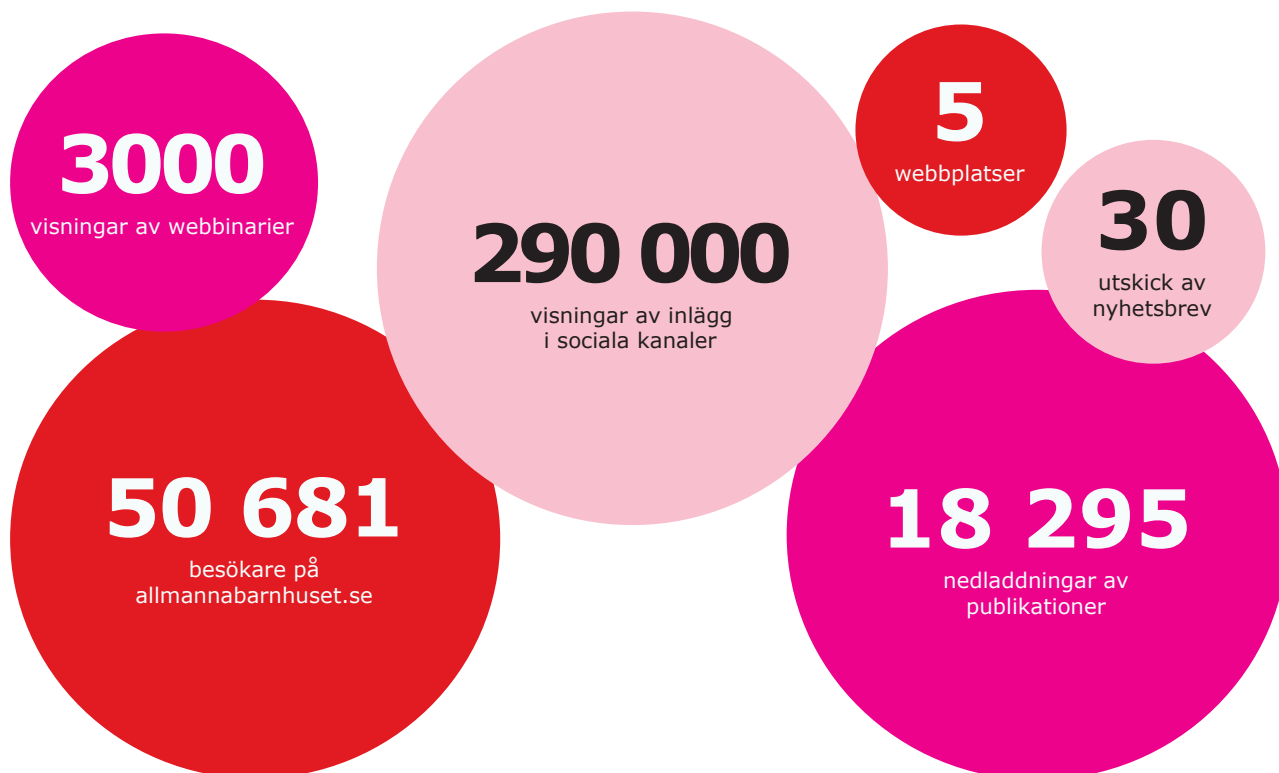
RESULTAT

Webbplatser

Stiftelsen Allmänna Barnhuset driver och förvaltar fem olika webbplatser; allmannabarnhuset.se, barnrattsdagarna.se, dagsattprataom.se, skolfam.se, och satrabruk.se.

Det mesta av verksamheten förmedlas via huvudsajten www.allmannabarnhuset.se. Under 2021 har webbplatsen haft 50 681 besökare på webbplatsen (ökning med ca 9 % från föregående år) som tillsammans har tittat på 183 570 sidor och laddat ner sammanlagt 18 295 publikationer.

Under 2021 togs en kravlista fram för att förbereda arbetet med att ta fram en ny webbplats. På ett kontorsmöte under våren fick personalen delta på en digital workshop, för att bland annat diskutera behov av olika funktioner och vad webbplatsen ska förmedla till besökarna. Under hösten har vi fått flertalet anbud för projektet och beslut om webbyrå kommer att tas i början av 2022.

Sociala medier

Vi kommunicerar i stor utsträckning genom våra sociala kanaler på Facebook, Instagram, Twitter, LinkedIn och Youtube. Vad som publiceras i vilken kanal avgörs beroende på det enskilda inläggets karaktär, då målgrupperna till viss del skiljer sig åt.

Sociala medier ger, förutom en ökad kunskapsspridning, våra målgrupper en möjlighet till större delaktighet genom att ha möjlighet att ta del av, kommentera och dela våra inlägg. Stiftelsen Allmänna Barnhusets sociala kanaler hade totalt en räckvidd på ca 290 000 visningar av inlägg. Totalt besöktes webbplatsen ca 4 700 gånger av användare som klickat sig vidare från de sociala kanalerna.

Facebook är den sociala kanal som fortfarande har flest följare räknat till antal (2 529 personer, en ökning med 17 %). Kanalen hade en räckvidd på 82 747 exponeringar av inlägg under 2021. LinkedIn ökade mest bland våra kanaler räknat i antalet följare till 2 454 personer (ökning med 52 % i jämförelse med 2020) och gick under året om Facebook räknat till exponeringar, med en total räckvidd på 114 113 visningar av inlägg (ökning med 53 %).

Instagram, som är den kanal som funnits endast sedan hösten 2019, ökade antalet följare med 53 % och räckvidden med 129 % under 2021. Det visar att, trots en mindre följarskara på drygt 1 000 personer fram till 2021, så finns det stora möjligheter att få kanalen att växa ytterligare för ökad spridning. Twitter är därmed den minsta kanalen räknat till antal följare, som 2021 nått upp till 837 (ökning med 3 %). Filmerna på YouTube hade detta år sammanlagt 47 854 visningar och antalet prenumeranter ökade med ca 18 %. Visningarna på Youtube minskade i jämförelse med tidigare år då vi under 2021 valde att i stället sända våra webinarier via verktyget Zoom.

Under 2021 startades ett Vimeo-konto för Stiftelsen Allmänna Barnhusets räkning, som i första hand är tänkt att fungera som ett filmbibliotek för medarbetare och ge

åtkomst till materialet oberoende av fysisk plats. Vimeo ger möjlighet för medarbetare att visa filmer vid exempelvis föreläsningar och utbildningar utan att behöva ha en fysisk kopia, samt befriar utrymme på vår server. Flertalet av filmerna finns även tillgängliga för våra målgrupper.

Webbinarier

Under 2020 behövde vi ställa om för att effektivt kunna arbeta med vårt uppdrag att sprida kunskap, trots de restriktioner som pandemin innebar. Svaret blev att sända webinarier inom våra olika temaområden för att kunna nå ut nationellt och vara tillgängliga för våra målgrupper. 2021 fortsatte på samma spår.

Under året hann vi med totalt nio live-sändningar, varav sex var i form av webinarier och tre var digitala konferenser. Webinarierna hade tillsammans ca 3 000 visningar under 2021 (borträknat visningar av webinarier som publicerats under tidigare år). Webinarier finns även tillgängliga efter sändningen på Stiftelsen Allmänna Barnhusets webbplats och YouTube-kanal.

Följande webinarier sändes under 2021:

- 19 februari – Vikten av ett tidigt välkomnande in i räknandet och böckernas magiska värld (med fokus på Letterbox Club)
- 17 juni – Boklansering – I skuggan av våldet av Margareta Hydén
- 30 augusti – Lansering av rapporten Unga, sex och internet efter #metoo
- 10 november – Metoder att prata med barn om svåra frågor
- 1 december – Utdelning av Stora Priset 2020 och 2021
- 8 december – Lansering av rapporten I föräldrars ställe - förutsättningar och insatser för barn och unga i samhällsvård

De tre digitala konferenserna hade tillsammans ca 1 750 deltagare och totalt 9 400 visningar. Dessa var endast tillgängliga för anmälda under respektive datum, till skillnad från webinarier. Följande digitala konferenser sändes under 2021:

- 6–7 maj – Kraftsamling för barn som far illa (i samarbete med NAG BHV (Nationella arbetsgruppen för barnhälsovård) och barnhälsovårdens nationella utvecklingsgrupp för barn som far illa/riskerar att fara illa)
- 9–10 september – Skolfam- och Familjehemskonferensen (i samarbete med Göteborgs stad)
- 14–15 september – Barnrättsdagarna

Nyhetsbrev

För att få ytterligare spridning på det som är aktuellt inom verksamheten, använder vi oss av nyhetsbrev. Under 2021 gjorde vi totalt 30 utskick av nyhetsbrev till våra ca 14 600 prenumeranter. Prenumeranterna är fördelade mellan Stiftelsen Allmänna Barnhusets ordinarie nyhetsbrev, Barnrättsdagarna, BRA-samtalsutbildade,

kommuner och de som anmält intresse för att få information specifikt kring våra webinarier.

ARBETET FRAMÖVER

Webbinarierna har visat sig vara ett uppskattat format hos våra målgrupper. Därför kommer det under 2022 ske en särskild satsning på en ny webinarieriserie under namnet Dags att prata om. Sändningarna kommer att ske en gång i månaden och fokusera på barnkonventionen i praktiken inom våra olika temaområden. Den primära målgruppen är yrkesverksamma som möter barn i sitt arbete och får möjlighet att ta del av konkreta råd och ställa frågor till experterna.

Webbplatsen kommer att byggas om under första halvåret 2022, för att bli en mer användarvänlig och tillgänglighetsanpassad webbplats och därmed bidra till ett ökat antal besökare. Tanken är att det ska vara enklare för besökarna att navigera på webbplatsen för att hitta rätt information. Webbplatsen är idag skapad med föråldrade sidmallar som tidvis är svåra att anpassa efter behov, vilket ska ses över för att ge mer flexibilitet till webbredaktörer.

Externa konferenser och nätverk

NORDISKA BARNAVÅRDSKONGRESSEN

Nordiska Barnavårdskongressen (NBK) är ett samarbete mellan organisationer i de nordiska länderna som har ett alternerande värdskap för att vart tredje år anordna en kongress. Syftet är att sprida kunskap från forskning och praktik inom socialt arbete med barn och ungdomar. De länder som ingår i samarbetet förutom Sverige är; Danmark, Färöarna, Finland, Island och Norge. Stiftelsen Allmänna Barnhuset är den organisation som representerar Sverige i samarbetet.

Resultat

Planeringsgruppen har under 2021 träffats digitalt ett antal gånger. Förutom planering inför kongressen har träffarna gett möjlighet till intressant utbyte mellan länderna och mycket har handlat om pandemins påverkan i våra respektive länder.

2021 skulle NBK firat 100-årsjubileum med en Barnavårdskongress i Danmark. Redan hösten 2020 beslutade planeringsgruppen att flytta fram kongressen till 2022 på grund av pandemin, och temat skulle bli Nordic Child Welfare in a Historical Perspective. I stället skulle en film lanseras hösten 2021 för att uppmärksamma det nordiska samarbetet, 100-årsjubiléet och pandemin, samt för

att lansera 2022 års konferens. Stiftelsen Allmänna Barnhuset och Sverige bidrog med ett inslag om barnens perspektiv där Knas hemma deltog. Filmen har ännu inte lanserats i avvaktan på övriga länders produktion.

Under hösten 2021 meddelade värdlandet Danmark och styrelsen för Boernesagen att de inte kan ansvara för att arrangera kongressen 2022 överhuvudtaget och det

beslutades i arbetsgruppen att Norge tar över som värdland och nästa Barnavårdskongress planeras till 2023.

ARBETET FRAMÖVER

Danmark kommer att lämna över värdskapet till Norge i början av 2022. Stiftelsen Allmänna Barnhuset kommer att bidra i arbetet att kongressen blir av 2023.

CENTRALFÖRBUNDET FÖR SOCIALT ARBETE

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har en ordinarie ledamot och en suppleant som deltar i styrelsen för Centralförbundet för Socialt Arbete (CSA). CSA bildades 1903 och är en ideell och politiskt, religiöst och fackligt och obunden paraplyorganisation för ett antal andra svenska föreningar som har socialpolitik och socialt arbete på agendan.

Det huvudsakliga ändamålet för CSA i dag är att främja forskning på socialpolitikens område främst genom att ge ut publikationer av socialvetenskaplig betydelse och anordna konferenser i socialpolitiska frågor. CSA beviljar även medel ur egna och förvaldade fonder som kom till i början av 1900-talet. De beviljade medlen ska inspirera till att öka och sprida kunskaper med relevans för socialpolitik och socialt arbete. Medel kan sökas till att ge ut publikationer av socialvetenskaplig betydelse, anordna konferenser i socialpolitiska frågor, arrangera möten, seminarier, workshops eller att skapa nya forskarnätverk. Bidrag kan även lämnas

till studieresor konferensdeltagande och kortare vidareutbildning inom det sociala området.

Resultat

2021 fyllde den svenska socionomutbildningen 100 år och för att uppmärksamma det bjöd CSA in till en digital konferens den 6 oktober. Under konferensen bjöds deltagarna med på en guidad virtuell resa genom socio-nomutbildningens historia. Med hjälp av föredrag och en avslutande paneldebatt fick deltagarna ta del av utbildningarnas och det sociala arbetets samtid och framtid. Konferensen modererades av Stiftelsen Allmänna Barnhusets generalsekreterare. Stiftelsen Allmänna Barnhuset deltog även i programgruppen och var med och tog fram det rörliga materialet till konferensen som bestod av en introfilm och intervjuer med flera generationers socionomer som berättade om deras upplevelser från socionomutbildningen. På konferensen deltog ca 500 personer.

STIFTELSEN KARIN OCH ERNST AUGUST BÅNGS MINNE

Stiftelsen bildades år 1927 genom beslut och donation av Ernst August Bång och hans hustru Karin. Enligt testatorns önskemål skall disponibla medel för utdelning användas för sociala ändamål, i första hand sådana som det inte åligger stat, landsting och kommun att tillgodose. Särskilt framhölls främjande av fred och försonlighet mellan olika folk och samhällsklasser samt allmän folknykterhet. Vidare nämndes åtgärder till förebyggande av fattigdom och nöd samt till främjande av

sjukvård för behövande, särskilt psykiskt sjuka. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har en ordinarie ledamot i styrelsen.

Resultat

Stiftelsen har medverkat vid åtta styrelsemöten. Under 2021 har 268 ansökningar inkommit för bedömning av stiftelsestyrelsen och 154 ansökningar har beviljats medel till en summa av 4 805 000 kronor.

Deltagande i utredning, hearing, samrådsmöten, referensgrupper och remissyttranden

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har svarat på följande remisser:

- Ett förstärkt skydd mot sexuella kränkningar, SOU 2021:43
- Hållbar Socialtjänst – En ny socialtjänstlag, SOU 2020:47
- Ett särskilt hedersbrott, SOU 2020:57
- Barnets bästa när vård enligt LVU upphör, Ds 2021:7
- Börja med barnen! En sammanhållen god och nära vård för barn och unga, SOU2021:31
- Stärkt rätt till personlig assistans, SOU 2021:37
- Nya regler om utländska föräldraskap och adoption i vissa fall, Ju2021/02514
- Kommuner mot brott, Ju2021/02425

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har varit ledamot i följande:

- Centraförbundet för socialt arbete, CSA
- Stiftelsen Karin och Ernst August Bångs minne
- Barnrättsdelegationen

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har medverkat i följande hearing:

- Utredningen En uppväxt fri från våld (A 2021:02)
- Utredningen om en föräldraskapsrättslig lagstiftning för alla (Ju 2020:21),
- Hearing med syfte att samla in synpunkter om kunskapsluckor och forskningsbehov om psykisk ohälsa, Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte)

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har medverkat i följande referensgrupper:

- Trauma på kartan, Barnafriid
- Kunskapshöjande åtgärder vad gäller barn som har bevittnat våld och som vistas eller har vistats i skyddat boende, Brottsoffermyndigheten

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har medverkat i följande dialogmöten:

- Att stärka och utveckla stödet till barn som anhöriga, Socialstyrelsen
- Indikatorer för att följa upp den Nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, Jämställdhetsmyndigheten

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har deltagit i följande nätverk:

- Polisens barnråd, Polismyndighetens nationella operativa avdelning
- Skapa förutsättningar för att myndigheternas insatser ska få större genomslag och bidra till en långsiktig förändring, för att förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor, Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck
- Socialstyrelsens nätverk för barns delaktighet internt

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har medverkat i följande webinarium:

- Våga se - om barn och sexuella övergrepp online, föreningarna Paraply, Tre ska bli noll, Tillsammans, Storasyster och ATSUB
- Stärka arbetet mot att barn och unga respektive vuxna utnyttjas i prostitution och människohandel samt kartlägga omfattningen av prostitution och människohandel, Jämställdhetsmyndigheten
- Våldsförebyggande arbete, Länsstyrelsen Kalmar län, enheten för social hållbarhet

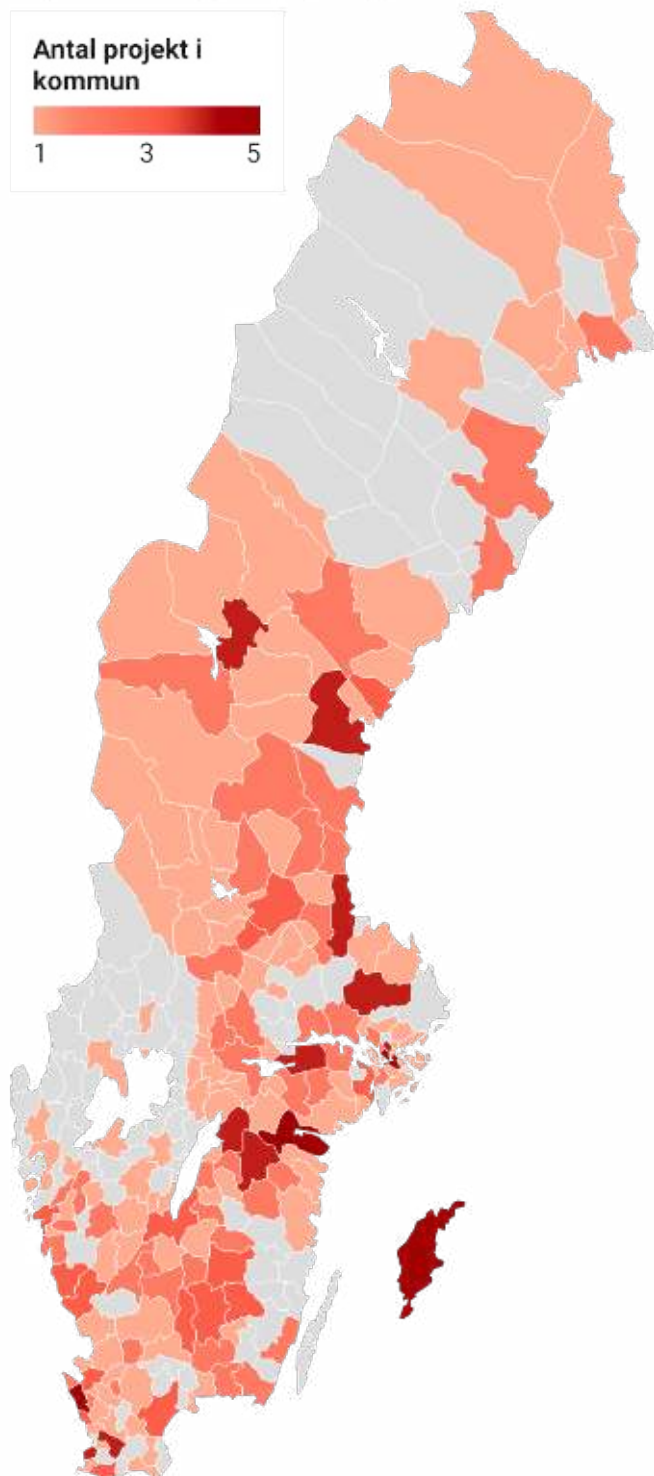
Stiftelsen Allmänna Barnhuset har medverkat i följande:

- Möten i den nationella plattformen Globala partnerskapet mot våld mot barn
- Öppen samordning för psykisk hälsa i kristider, Sveriges Kommuner och Regioner SKR
- Fördjupad uppföljning av vissa delar i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:4) om våld i nära relationer, Socialstyrelsen
- Kunskaps- och erfarenhetsutbyte angående Uppdrag höja kunskap om våld utsatta med skyddade personuppgifter, Jämställdhetsmyndigheten
- Sakråd om Sveriges 6–7 rapport till FN:s barnrättskommitté, Regeringskansliet
- Förstudie som rör placerade barns och ungas tillgång till hälso- och sjukvård, tandvård och en obruten skolgång, Socialstyrelsen

SPRIDNING AV STIFTELSEN ALLMÄNNA BARNHUSETS UTVECKLINGSPROJEKT I SVERIGES KOMMUNER FRAM TILL 2021

Kartan visar totalt 192 kommuner där ett eller flera av stiftelsens projekt varit aktuella innan eller under 2021.

Spridning av projekt 2021

Stiftelsen
Allmänna Barnhuset

**ALLA barn
har rätt till goda
uppväxtvillkor**

Stiftelsen Allmänna Barnhuset
Döbelnsgatan 50
113 52 Stockholm

Org.nr: 802000-1072

Tel: +46 8 679 60 78
info@allmannabarnhuset.se

www.allmannabarnhuset.se